

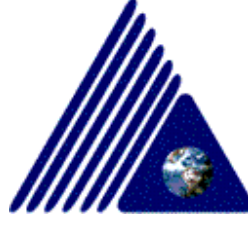
**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM İKADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
GÖREV VE HİZMET ALGILARI**

Aycan AKBABA

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2006

**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
GÖREV VE HİZMET ALGILARI**

Aycan AKBABA

**Danışman
Prof. Dr. Canan ÇETİN**

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul – 2006

**İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN
GÖREV VE HİZMET ALGILARI**

Aycan AKBABA

ONAY

Jüri:

Prof. Dr. Canan ÇETİN
(Tez Danışmanı)

.....

.....

.....

Yüksel Lisans Tez Kurulu Tarafından Onay Tarihi...../.../2006

İÇİNDEKİLER

Sayfa

SİMGELER LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GRAFİKLER LİSTESİ	xi
ÖNSÖZ.....	xii
ABSTRACT.....	xiv
ÖZET.....	xv
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1 Problemin Durumu.....	3
1.2. Problem Cümlesi.....	4
1.3. Alt Problemler.....	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Sınırlılıklar ve Sayıtlar.....	5
1.5.1. Yönteme İlişkin Sınırlılıklar.....	5
1.5.2. Konuya İlişkin Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6
BÖLÜM 2.....	7
2.TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR.....	7
2.1.İlköğretim Birinci Kademe.....	7
2.2. Sınıf Öğretmenliği.....	8
2.3.Görev ve Hizmet.....	8
2.3.1.Görev.....	8
2.3.2. Hizmet.....	10
2.4.Algılama.....	11
2.5.Yeterlilik.....	12
2.5.1.Yeterlilik Belirleme İlkeleri.....	12
2.5.1.1.Ölçülebilirlik.....	13
2.5.1.2.Genellik.....	13

2.5.1.3.Bütünlük.....	13
2.5.1.4.Tekrarlanabilirlik.....	13
2.5.1.5.İşlevsellik.....	13
BÖLÜM 3.....	15
3.İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALGILARININ VE SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİLİKLERİNİN ÖNEMİ/YARARLARI.....	15
3.1.Görev Algılamının Önemi.....	15
3.2.Hizmet Algılamının Önemi.....	19
3.3.Sahip Olması Gereken Yeterliliklerinin Önemi.....	22
BÖLÜM 4.....	27
4.İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALGILARINI ETKİLEYEN,BELİRLEYEN YASAL DÜZENLEMELER,RAPORLAR/BELGELER.....	27
4.1.Eğitim Sistemimizin Etkilendiği Yasal Düzenlemeler.....	27
4.1.1.Anayasamızda İlköğretim.....	27
4.1.2.İlköğretimle İlgili Kanun,Yönetmelik ve Düzenlemeler.....	28
4.2.Uluslararası Belgelerde İlköğretim.....	29
4.3.İlköğretimle İlgili Yabancı Uzman Raporları.....	32
4.3.1.John Dawey'in Raporları.....	33
4.3.2.Amerikan Heyeti Raporu.....	33
4.3.3.Berly Parker Raporu.....	34
4.3.4.K.V.Wolfford'un Raporu.....	35
4.4.Şura Kararlarında,Kalkınma ve İcra Planlarında,Hükümet Programlarında ve Türkiye Ulusal Programlarında İlköğretim.....	36
4.4.1.Milli Eğitim Şuraları.....	37
4.4.2.Kalkınma Planları.....	56
4.4.3.Hükümet Programları.....	57
4.4.4.İcra Planları.....	57
4.4.5.Türkiye Ulusal Programı.....	57
4.5.Eğitim Sistemimizin Tarihsel Gelişimi.....	58
4.5.1.1924 İlköğretim Programı.....	60
4.5.2.1926 İlköğretim Programı.....	62

4.5.3.1936 İlköğretim Programı.....	64
4.5.4.1939 İlköğretim Programı.....	69
4.5.5.1948 İlköğretim Programı.....	70
4.5.6.1962 İlköğretim Programı.....	76
4.5.7.1968 İlköğretim Programı.....	81
4.5.8.1997 İlköğretim Programı.....	81
4.6.Ülkemizin Tarihsel Gelişimi Açısından Öğretmen ve Öğretmene Duyulan İhtiyacı Karşılacak Personelin Yetiştirilmesine Yönelik Sürecin Gelişimi.....	84
4.6.1.Köye Öğretmen Yetiştiren Kurumlar.....	84
4.6.1.1.Köy Muallim Mektepleri.....	84
4.6.1.2.Köy Eğitim Kurşları.....	86
4.6.1.3.Köy Öğretmen Okulları.....	87
4.6.1.4.Köy Enstitüleri.....	87
4.6.2.Şehir ve Kasabalara Öğretmen Yetiştiren Kurumlar.....	88
4.6.2.1.İlköğretmen Okullar.....	88
4.6.2.2.İki Yıllık Eğitim Enstitüleri.....	89
4.6.2.3.Eğitim Yüksek Okulları.....	91
4.6.2.4.Eğitim Fakülteleri.....	93
4.6.2.5.Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Uygulama.....	94
4.6.3.Diğer Öğretmen Kaynakları.....	94
4.6.3.1.Yedek Subay Öğretmenlik.....	94
4.6.3.2.Muvakkat Öğretmenlik.....	94
4.6.3.3.Vekil Öğretmenlik.....	95
4.6.3.4.Eğitmenlik.....	95
4.6.3.5.Ehliyetnameli Öğretmenler.....	95
4.6.3.6.Mektupla Öğretmen Yetiştirme.....	96
4.6.3.7.Hızlandırılmış Programlarla Öğretmen Yetiştirme.....	96
4.6.3.8.Er Öğretmenlik.....	97
4.6.3.9.Öğretmenlik Sertifikası Veren Fakülteler.....	97
4.6.3.10.Alan Dışından Atanan Öğretmenler.....	98
4.6.3.11.İlköğretimde Ders Planları.....	99
4.6.3.12.Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Üzerine Öneriler.....	100

BÖLÜM 5	101
5.İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALANLARI	101
5.1.İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İle İlgili Görev ve Hizmetleri	101
5.2.İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim İle İlgili Görev ve Hizmetleri	103
5.3.İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Görev ve Hizmetleri	106
5.4.İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Görev ve Hizmetleri	109
5.5.İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Görev ve Hizmetleri	113
5.5.1.Öğrenciye Yönelik Görev ve Hizmetle.....	115
5.5.2.Mesleğe Yönelik Görev ve Hizmetler.....	115
5.5.3.Topluma Yönelik Görev ve Hizmetler.....	116
BÖLÜM 6.....	120
6. İLKÖĞRETİM İKADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALGILARI İLE SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİLİKLERİ.....	120
6.1. Araştırma Modeli.....	120
6.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	120
6.3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	120
6.4. Araştırmanın Yöntemi.....	120
6.5. Evren ve Örneklem.....	121
6.6. Bilgileri Toplama Araçları.....	126
6.7. Bilgilerin Toplanması.....	126
6.8. Bilgilerin Analizi.....	126
6.9. Veri Toplama Aracı.....	126
6.10.Veritoplama Aracının Hazırlığı.....	127
6.11.Veritoplama Aracının Güvenirlik Çalışması.....	127
6.12.Verilerin Toplanması.....	128
6.13.Anketin Uygulanması.....	128

6.14. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması.....	129
BÖLÜM 7.....	150
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	150
7.1. Sonuç.....	153
7.2. Öneriler.....	154
EKLER.....	156
KAYNAKLAR.....	173
ÖZGEÇMİŞ.....	178

SİMGELER LİSTESİ

- F** : Öğretmen Sayısı
% : Yüzde
N : Yanıt Verenlerin Sayısı

KISALTMALAR LİSTESİ

BDE	Bilgisayar Destekli Eğitim
BTS	Bilgi Teknoloji Sınıfı
EĞİTEK	Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü
İÖÖ	İlköğretim Okulu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
s.	Sayfa
SBE	Sosyal Bilimler Enstitüsü
TEP	Temel Eğitim Programı
TL	Türk Lirası
YTL	Yeni Türk Lirası
KHK	Kanun Hükmünde Kararname

TABLULAR LİSTESİ

		<u>Sayfa No</u>
Tablo 4.1	Türkiye'ye Gelen Yabancı Eğitimciler ve Raporları	32
Tablo 4.2	Milli Eğitim Şuraları	55-56
Tablo 4.3	Erkek İlk Mekteplerinin Haftalık Ders Tevzi (Paylaşım) Cetveli (1924)	61
Tablo 4.4	1926 Müfredat Programı	64
Tablo 4.5	1936 İlkokul Müfredat Programı	68
Tablo 4.6	Köy Okulunda İşlenecek Konular Müfredatı Haftalık Çalışma Çizelgesi	69
Tablo 4.7	Beş Sınıflı Köy Okulu Müfredat Programı (1939–1940)	70
Tablo 4.8	İlkokulların Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (1948)	75
Tablo 4.9	Köy İlkokullarının Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (1948)	76
Tablo 4.10	İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi	83
Tablo 4.11	Atatürk Devrinde Beş Yıllık İlk Öğretmen Okulları	88
Tablo 6.1	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri (f= 100)	122-123
Tablo 6.2	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Yaptıkları Görevleri Onların Kişisel Özelliklerine ve Bilgi Birikimine Uygun Olup Olmadığı * Öğretmenlerin Yaptıkları Görevin / Mesleğin Kendilerinden Neler Beklediğini / İstediklerinin Saptanmasının Dağılımı	130

Tablo 6.3	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştıkları Bölümün / Mesleğin Verimliliğinin Değerlendirilmesi * Öğretmenlerin Bireysel Verimliliklerinin Saptanmasının Dağılımı	132
Tablo 6.4	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Mesleklerini Sürdürürken En Büyük Sıkıntıları / Rahatsızlıklarının Saptanmasının Dağılımı	134
Tablo 6.5	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiklerinin Saptanmasının Dağılımı	137
Tablo 6.6	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Eğitim İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” Göre İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı	140
Tablo 6.7	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı	142
Tablo 6.8	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı	144
Tablo 6.9	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” göre İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı	146
Tablo 6.10	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” göre İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı	148

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 6.1	İlköğretim I.Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet/Medeni Hal Dağılım Grafiği	124
Grafik 6.2	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Dağılım Grafiği	125
Grafik 6.3	İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Mesleklerini Sürdürürken En Büyük Sıkıntıları / Rahatsızlıkları nelerdir?	136
Grafik 6.4	Boş Zamanlarınızı Nasıl Değerlendirirsiniz? Soru Grafiği.	139

ÖNSÖZ

Eğitim çabalarının genel amacı, yetişmekte olan çocukların ve gençlerin topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlamalarına yardım etmektir. Bu uyumun gerçekleştirilmesi için, bireylerin yetenekleri eğitim yolu ile en son sınırına kadar geliştirilir ve insan davranışları, millî eğitimin amaçları doğrultusunda değiştirilir. Eğitim, bireylere bilgi ve beceri kazandırmanın ötesinde, toplumun yaşamasını ve kalkınmasını devam ettirebilecek ölçüde ve nitelikte değer üretmek, var olan değerlerin dağılmasını önlemek, yeni ve eski değerleri bağdaştırmak sorumluluğu taşır. Bu sorumluluğun verilmeye başlandığı ilk yer aileden sonra ilköğretim okullarıdır.

Türkiye coğrafi, siyasi ve ekonomik özellikleri nedeniyle dünya üzerinde önemi giderek artan bir ülke olma özelliğine sahiptir. Yaklaşık 75 milyon nüfusu ve yılda %2 oranındaki nüfus artış hızıyla oldukça genç bir nüfusa sahip olan bu ülkenin bilim ve teknolojiadaki hızı, değişme ve gelişmeleri de dikkate alındığında eğitim sisteminin devamlı olarak sorgulanması ve yeniden düzenlenmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Bireylerin giderek daha fazla eğitim talep etmeleri, öğretim süresinin uzaması olgusunun yanı sıra çok daha erken yaşlarda öğretim sürecine katılma olgusunu da gündeme getirmiştir. Bir ülkenin kalkınması büyük ölçüde o ülkede bireylere sunulan eğitimin süresine ve niteliğine bağlıdır. Bu nedenle, ilköğretim, eğitim süreci içinde en önemli öğretim kademesi olma özelliği taşımaktadır. İlköğretimin bireyin yetişkin yaşamında alacağı görevler için hazırlanmasında önemli bir rolü vardır. Bu rolün etkin bir şekilde sunulması ise ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerine aittir. İlköğretim kademesinde kazanılan bilgi ve beceriler diğer öğretim kademelerinde kazanılacak bilgi ve beceriler için temel oluşturmaktadır. Ülkemizde ilköğretim sonrasında üst öğretim kademelerine devam etmeyen bireylerin fazla olması ilköğretim sürecinin önem ve gerekliliğini daha da arttırmaktadır (Gürkan, Gökçe,1999).

İlköğretim birçok amaca hizmet etmektedir. İlköğretimin amaçlarından birisi öğrencilere temel bilişsel becerileri kazandırmak, diğeri de öğrencilerin toplumda etkin biçimde işlevde bulunabilmeleri için gereken becerileri ve tutumları geliştirmektir. Bu yönüyle ilköğretim, uluslaşma amaçlarına da katkıda bulunur. Böylece, ilköğretim çocuklara toplumun amaçlarını,

değerlerini ve sembollerini kazandırarak onların genel bir değerler sistemi oluşturmalarını sağlar. Bunun yanında İlköğretimde sınıf öğretmenleri öğrencileri eğitimsel amaçlardan, öğretimsel amaçlara, kişilik hizmetlerinden okul dışı amaçlara kadar varsayılan amaçlara ulaşmalarını sağlarlar.

Bu araştırmada, ilköğretim, ilköğretim sınıf öğretmenleri, ilköğretim I.kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algıları ve bazı temel kavramlar analiz edilmiştir. Aynı zamanda ilköğretim I.kademe sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliklerde ele alınmıştır. Bu analiz çalışmasının sonuna İstanbul ili, Kartal ilçesi ilköğretim okullarında 1.kademe de tesadüfi seçilen 100 öğretmenle yapılan anket çalışması ve bu çalışmanın yorum ve bulguları da çalışmaya eklenmiştir.

Saygılarımla

Aycan AKBABA

ABSTRACT

In this study, the Duty and Service Perception of the Elementary Education, I. Degree Class Teachers and the qualifications that the Elementary Education, I. Degree Teachers should have are discussed. The elementary education forms the basis of the education system. The achievement of the objectives and functions of an elementary education of high quality has a characteristic role in ensuring the national development and improving the social structure. Knowledge, skills and behaviors provided to the individual during his elementary education shapes his personality and forms the general culture structure and directs the future life of the individual. Therefore, the qualifications, duties and services of the elementary school teachers should be determined. In this study, some basic concepts are analyzed and the importance of perceiving the Duty and Service is emphasized and the qualifications of the I. degree class teachers teaching in the elementary schools and their duties and services are examined article by article under certain titles and subtitles. In addition, the importance of the qualifications of the elementary education, I. degree class teachers in regard of developing the characteristics of the students is emphasized. A topical public survey carried out on 100 Elementary School I. Degree Class Teachers employed in the Elementary Schools in Kartal, Istanbul and the evaluation of the results of this survey are given.

Key Words: Elementary Education, Class Teacher, Duty, Service

ÖZET

Bu çalışmada “İlköğretim I.Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Görev ve Hizmet Algıları İle Sahip Olması Gereken Yeterlikler” üzerinde durulmuştur. İlköğretim, eğitim sisteminin temelini oluşturmaktadır. Ulusal kalkınmanın sağlanmasında ve toplumsal yapının geliştirilmesinde, ilköğretimin amaç ve işlevlerinin nitelikli bir şekilde gerçekleştirilmesi, belirleyici bir rol oynamaktadır. İlköğretimde bireye kazandırılan bilgi, beceri ve davranışlar hem bireyin kişiliğini şekillendirmekte, hem de bir genel kültür dokusu oluşturarak bireyin gelecekteki yaşamına yön vermektedir. Bu nedenle ilköğretim sınıf öğretmenlerinin sahip olması gereken yeterliklerin, görev ve hizmetlerinin belirlenmesine ihtiyaç duyulmuştur. Çalışmada bazı temel kavramlar analiz edilmiş, görev ve hizmet algılamanın önemi üzerinde durulmuş, İlköğretim I.kademe sınıf öğretmenlerinin yeterlikleri, görevleri ve hizmetleri maddeler halinde bu çalışmada temel ve alt başlıklar altında incelenmiştir. Ayrıca ilköğretim I.kademe sınıf öğretmenlerinin yeterliklerinin öğrenci niteliğinin geliştirilmesi açısından taşıdığı önem üzerinde de durulmuş ve İstanbul ili, Kartal ilçesi ilköğretim okullarında çalışan, 100 kişilik ilköğretim I.kademe sınıf öğretmeni üzerinde uygulanmış ve yorumlanmış bir anket çalışması eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Sınıf Öğretmeni, Görev, Hizmet

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Eğitim, en genel anlamda, bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır. Eğitim; bir ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini doğrudan etkileyen, geleceğini belirleyen, o ülkenin insanların geleneklerini ve çağdaş değerlerini uyum içinde kaynaştıran, gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerin üzerinde büyük bir duyarlılıkla durdukları çok önemli bir süreçtir. Eğitim, sosyal devletin herkese, fırsat eşitliği içerisinde vermesi anlayışı gereken en temel kamu hizmetidir.

Eğitim süreci içinde en önemli öğretim kademesi ilköğretimdir. Çünkü ilköğretim; çocuğun ilk kez organize bir şekilde eğitim-öğretim olgusu ile karşılaştığı, gelişim açısından en kritik dönemleri yaşadığı, yönlendirilmeye en açık olduğu, zihinsel gelişiminin en parlak dönemlerini yaşadığı, hayata ve üst öğrenime hazırlanmaya başladığı bir süreçtir.

Çocuklarımızın toplumumuzda oldukça ayrı bir yeri ve önemi vardır. Onların iyi vatandaş ve iyi insanlar olarak topluma kazandırılması bizlerin elindedir. Öğrencilerin öğrenim hayatlarını olumlu yönde etkilemek ve kendi güçlerinin en üst sınırına kadar gelişmelerini sağlamak; çocuğa duyulan sevgi ve değer verme ile olanaklıdır.

Bu Çalışma ile Türk eğitim tarihi içinde ilköğretimin gelişim süreci, özellikleri, çocuğun ilk kez organize bir şekilde eğitim-öğretim olgusu ile karşılaştığı okulun önemli öğesi olan ilköğretim 1.Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Görev ve Hizmet algılarını geniş yelpaze içinde irdelemek olacaktır.

İlköğretim 1.Kademe Sınıf Öğretmenlerinin görev ve hizmet algılarını, sorunlarını, önemini vurgulamak, bu çalışmanın en büyük amacıdır aslında.

Bu Çalışmada; kısaca cumhuriyet öncesi ilköğretimi ve Cumhuriyet Dönemi içinde, ilköğretimle ilgili olarak;

- **Bazı Eğitimsel Temel Kavramları**
- **İlköğretimin Tarihsel Süreci**
- **Yasal Düzenlemeler, Raporlar ve Belgeler**
- **Tarihteki Öğretmen Yetiştirme Sistemleri**
- **İlköğretim Sınıf Öğretmenleri**
- **Anket Çalışması (İlköğretim 1.Kademe Sınıf Öğretmenlerinin görev ve hizmet algıları ile İstanbul İli Kartal ilçesi 100 kişilik bir grupta yapılan çalışma)**

AYCAN AKBABA

1.1. Problem Durumu

Eğitim: “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişmeleri meydana getirme sürecidir.” Çok farklı eğitim tanımları ortaya koymuş olan farklı görüşlerdeki eğitimcilerden biri olan Selahattin Ertürk, eğitimin daha teknik anlamda olan bu tanımını yapmıştır. Bu tanımdaki kendi yaşantısı yoluyla ifadesinden kişinin bizzat yaşayarak, içinde bulunarak öğrenmesi, kasıtlı ifadesinden kişide istenen belirli bir yönde davranış değişikliğinin meydana getirilmesi, istendik ifadesinden de söz konusu değişmenin önceden tasarlanmasını ve oluşmasını istediğimiz, görmek istediğimiz davranışların verilmesini anlıyoruz.

Eğitim ile öğrenme farklı kavramlardır. Her öğrenme kalıcı değildir. Ayrıca öğrenmede istenmedik davranış değişiklikleri de söz konusu olmaktadır. Örneğin; sigara içmek, kopya çekmek, yalan söylemek gibi.

İlköğretimin birinci kademesini; Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci sınıflar oluşturmaktadır. Bu sınıflarda eğitim-öğretim gören öğrencilerin başarı düzeylerinin yüksek olması, onların daha üst sınıflardaki başarılarını doğrudan etkileyecektir. Bu öğrencilerin daha üst sınıflardaki başarıları da bu verilen temel bilgiler doğrultusunda devam edecek; bu öğrencilerin ülkemize yararlı, yüksek düzeyde hizmet eden bireyler haline gelmeleri birinci kademedeki verilen bu sağlam ve nitelikli eğitimin eseri olacaktır.

Tüm eğitim kademelerinde olduğu gibi, ilköğretimin birinci kademesinde de öğrenme düzeyleri farklı öğrenciler bulunmaktadır. Öğrenme düzeyinin farklılığına başlıca; Ekonomik, sosyal, kültürel v.b. birçok etken etki etmektedir.

Bu bağlamda, ilköğretimin birinci kademesinde görev yapan öğretmenlerin görev ve hizmet algıları ve uygulama çalışmasına bağlı olarak öneriler ortaya konmaya çalışılacaktır. Görev ve hizmet kavramları açıklanacak bu kavramların önemi vurgulanacaktır. İlköğretim birinci kademe ile ilgili tarihsel sürece de değinilecek ve yer yer tablolar verilecek, geçmişten günümüze veriler analiz edilecektir. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmetleri maddesel olarak incelenmiştir. Son

bölümde ise İstanbul ili kartal ilçesinde görev yapan ilköğretim sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algıları ile ilgili uygulama çalışması içeriğe eklenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algıları hangi düzeydedir?

1.3. Alt Problemler

1. Görev ve hizmeti yerine getirmede karşılaşılan güçlüklerin nedenleri nelerdir?
2. İlköğretim birinci kademesindeki sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmete verdikleri önem ne düzeydedir?
3. Görev ve hizmeti yerine getirmede karşılaşılan güçlüklerin giderilmesi için önerilen çözümler nelerdir?
4. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin almış oldukları hizmet öncesi eğitim ile görev ve hizmet arasında ilişkiyi ne düzeyde görmektedirler?

1.4. Araştırmanın Önemi

Eğitimin tüm kademelerinde ve ilköğretimin birinci kademesinde, eğitim hedeflerinin tespit edilmesi ve bu hedeflere uygun olarak öğretim ortamlarının düzenlenmesi gerekmektedir.

İlköğretimin birinci kademesi, bundan sonraki eğitim basamaklarının temelini teşkil etmektedir. Burada alınacak sağlam ve nitelikli bir eğitim, bireyin daha sonra gideceği eğitim kurumlarındaki başarısını doğrudan etkileyecek ve artıracaktır. Nihayetinde, ileride istediği alanda iyi bir meslek sahibi olan birey, ülkemizin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücüne sahip bir birey olarak bizlere hizmet edecektir. Bu da ülkemizin gelişmesinde ve gelişmiş ülkeler seviyesine çıkmasında büyük rol oynayacaktır.

İlköğretimin birinci kademesine yönelik yapılacak bu araştırma, daha iyi bir eğitim ve öğretimle daha nitelikli bireylerin yetiştirilmesi ile aranan nitelikte ve nicelikte iş gücü

potansiyeline sahip insanların yetiştirilmesine ve dolayısıyla da ülkemizin gelişmişlik düzeyinin artırılmasına ışık tutan, ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmetleri bakımından büyük önem arz etmektedir.

İlköğretimin birinci kademesinde, sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmetlerini sürdürürken karşılaştıkları güçlüklerin nasıl giderilebileceğine ilişkin çözüm önerileri getirilerek, büyük önem arz eden bu konunun aydınlatılmasına katkıda bulunmak, araştırmanın önemini belirten bir başka hususu oluşturmaktadır.

Bu konuyla ilgili çalışmamda; İlköğretimin birinci kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algılarının neler olduğu ve bu nedenlerle güçlüklerin hangi sebeplerden kaynaklandığı konusu açıklanmaya çalışılacaktır. Ayrıca, bu konuyla ilgili çözüm önerileri getirilerek, konunun nasıl aydınlatılabileceği açıklığa kavuşturulmaya çalışılacaktır.

Eğitimin ilk basamağında görev yapan sınıf öğretmenleri Eğitim-öğretimde daha nitelikli öğrenciler yetiştirmek, ülkemizin ihtiyacı olan nitelikli beyin gücünü sağlamak ve daha da önemlisi eğitim-öğretimin kalitesini arttırmak için eğitimin ilk basamağını oluşturmaktadırlar. Bu ifadeler, araştırmanın yapılmasındaki önemi açıkça ortaya koymaktadır.

1.5. Sınırlılıklar ve Sayıtlar

Yapacağım bu çalışmada, hem yönetime hem de konuya ilişkin sınırlandırmalar yapmaya gerek duymaktayım:

1.5.1 Yönteme İlişkin Sınırlılıklar

Bu çalışmada; Literatür taraması, betimleme ve anket yöntemleri kullanılacaktır. Gerekli görüldüğü takdirde bu yöntemler artırılabilir veya azaltılabilir.

1.5.2 Konuya İlişkin Sınırlılıklar

Eğitim, öğretim, Görev ve hizmet kavramları üzerinde literatürde oldukça fazla tarif yapılmış olmasına karşın, çalışmamda bu kavramaların her birine ilişkin olarak uygun gördüğüm belirli sayıda tanım esas alınacaktır.

Çalışma; İlköğretimin birinci kademesini, Sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algılarını, güçlükleri ile sınırlı kalacaktır. İlköğretimin birinci kademesi sınıf öğretmenleri dışındaki öğretmenler araştırmaya konu edilmeyecektir.

Çalışma, konusu itibariyle oldukça güncel, çözüme kavuşturulması öğretimin niteliğinin artmasını sağlayacak ve büyük yararlar getirecek bir alandır. Aynı zamanda, oldukça geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu nedenle ilköğretimin birinci kademesi sınıf öğretmenleri ile sınırlı kalacaktır.. Bu güçlüklerin nedenleri ve çözüm önerileri üzerinde durulacaktır. Çalışma, ifade olunan bu kavramsal çerçeveye sınırlı tutulacaktır.

1.6. Tanımlar

Araştırmada; ilköğretim, görev, hizmet kavramları tanımlanacaktır. Konu ile ilgili tanımlamalar yapılırken tanımlamaların; açık ve anlaşılır bir dille ifade edilmesine, genel bilgi ve tanımlara uygun olmasına, gerekli tanımlama kurallarına uymasına özen gösterilecektir. Ayrıca, açıklama ve tanımlama için seçilen terimlerin; alınan konuya, gerçeklere uygun ve gerekli terimler olmasına dikkat edilecektir.

BÖLÜM 2

2. TEMEL KAVRAMLAR VE TANIMLAR

2.1. İlköğretim Birinci Kademe

İlk kez temel eğitim deyimine 5.1.1961 tarih ve 222 sayılı ilköğretim ve eğitim kanununda yer verilmiştir. Bu kanunun birinci maddesinde, ilköğretimin, her yurttaşın görmesi gereken bir temel eğitim ve öğretim olduğu belirtilmiştir. Bu deyim, 1970’li yılların başında ilköğretimin yenileşmesi çabaları ve eğitimin nitelik yönünden geliştirilmesi gereği ile eğitim süresinin ve içeriğinin değiştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bugünkü eğilim, eğitilen kişilerin şimdiki ve gelecekteki yaşamı, yapacağı işi, bir başka deyişle, insanların insanca yaşamaları için kendilerine gerekli olan temel bilgi ve becerileri içeren bir eğitim olarak görülmektedir. Bu nedenle de temel eğitim denilmiştir. Bu görüşler 14. 6.

1973’de kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanunu’nda da yerini almıştır. Bu kanunda anlamı daha da genişletilerek, temel eğitimin genel olarak 7–14 yaşları arasında bulunana çocukların eğitimini kapsadığı (Madde 22) ve onların ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünde yetiştirilerek hayata ve üst öğrenime hazırlayan (Madde 23) en az sekiz yıl süreli bir eğitim olduğu belirtilmiştir. (Cicioğlu,1985)

1739 sayılı kanuna değişiklik getiren 16.6.1983 tarih ve 2842 sayılı kanun ile yaş sınırı 16–14 olarak değiştirilmiş (Madde 22), ayrıca “Temel Eğitim Kurumları” deyimini kullanılmıştır. Bu kurumların, bağımsız ilkokullar ve ortaokullar şeklinde olabileceği gibi, imkan ve şartlara göre birlikte de kurulabileceği belirtilmiştir. (Ataunal, Özalp,1983)

Milli Eğitim Temel Kanunu’nda temel eğitim, zorunlu öğrenim çağındaki olanları da kapsamına alarak “temel eğitim görmeyen yetişkinlerin gelişmelerine ve ihtiyaçlarına uygun bir süre eğitim hizmeti sunan bir kademedir” denilmiştir.(Madde 22)(Akkutay,1996)

Türk milli eğitiminin genel amacı ve temel ilkelerini planlı kalkınma esasına göre gerçekleştirmek için hazırlanan beşer yıllık kalkınma planlarında da temel eğitim kavramına yer verilmiştir.

2.2 Sınıf Öğretmenliği

1981 yılında çıkarılan 2547 sayılı yükseköğretim kanunu gereği daha önce Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversitelere bağlı olarak faaliyet gösteren öğretmen yetiştiren yüksekokul, enstitü, akademi ve fakülteler, 20 Temmuz 1982’de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında üniversiteler bünyesinde toplanmıştır. 1989–1990 öğretim yılından itibaren öğretmen yetiştiren bütün yükseköğretim kurumlarının öğretim süresi en az dört yıllık lisans düzeyine çıkarılmıştır. İlköğretim sınıf öğretmenleri de bu en az yıllık lisans düzeyinden mezun olan eğitimciler arasından seçilen kanunlar gereği almak zorunda oldukları dersleri başarı ile verenler arasından seçilmektedir.

Türk eğitim sistemine öğretmen yetiştiren kurumların tamamı üniversite yapısı içinde olup; eğitim, mesleki eğitim, teknik eğitim, fen, edebiyat fakülteleri ile beden eğitimi ve spor yüksek okulları adı altında gruplanmıştır. Bu kurumlara merkezi sınavla genel ve mesleki teknik orta öğretim kurumları mezunlarından öğrenci alınmaktadır. YÖK kurumu tarafından belirlenen dersleri başarılı şekilde tamamlayan adaylar şu an ki sistemde KPSS sınavı sonuçlarına göre atanmaktadır. Yeni öğretmen yetiştirme sisteminin uygulamaya girdiği 1998–1999 eğitim-öğretim yılından itibaren orta öğretim branş öğretmenliğine yönelik pedagojik formasyon programı durdurulmuştur. İlköğretim sınıf öğretmenliği bölümü mezunlarının ihtiyacı karşılması nedeniyle 2001–2002 eğitim-öğretim yılı başından itibaren Sınıf Öğretmenliği Sertifika Programı uygulamasına son verilmiştir. Bu şekilde şu an Türkiye genelinde 126.245 adet ilköğretim sınıf öğretmeni görev yapmaktadır. (Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997)

2.3 Görev ve Hizmet

2.3.1 Görev

Görev, verilen işi gösterişe kapılmadan, samimiyetle yapmaktır. Görev alanı ise en yakın daire olan kendisinden başlar ve en dış daire olan insanlık dairesine kadar uzanır.

Görev bilincinin ilk şartı emre itaattir. İkincisi ise her şeye rağmen görevi yerine getirmektir. Görevi hakkıyla yerine getirmek için sorumluluk duygusu taşımak gerekir. Bu sorumluluk, önce insanın kendisine, sonra ailesine, topluma, devlete ve bütün insanlığa yöneliktir. Bunun yanında hür olmak, hakkıyla görev yapmanın temel ilkelerindedir. Çünkü esir insanın şahsiyeti gelişmemiştir. (Eğitim Yansımalar V, Uçan,1999)

Görevin temel ilkesi olarak vicdan, önemli yer tutmaktadır. O, ruhun içgüdüsüdür. İyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırmada ölçü, odur. Atalarımızın görevi, hak elde etmek olmuştur. Genç neslin görevi, görev bilincini kazanmak olmalıdır. Görev bilincini kuşanmak ise adalet ve faziletli olmakla sağlanır. Doğruluğun içimizde yer etmesi ve iyilik yapmaktan başka bir şey düşünmemek bunun temelidir.

Karakter ve faziletin görev bilincindeki yeri büyüktür. Çünkü iyi kalplilik, bilgi, şefkat, gönül zenginliği, hamiyetli davranış, ciddiyet ve samimiyet mükemmel insanı oluşturur. Görev bilincini kuşanan bu insan, mutluluğa ve iç huzura ermiş demektir.

Mükemmel insan, görev ahlakına sahiptir. Vicdanının sesine kulak verip doğru bildiği yolda tek başına da kalsa yürür. Onda bilgi ve fazilet ön plandadır. Yapacağı hizmet karşılığında ücret beklemez. Görev ahlakına sahip insan iç alemine yönelir ve mutluluğa giden yolun görev ahlakı olduğuna inanır. (Cicioğlu,1985)

Görevini iyi bilen kimse inandıklarını gerçekleştirmek için derhal harekete geçer. Kararlılık içinde hedefine doğru emin ve sabırlı adımlarla yürür. Kendisini göreve

motive ettiği nispette zorluklara göğüs gererek ilerler. Bunu yaparken iradesini metanet ve azim olarak yönlendirir.

Atalarımız: “Ağaç yaş iken eğilir” demişler. Görev bilinci ilk önce ailede verilir. Çocuğun iradesi şekillenmeye başlar. Okulda devam eder. İşte bu okul sürecinde çocuk ilk olarak ilköğretim sınıf öğretmenleri ile tanışrlar. İlköğretim sınıf öğretmenleri okulun ilk gününden itibaren hayatın gerçek gayesi, çalışmaktır. Davranış ve üretim, sabır ve direnç, hayatımızı yönlendirir. Etkiler karşısında sabır ve direnç gösterildiği ölçüde hayat değerli olur v.b. düşünce boyutları ile görev kavramının önemini aşılamaya çalışrlar.

2.3.2 Hizmet

Hizmet; yaşam boyu eğitim içinde yer alan bir alt süreçtir. Bir kurumda belirli bir göreve atanan birey işe başladığı günden ayrılıncaya kadar mesleği ile ilgili gelişmelerin gerisinde kalmamak için sürekli olarak eğitime ihtiyaç duyar. Yaşam boyu eğitim, eğitimin süreklilik ve çok boyutluluk özelliklerinin bileşiminden ortaya çıkmıştır. Yaşam boyu eğitim, eğitim sürecinin insan yaşamı boyunca sürmesinden çok, yaşamın her alanında ortaya çıkan eğitim etkinliklerine sistemli bir bütünlük kazandırmaktır (Babadoğan ve Selvi, 1990, Taymaz, 1997)

Eğitim kavramında olduğu gibi, hizmet de farklı ifadelerle tanımlanmaktadır. Hizmet amaç ve işlevleri göz önünde bulundurulduğunda aşağıdaki şekillerde tanımlanabilir.

Hizmet, özel ve tüzel kişilere ait işyerlerinde belirli bir maaş veya ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylerin görevleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlamak üzere yapılan faaliyetlerdir.(Babadoğan ve Selvi,1990,Taymaz, 1997)

Hizmet; kişilerin hizmetteki verim ve etkinliklerinin artırılmasını, gelişmeye yol açan bilgi, beceri ve tutumların zenginleştirilmesini amaç edinen ve kurumların genel çalışma düzenini sürekli olarak etkileyen eğitimidir.(Türk Dil Kurumu,1974,Taymaz, 1997)

Hizmet, sektör ayırımı yapılmaksızın, tüzel ve özel kişilere ait işyerlerinde, belirli bir maaş ve ücret karşılığı görevlendirilmiş ve çalışmakta olan kişilerce yapılan faaliyetler bütünüdür.

Hizmetin genel amacı, üretilen mal ve hizmette emek faktörüne düşen payın verimliliğini artırmak üzere insanların gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarındır (Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997)

İlköğretim sınıf öğretmenleri de hizmet yolu ile bireye özellikle işinin gerektirdiği mesleki bilgi, beceri ve tutumları kazandırlar. Eğitim sisteminde bir slogan haline gelen yaşam boyu eğitim farklı biçimlerde tanımlanmaktadır. Yapılan tanımların ortak olan yönü, sosyal ve ekonomik gelişmelerin, örgün eğitim kurumlarından öğretilenlerin ötesinde bu gelişmelere uygun eğitim gereksinimlerinin yol açtığı, bu olgunun yaşam boyu eğitimi bir seçenek olmaktan çıkarıp bir zorunluluk haline getirdiğidir. (Özyürek,1981.Taymaz, 1997) Bütün öğretmenler gibi ilköğretim sınıf öğretmenleri de kendilerine verilen görevlerini ve hizmetlerini yapmak, bunu yaparken Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, Türk Milli Eğitim sisteminin kendilerinden beklentilerine bağlı kalarak kanunlar ölçüsünde yapmaları istenir. Hizmette başarı gösterenler İlköğretim Müfettişleri tarafından ikramiye, maaş, takdir belgesi, teşekkür belgesi v.b. yollar ile ödüllendirilirler.

2.4 Algılama

Kavram olarak algılamayı açıklarsak, duyuları yorumlama, onları anlamlı hale getirme süreci olarak ifade edebilir. (Binbaşoğlu,1999)

Algılarımız duyular üzerine kuruludur; bu durumda duyular algıya temel oluşturmaktadır. Algılama sadece duyulara bağlı fizyolojik bir süreç değildir. Uyarıcılara

bağlı olarak yapılan yorumlar, bunlara verilen önem, kişinin eğitim düzeyi ve beklentileri, geçmişte yaşadığı deneyimler ve öğrenme süreci burada önem arz etmektedir.

Algılamanın gerçekleşmesi için kişi genel uyarılmışlık halinde ve dikkatini çevreye yöneltmiş olmalıdır. Ancak bu durumda dahi aynı uyarının farklı kişiler üzerinde farklı algılama şekillerine dönüştüğü görülebilmektedir. Bunun nedeni ise kişiler arasındaki görüş ve ilgi alanlarında farklılıkların olmasıdır. Bunun yanında algılamanın temelinde kişinin doğuştan getirdiği yetenekler ve çevresiyle etkileşim sonucu öğrenilen beceriler yatmaktadır.

2.5 Yeterlilik

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan pedagojik formasyon kavramı, yeterlilik ifade etmediğinden, bunun yerine, çalışmada eğitime-öğretme yeterlilikleri kavramı kullanılmıştır. Eğitime-öğretme yeterlilikleri, “eğitim sürecinde öğretmenin, belli bir özel alana ilişkin bilgi, beceri ve tutumları başkalarına öğretme veya onların öğrenilmesi için uygun fırsat ve olanakları yaratma durumu” olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenliğin bu üç temel boyutu yanında, meslek etiği de önemlidir. Meslek etiği daha çok, yerine getirilmediğinde gözlenebilen ve doğrudan ölçülmesi oldukça güç olan nitelikler olarak algılandığından çalışma kapsamına alınmamıştır. Bununla birlikte, dokümanda sözü edilen yeterliliklerin yerine getirilebilmesi için, gerekli olan tutum ve alışkanlıklar, ilgili yeterlilik boyutu altında vurgulanmıştır.

2.5.1 Yeterlilik Belirleme İlkeleri

Yeterlilik kavramı, bu çalışmada “bir işi veya görevi yapabilme gücü” olarak tanımlanmıştır. Buna göre yeterlilik; öğretmenin her bir ana görev kapsamında işlem karakterinde, kendi içinde bütünlüğü olan, meslek içinde tekrarlanan, daha alt işlem basamaklarına ayrılabilen, başkaları ile bir araya gelerek farklı görevlerin yapılmasını sağlayan, süresi tam olarak belirlenemese de dakikalarla sınırlı bir zaman diliminde yapılabilen, gerektiğinde bir başkasına devredilebilir nitelikte olan, alt görevleri anlatacak

biçimde belirlenmiştir. Bu çerçevede, her yeterliliğin bir eylem ile açıklanması ön görülmüştür. (Akkök, F., Askar, P., Sucuoğu, B. (1995)

Ana yeterlilik ise öğretmenin eğitim-öğretim süreci içinde yaptığı başlıca görevleri kapsamakta benzer yeterliliklerin bir araya gelmesinden oluşmaktadır.

Bu çalışmada, yalnızca yeterlilik ve ana yeterliliklerin ne olduğu saptanmış; bunların neden veya nasıl yapıldığı kapsam dışında tutulmuştur.

2.5.1.1 Ölçülebilirlik

Yeterliliklerin gözlenebilir, dolayısıyla ölçülebilir olması esas alınmıştır. Ölçülebilirlik; her yeterliliğin işlem sürecinde gözlenebilmesi ya da süreç sonunda ortaya çıkan karar, hizmet ya da ürünün nitelik ve/veya uygunluğunun belirlenebilmesi biçiminde alınmıştır.

Öte yandan, ölçülebilirliğin genel çerçevesi böyle saptanmış olmakla birlikte; bunların ölçülmesinde temel alınacak standartlar çalışmanın yürütülen düzeyi için kapsam dışında tutulmuştur. Ölçülebilirlik olarak kavramlaştırılan bu ilkenin benimsenmesiyle, varlığı ve derecesi ölçülemeyen davranışlar yeterlilik olarak alınmamıştır.

2.5.1.2 Genellik

Yeterliliklerin bütün öğretmenlik alanları için ortak olmasına dikkat edilmiştir. Ancak; ilköğretim ile mesleki ve teknik orta öğretim alan öğretmenliklerinin kendi içindeki tipik ortak yeterliliklerine, diğerleri için genellenemese de dokümanda yer verilmiştir.

2.5.1.3 Bütünlük

Yeterliliklerin kendi içlerinde bir bütün oluşturmalarına özen gösterilmiştir. Bunların her birinin belirli bir başlangıcı ve sonu vardır. Yeterlilik, bu iki nokta arasında bir bütündür.

2.5.1.4 Tekrarlanabilirlik

Her bir yeterliliğin öğretmen tarafından sık veya seyrek, ama mutlaka tekrarlanabilir özellikte olmasına dikkat edilmiştir.

2.5.1.5 İşlevsellik

Her yeterliliğin yapılması ile ya bir ürün ya bir süreç ya da bir karar ortaya çıkmalıdır. Bunların öğretmenlere hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitim programlarının yapılmasında, öğretmenlerin seçiminde kullanılan sınavlarda, eğitim kurumlarının akreditasyonunda (kredilendirme) ve öğretmenin değerlendirilmesinde esas alınabilecek özellikte olmasına dikkat edilmiştir. (Bandura, A.(1997)

Bu bölümde çalışma alanımız ile ilgili bazı temel terim ve kavramları açıkladık. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algıları ile ilgili bu çalışmada bundan sonraki bölümde görev ve hizmet algılamanın önemi üzerinde durulacak ve bu algılama türlerinin sınıf öğretmenleri ile bağlantısı ortaya çıkartılacaktır.

BÖLÜM 3

3. İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALGILAMALARININ ÖNEMİ/YARARLARI

3.1 Görevi Algılamanın Önemi

Türkiye'nin öğretmen yetiştirme alanında oldukça zengin bir tecrübesi olduğunu belirten birçok eğitimci bulunmaktadır. Çünkü Türkiye, örgün eğitim tarihi boyunca kendi eğitim kurumlarını kuran ve bunlara kendisi öğretmen yetiştiren bir ülkedir. 4. bölümde Türkiye'de Atatürk döneminden itibaren günümüze kadar süre gelen öğretmen yetiştiren modeller zaten detaylı olarak açıklanmıştır. Sıbyan mektepleri ve çeşitli seviyedeki medreseler için yüksek seviyeli medrese mezunları "muallim" veya "müderres" olarak atanıyordu. Hatta bunların meslek içinde yükselmeleri bile inceden inceye ayarlanmıştı. (Cicioğlu, 1985)

Batılılaşma dönemi okul sistemimiz için de, bu okul sisteminin kurulmaya başladığı günlerden itibaren, bu okulların felsefesine ve ders programına uygun öğretmen okulları kurulmaya başlanmıştı. Belki sayı olarak ülkenin öğretmen ihtiyacının karşılanmasında öğretmen yetiştirme sistemi zaman zaman yetersiz kalmış olabilir; ama öğretmen kalitesi olarak sistemin yetersiz olduğu zamanlar çok nadir olmuştur. (Kavak,1998)

Şehir ve kasabaların öğretmenleri "Darümuallimin" denilen okullarda yetiştirilirken, kırsal bölgelere öğretmen yetiştirme için Osmanlıdan beri sürdürülen çabalar Cumhuriyet döneminde "Köy eğitimleri" ve "Köy Enstitüleri" gibi orijinal çözümleri de bulmuş ve başarıyla uyguladığı bilinmektedir.

Ortaokul ve lise öğretmenlerinin eğitimi için uzun yıllar çatışmasız olarak yürütülen eğitim enstitüleri, yüksek öğretmen okulları ve fakülteler modeli; son yıllarda ülkede yükseköğretim mezunlarının genel işsizlik durumu dolayısıyla ve öğretmen eğitiminin tamamen üniversiteler düzeyinde ele alınmasından dolayı bir Eğitim Fakültesi - Fen-Edebiyat Fakültesi görev ve fonksiyon çatışması haline getirildi. (Arslan, 1999)

Türkiye gibi çok zengin öğretmen yetiştirme tecrübesine sahip bir ülkenin, bu sorunu ilgili ve yetkililerin tartışmalarıyla çözüp çok güzel yeni uzlaşma modellerinin çıkartılması beklenirken, bu konuda çok fazla tartışılmadan uygulamaya konmaya çalışılan yeni bir öğretmen yetiştirme modeline geçildiği bilinir. Modelin birçok olumlu yönleri olmasına rağmen çok yüksek bir uzlaşma sağlanmadan ve bazı ayrıntılar düzenlenmeden uygulamaya geçiriliyor olması, bir dezavantaj gibi gözükmektedir. (Öztürk, Cemil, 1998).

Günümüzde öğretmenin görevlerinde, gerek okuldaki eğitim gerekse yaygın ve sürekli eğitim açısından olsun, büyük değişiklikler olmaktadır. Kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon, öğretmenin çok daha kaliteli ve çok yönlü yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. O zaman öğretmenlere düşen görev kendi görev ve hizmet alanları ile ilgili durumlarda bilinçli olmaları ve görevlerini tam olarak yerine getirmeleri istenmektedir. Görevlerini tam olarak algılayan ve yerine getiren ilköğretim 1.kademe sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin de ileriki okul yaşamlarında aynı başarıyı yakalayabildiklerini söylemek hata sayılmaz.

Ailenin giderek daha küçülmesi ve bayanların da çalışmak zorunda kalmaları, okul sisteminin alt kısmını; yükseköğretimdeki okullaşmanın artması ve garantili, yüksel ücretli iş bulmanın ancak mastır ve doktora yapmakla mümkün olması da sistemin üst kısmını sürekli genişletmektedir.

Bilgisayarların her geçen gün bilgi-işlem hızlarının artması ve daha çok ve çeşitli bilgiyi işleyebilmesi, bütün hayat alanlarında olduğu gibi, eğitim alanında da önemli değişiklikler meydana getirmektedir. Türkiye bir taraftan sanayi toplumu olmak için çaba harcarken bir yandan da bilgi toplumu olma yolunda çalışmalarını devam ettirmelidir. Eğitim düzenlemelerinde bu iki husus da göz önüne alınmalıdır.

Hem sanayi toplumu hem de bilgi toplumu, demokratik toplumlar olmak zorundadır. Bu iki toplum tipi de çoğulcu demokrasiye dayanan sosyal yapılara sahiptir. Çoğulcu demokrasinin de düşmanı, ideolojiler ve dini bağnazlıklardır. Bu iki engeli aşmanın en iyi yerleri de eğitim sistemidir. Öyle öğretmenler yetiştirmelidir ki, yetiştirilen öğretmenler de öyle öğrenciler yetiştirmelidir ki ders verdiği öğrencilere ruh ve düşünce özgürlüğünü

aşılarken hoşgörünün ve sağlam bilimsel düşüncenin de temellerini kazandıran bir eğitim sistemi. (Başgöz, Wilson,1968)

Bilgisayarların gelişmesi, okullarımızda şimdiye kadar geçerli olan pasif alıcı ve ezberleyici eğitimi gereksiz kılmakta, yapısal ve aktif öğrenme prensiplerine göre ders programları hazırlanmasını ve buna uygun öğretim metotları geliştirilmesini öngörmektedir. Durum böyle olunca öğretmenlerin de görevlerinde değişim yaşanmış artık öğretmenler bütün görevlerini aktif şekilde yapmak ve bilgisayarlardan yararlanmak zorunda kalmışlardır. Bilgisayarların getirdiği kolaylıklardan eğitimde mutlaka yararlanılması gerekir ve bunun da eskiden olduğu gibi -pek işe yaramayan- "bilgisayar destekli eğitim" gibi modellerle değil, bütün dünya okullarının birbirine bağlandığı "internet destekli eğitim"le sağlanması gerekir. Ülkemizde ki bütün okullara özel teknoloji sınıflarının kurulması projesinin sonlanması ile öğretmenlerimiz daha aktif ve daha görev bilinci içinde olacaklar ve 5. bölümde (İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Görev Ve Hizmet Alanları) açıklanacak olan amaçlara ulaşmak için daha çok çaba sarf edeceklerdir.

Bir taraftan bloklar ve gruplar halinde bütünleşen, bir taraftan da çok zorlu bir yarışa ve mücadeleye hazırlanan dünya ile baş edebilmek ve onun içinde onurlu bir şekilde yer alabilmek için, bilgisayar teknolojisinin ve uygulamalarının okullar vasıtasıyla öğretilmesi çok büyük önem taşımaktadır. Burada ise öğretmenlerin hepsinin yeni görev alanlarının bilgisayar alanı denilen yeni bir alanla ortak ilişki içinde oldukları bir platform görmekteyiz. Bu alan ise artık günümüz bilgisayar çağına ayak uyduran, teknoloji ile eğitim işlerinin birbirinden ayrılmaz parçası haline geldiği alandır. Günümüzde bilgisayarsız bir eğitim düşünülemez hale gelmiştir.

Çağı yakalamak isteyen bir toplumda temel bilimlerin, bilimsel zihniyet ve metodun öğretilmesi de çok önemlidir. Son zamanlarda kitle iletişim araçlarındaki birçok program insanlardaki bilimsel düşünme özelliğini zedeler durumdadır ve okullardaki temel bilimler eğitiminde dünyada çok ciddi ilerlemeler görülmektedir. Bugünkü teknolojik uygarlık büyük ölçüde bilimsel düşüncenin eseridir ve eğer hayat savaşında başarılı olup insanlığı

daha da yüceltmek istiyorsak, okullardaki temel bilimler eğitimine ve öğrencilere bilimsel metotlarla düşünmesinin öğretilmesine büyük önem vermelidir.

İyi bir öğretmenin hangi nitelikleri taşıması gerektiği, artık klasikleşmiş olan bugünkü sanayi toplumunun eğitim sistemi için aşığı yukarı belirlenmiştir. Bunu, genel eğitim kitaplarında ve ğretmen konusunda yapılan birçok araştırama raporunda görmek mümkündür. (Cicioğlu,1985)

Ancak bu niteliklerden, gelişim ve öğrenme psikolojisi doğrultusunda ortaya konan birçoğunun öğretmenlere kazandırılmadığı açıktır. Öte yandan ğretim metotları ve teknolojileri konusunda, teorik olarak ortaya konan bazı özelliklerin de öğretmenlere ğretilemediği veya uygulamaya koydurulamadığı grlmektedir. (Bilen, 1999)

Önümüzdeki demokratik yeni sanayi toplumu veya iletişim toplumu tiplerinde eğitim sistemi de muhakkak değişecektir. şu andaki eğitim sistemimiz birçok noktalarda ortaçağ ve sanayileşmenin başlangıç dönemlerinin yapısını taşımaktadır. Eskiden kalan birçok sağlam özellikler yeni yapılar içinde yaşamaya elbette devam edecektir. Ancak yeniçağın gereklerini ve toplum ihtiyaçlarını karşılamayan özelliklerin bir kenara bırakılması; toplum ve kişinin gelecek hayat içinde başarılı olmasını sağlayacak yeni unsurların hiç zaman geçirilmeden eğitim sistemine aktarılması gerekir. Bunun için de bir taraftan merkezden gerekli örgüt ve program düzenlemeleri yapılırken bir taraftan da buna uygun ğretmen yetiştirilmesi gerekir.

Elbette yeni yetişen öğretmenler bundan 50 yıl öncesinin felsefesiyle yetişemez. 21 yy. iletişim çağında öğretmenlerimizden bir toplum kalkınmacısı, bir sağlıkçı, devletin köydeki elemanı olma, hatta bir dinin, bir ideolojik sistemin propagandacısı olma özellikleri beklenmemelidir. oğulcu demokratik yapıya uygun olarak fikri ve vicdanı hr nesiller yetiştirebilmesi için, önce öğretmenin kendisinin fikri ve vicdanının hr olması gerekir. Öğretmen yetiştirmede hiç vazgeilmeyecek esas, hr ve bilimsel düşünceli aydın yetiştirmektir.

Ayrıca, kendi bilim alanında son derece güçlü ve temel bilgileri nasıl öğreteceğini bilen insan yanında, hemen bütün öğretmenlerin bilgisayar teknolojisine kendilerine yetecek kadar sahip olmaları ve bu teknolojiyi derslerinde etkili olarak kullanmaları beklenmektedir. Bu artık onların yeni bir görev alanıdır aslında. Çünkü önümüzdeki yıllarda bilgiye ulaşma yollarının ve karmaşık sistemler içinde insana faydası olacak temel ve doğru bilgilerin alınıp işlenmesi, eğitimin özünü teşkil edecektir. Yoksa şu anda çağdaş insanın kitle iletişim araçlarında yararlı-yararsız, gerekli-gereksiz, doğru-yanlış birçok bilgilerle (veya daha doğrusu haberlerle) bombardımana tabi tutulduğu gibi, gelecek dönemde de öğrenci böylesine bol bir bilgi veya enformasyon baskısı altında kalacaktır.

Öğretmenler kendi görev bilincinde olup bütün görevlerini doğru bir şekilde algılayacak ve bunu kendi çağının eğitim anlayışı birleştirirse yetişecek nesillerin çok daha başarılı, çok daha üretken, bilgiyi ezberlemenin yanında inceleyen, sorgulayan bir nesil yetişecektir.

Mükemmel öğretmen görev bilincini tam algılayan, çocuğa en kısa yoldan en sağlam bilgilere nasıl ulaşacağını ve nasıl doğru yorumlanacağını öğreten rehberdir.

3.2 Hizmet Algılamının Önemi

Türkiye gibi coğrafi açıdan büyük ve bölgeler arası sosyo-ekonomik sorun ve ihtiyaçların oldukça çeşitli olduğu bir ülkede tüm kamu hizmetlerinin sadece merkezi yönetim eliyle yürütülmesinin hem mümkün, hem de akılcı olmadığı genel kabul gören bir düşüncedir. Bu nedenle merkezden yerel yönetimlere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımı ile ilgili çeşitli reform niteliğinde düzenlemelerin yapılması gerekliliği siyasal ve bilimsel platformlarda sıkça dile getirilmektedir.

Eğitim ve kültür, her ülke için temel kamu hizmetleri içinde en üst sıralarda yer alan ya da yer alması gereken iki önemli hizmet türüdür. Türkiye'de eğitim ve öğretim hizmetlerinin çağdaş bilim ve teknolojik gelişmeler ışığında, ihtiyaç duyulan nitelikli, açık görüşlü, kişilikli insan yetiştirecek şekilde düzenlenmesi ve yürütülmesi Milli Eğitim Bakanlığı'nın görev alanı içinde yer almaktadır.

Bakanlık, bu görevlerin yürütülmesinde hizmette verimi sağlamak, hızı artırmak, halkın katılımını temin etmek gibi belli amaçlarla, diğer kamu kuruluşları ile işbirliğinde

bulunmak ve birtakım görevleri onlara yaptırmak durumundadır. Bu konuda en etkili ve yararlı olabilecek kuruluşlar da yerel yönetimlerdir. (Fidan, 1980)

Eğitim sisteminde çağdaşlaşmanın sağlanmasında, demokrasi bilincinin geliştirilmesinde, eğitimin bütün süreçlerine öğrencilerin ve velilerin katılımında, ülke kaynaklarının verimli, hızlı ve rasyonel kullanımında eğitim hizmetlerinin yerel yönetimlere bırakılmasının, hiç değilse bu yönetimlere geniş yetkiler sağlanmasının etkisi büyük olacağından kuşku duyulmamalıdır. İlköğretim 1.kademe sınıf öğretmenleri de kendi hizmet alanları ile ilgili konularda kendilerine düşen görevleri tam olarak yerine getirdiğinde günün koşullarına uygun olarak eğitim ve öğretim hizmetlerini yerine getirmiş olacak ve eğitim çıtası biraz daha yükselecektir.

Günümüz Türk siyasal yaşamında en çok sözü edilen konulardan biri de kuşkusuz eğitim hizmetlerinin güçlendirilmesi ve bütün okullara yetki ve kaynak aktarımının çok geniş şekilde sağlanmasıdır. Türk Milli Eğitim Sisteminin yeniden yapılanmasının en önemli aşamalarından sayılan bu konu hemen hemen tüm siyasal otoritelerce ele alınmakta ve devlet eliyle yürütülen birçok hizmetin eğitimden geçtiği tezi vurgulanmaktadır. O zaman çocuklarımızın okulla ilk tanıştıkları ilköğretimin 1.kademesinde görev yapan ilköğretim sınıf öğretmenlerimize sonsuz görev ve hizmetler düşmektedir. Bu hizmet bilincine ulaşan eğitimciler ile bu ülkenin kalkınması daha da hızlanacak ve çağdaş toplumlar arasındaki yerimizi alabileceğiz.

Devlet eğitim alanında taşıdığı yükün bir kısmını, özel okul ve üniversitelere eğitim faaliyetinde bulunma izni vermek suretiyle üzerinden atmış bulunmaktadır. Devlet okulları ile karşılaştırıldıklarında, özel okul ve üniversitelerin çok daha kaliteli eğitim ve öğretim hizmeti sunabildikleri saptanmaktadır. Ancak özel kuruluşlardan yararlanmak yüksek miktarlarda ekonomik harcama gerektirdiğinden, bu durum gelir düzeyi yetersiz olan halk kitleleri aleyhine haksız bir rekabet ortamı oluşturmaktadır. Bu nedenle temel görevi “bütün halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak” olan milli eğitim sistemi ve özellikle de diğer eğitim hizmetlerinin yetki ve gelir kaynaklarıyla donanmış olarak tüm halka etkin ve verimli bir şekilde ulaştırması önem kazanmaktadır. O zaman ilk görevimiz ilköğretim

1.kademe sınıf öğretmenlerinin daha iyi koşullarda hizmet vermesini sağlayacak eğitim kurumları inşa etmektir.

Demokratik bakımdan ileri düzeyde olan ülkelerin büyük bir kısmında ilköğretim okullarının eğitim ve kültür konusunda geniş bir görev ve yetki alanına sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca söz konusu okullara önemli miktarlarda kaynak aktarılmaktadır. Şu anki ilköğretim 1.kademe sınıf öğretmenlerinin ücret, çalışma koşulları ve diğer durumlar öğretmenlerimizin hizmetlerini tam olarak yapmasını sağlayacak donanıma sahip değildir. Bütün bu donanım ve alt yapının düzeltilmesi ile ilköğretim okullarında büyük bir atak başlayacak ve ilköğretim 1.kademe sınıf öğretmenleri de kendilerine kanunla verilen hizmetlerini tam olarak yerine getirme ortamı bulacaklardır.

Kültür ve sanata karşı ilgisiz, eğitimin birey ve toplum için ne derece önemli bir hizmet dalı olduğunun bilincine ulaşamamış ilköğretim öğrencileri için hiç iyi başlangıç olamayacaktır. Bütün bu sebeplerden dolayı ilköğretim okullarının ilköğretim 1.kademe sınıf öğretmenlerinin hizmetlerini tam olarak icra edebilecekleri donanıma kavuşturulması arzu edilen bir durumdur. Kanalizasyondan kent içi ulaşım, su sorunundan temizlik sorununa kadar birçok problemle karşı karşıya bulunan ilköğretim okullarımızın öncelikle bu sorunlarına önem verilmesi gerektiğini düşünmekte, sonraki süreçte eğitim ve kültür hizmetlerinin tam olarak yerine getirilmesini arzu etmektedirler. Ülkemizin bazı bölgelerinde henüz sağlık, alt yapı, kanalizasyon sorunlarının olduğu ilköğretim okullarının olduğunu bilmekteyiz. Öncelikle bu okulların bu tür sorunları giderilmesi daha sonraki süreçte teknolojik alt yapılar ile donanması sağlanmalıdır. Ancak o zaman köylerde ve küçük mecralarda görev yapan ilköğretim 1.kademe sınıf öğretmenleri kendi hizmetlerini tam olarak gerçekleştireceklerdir. “Allah’tan Sağlık, Devletten Aylık” düşüncesinin artık kırılma zamanı gelmiştir. İlköğretim 1.kademe sınıf öğretmenleri kendilerine verilen bütün hizmetleri en iyi şekilde yerine getirmeleri arzu edilen durumdur.

Öğrencilerimizin, Milli eğitimin temel amaçları doğrultusunda öğretim programlarında belirtilen hedeflere uygun öğrenciler yetiştirmeleri, kişilik özelliklerini ve değerlerini kazanmaları için etkin hizmet anlayışı içinde bu hedefe ulaşmak için çok çaba harcamaları gerektiği bilinmektedir.

Değerlerimiz, düşünme biçimimizi, davranış şeklimizi ve olaylar karşısında ortaya koyduğumuz tepkilerimizi belirleyen okulumuzun sahip olduğu özelliklerdir. Değerlerimiz bize, nelerin önemli olduğunu, nelerin iyi, nelerin kötü olduğunu söyler. Okul içerisinde herkes tarafından kabul edilen ve paylaşılan değerler, okul hayatını düzenler, okulun dışındakiler ile ilişkilerini belirler ve okulun verdiği hizmetin niteliği ile bu hizmetin sonucu çıktıkların özelliklerini oluşturur. Her ne kadar bütün okullar aynı sistemin parçalan olsalar da bütün okulların ilkeleri ve değerler birbirinden farklıdır. Bu farklılık, okulların içerisinde bulunduğu çevresel özelliklerdeki farklılıklardan kaynaklandığı gibi okul toplumunu oluşturan bireylerin farklı farklı özelliklerinden ve ihtiyaçlarından da kaynaklanmaktadır.

3.3 Sahip Olması Gereken Yeterlilikler

Öğretmen, öğrenme ve öğretme süreçlerinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir. Öğretmenin nitelikleri, bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda öğretmenliğin bir "ihtisas mesleği" olduğu, öğretmen adaylarında aranacak niteliklerin genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyondan oluştuğu, bu alanlara ait niteliklerin Millî Eğitim Bakanlığı tarafından saptanacağı hükümlerine yer verilmektedir.

Ancak, öğretmen yetiştirme ve istihdamına yön verebilecek özellikte; taraflarca üzerinde uzlaşmış, kapsamlı, tutarlı ve güvenilir ortak bir yeterlilikler listesi ortaya konamamıştır.

Öğretmenleri ağırlıklı olarak istihdam eden Milli Eğitim Bakanlığınca, her öğretmenin sahip olması gereken yeterlilik standartlarında, öğretmenin yapacağı görevlerin ayrıntılı bir listesinin bulunması önem taşımaktadır. Öğretmenlerin görev tanımlarının olması, yönetim ve denetim süreçlerini de kolaylaştıracaktır.

Genel kültür, öğretmenin özel alan ve eğitime-öğretme yeterliliklerini geliştiren destekleyici bir boyut olarak ele alınmıştır. Buna göre genel kültür; öğretmenin, mesleki rollerini yerine getirirken bunları daha etkin kılmasına yardımcı olan ve ana karakteri açısından öğretmenin eğitim sürecindeki disiplinler arası deneyim ve birikimlerini kapsayan bir boyuttur. Bu bakış içinde, genel kültür, bağımsız bir yeterlilik alanı özelliği taşımadığı gibi kapsamı da çok geniş ve değişkendir. Bu bağlamda, çalışmada genel kültürün bütün öğretmenlik alanları için ortak olan noktaları vurgulanmış, kalan kısmı kapsam dışında tutulmuştur.

Genel kültür bilgi ve becerileri, öğretim sürecinde; (Yıldırım, Ali)

- 1.Olay ve olguları farklı disiplinlerin kavramlarını kullanarak açıklayabilme, tanımlayabilme,
- 2.Farklı disiplinlere ilişkin bilgilerin konu alanı ile bağımlı kurma,
- 3.Öğretim sürecinde öğrenciyi derse hazırlama, güdüleme,
- 4.Öğretim sürecinde örnekleme, benzetme-ayırma etme, analiz ve sentez yapmada diğer disiplinlerin bilgilerinden yararlanma,
- 5.Öğrencileri, genel kültür yaşantılarını geliştirmeye özendirme biçiminde kullanır.

Özel alan, öğretmenin öğretmekle yükümlü olduğu disiplinle ilgili bilgi, beceri, tutum, tavır ve alışkanlıkları kapsayan bir yeterlilik boyutu olarak belirlenmiştir. Öğretmenlikte özel alanlar; okul öncesi, sınıf öğretmenliği, Türkçe, matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler, fizik, kimya, resim iş, elektrik, bilgisayar, tekstil, hazır giyim, özel eğitim ve benzeri alanlardır. Bunlar, zaman içinde değişmektedir. Çalışmada özel alan yeterliliklerinin ortak bileşeni olanlar ortaya konulmuş, alana özgü öğretmen yeterliliklerinin belirlenmesi ise, kapsam dışında tutulmuştur. Ancak, bu çalışmanın arkasından, her bir özel alanın gerektirdiği öğretmen yeterliliklerinin en genelden başlayarak özele doğru belirlenmesi ilkesi de benimsenmiştir.

Öğretmen, alanına ait bilgilerin, gerçeklerin sabit bir bütünü değil; fakat karmaşık, sürekli ve değişen bir yapıda olduğunu fark eder. Farklı perspektifleri kabul ederek ve bilginin nasıl geliştiğini öğrenciye aktarır. Öğrettiği alana ilişkin gelişmelere yakından ilgi duyar ve

günlük yaşamla bağı kurar. Sürekli öğrenmeyi alışkanlık haline getirir. Alanla ilgili faaliyetle, alanın öğretimi konusundaki profesyonel etkinliklere aktif olarak katılır.

Bu anlayış içinde öğretmen, özel alana ilişkin bilgi ve becerileri; (Yıldırım, Ali)

1. Temel bilgileri, kavramları, ilkeleri değişik biçimlerde açıklama,
2. Farklı görüş, kurma, öğrenme yolları, araştırma ve inceleme yöntemlerini açıklama,
3. Öğretme kaynaklarını ve öğretim malzemelerini değerlendirme ve seçme,
4. Alanında araştırmalar yaparak bilgi üretme,
5. Öğrencileri alanla ilgili sorular sormaya, düşünceleri farklı perspektiflerden görmeye ve bilgi üretmeye özendirilecek programları kullanma ve geliştirme,
6. Öğrencinin, gerekli bilgi ve becerileri başka alanlarla ilişkilendirmesine olanak verecek disiplinler arası öğretim deneyimleri yaratma,
7. Alana ilişkin problemleri tanıma, çözüm yolları arama, uygun çözüm yolunu seçme, uygulama ve değerlendirme biçiminde kullanır.

Milli Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan pedagojik formasyon kavramı, yeterlilik ifade etmediğinden, bunun yerine, çalışmada eğitime-öğretme yeterlilikleri kavramı kullanılmıştır. Eğitime-öğretme yeterlilikleri, “eğitim sürecinde öğretmenin, belli bir özel alana ilişkin bilgi, beceri ve tutumları başkalarına öğretme veya onların öğrenilmesi için uygun fırsat ve olanakları yaratma durumu” olarak tanımlanmıştır.

Öğretmenliğin bu üç temel boyutu yanında, meslek etiğide önemlidir. Meslek etiği daha çok, yerine getirilmediğinde gözlenebilen ve doğrudan ölçülmesi oldukça güç olan nitelikler olarak algılandığından çalışma kapsamına alınmamıştır. Bununla birlikte, dokümanda sözü edilen yeterliliklerin yerine getirilebilmesi için, gerekli olan tutum ve alışkanlıklar, ilgili yeterlilik boyutu altında vurgulanmıştır.

Eğitim sürecinde öğretmenden belli bir özel alana ilişkin bilgi, beceri ve tutumları öğrencilere kazandırması beklenmektedir. Öğretmenin bu süreçte öğretimi düzenlerken ve yürütürken öğrencinin gereksinimlerini ve onun bireysel farklılıklarını dikkate alan, öğretim sürecinde öğrencileri ve sınıftaki grupları etkinliklere aktif olarak katan, grup

çalışmalarını özendiren, öğrenmeyi kolaylaştıran, diğer bir deyişle öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşım izlemesi öğrenme sürecinin niteliğini yükseltir.

Öte yandan, bilim ve teknolojideki hızlı gelişme ve değişimler hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin yaşam boyu öğrenme süreci içinde bulunmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda öğretmen, öğrenmeyi öğrenmeli ve öğrencilerine de öğrenmeyi öğretmelidir. Öğretmen, öğrencileri düşünmeye, olay ve olguları eleştirel bir gözle değerlendirmeye, farklı görüşleri hoş görmeye özendirmelidir.

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri kendi aralarında takım çalışması yapmaları gerekmektedir. Sınıf öğretmeni gerekli olan profesyoneller ile iletişim kurmalı ve çalışmalıdır. Bununla birlikte öğretmenin sesi hala en önemlisidir çünkü öğrencinin ilköğretim eğitiminde birincil sorumludur. Öğrenci zamanının büyük bir çoğunluğunu öğretmeniyle geçirmektedir ve öğretmen öğrencinin nasıl ve neyi öğrendiğini gözleme pozisyonundadır. (Misch 1970:70).

İlköğretim birinci kademde sınıf öğretmenlerinin yeterlikleri konusunda ulusal ve uluslar arası düzeyde gerçekleştirilmiş olan çeşitli araştırma ve uygulamalar incelendiğinde, bu konuda farklı görüş ve uygulamaların bulunduğu dikkati çekmektedir. (Köksal, 1988).

Öğretmen, öğretim sisteminin temel bileşenlerinden biridir. Çünkü, öğretmen öğretim sisteminin öteki bileşenlerini düzenler, yönetir ve denetler. Öğrenme ortamlarını saptar, toplumsal dokuyu örgütler, öğretim donanımlarını seçer, öğretim yöntemlerini uygular ve sonuçları değerlendirir. Öğretmen öğrencileri bilginin kaynağına yönlendiren, gereksinimleri olan bilgiye ulaşmaları için gerekli olan becerileri kazanmalarını sağlayacak eğitim ortamını hazırlayan kişi olacaktır (Gürol 1990).

Eğitim sisteminin en önemli öğelerinden birisi olan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin üzerinde böyle bir araştırmaya kalkışırken çalışmaya taban olacak kavramsal çerçeve ne olmalıdır? sorusuna cevap aranmıştır. Yeni eğitim teknolojilerinden yararlanarak eğitimin kalitesini yükseltmek ve milli eğitim sisteminin etkinliğini arttırmak amacıyla, görev ve hizmet algıları için gerekli olan ;

- 1.Müfredat programlarının günün gereksinmelerine göre hazırlanması,
- 2.Yazılımların sağlanması,
- 3.Nitelikli elemanların yetiştirilmesi,
- 4.Uygun donanımın temin edilmesi, hedeflerini saymıştır (MEB, 1990)

Bu bölümde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algıları ile ilgili açıklamalardan sonra bu görev ve hizmet algılamasının günümüz eğitim dünyasındaki öneminden de bahsedilmiştir. Bir sonraki bölümde ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algılarını etkileyen, belirleyen yasal düzenlemeler, raporlar / belgeler söz konusu mevzuat üzerinde tarihsel sürece uygun olarak sunulmaya çalışılacaktır.

BÖLÜM 4

4. İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALGILARINI ETKİLEYEN, BELİRLEYEN YASAL DÜZENLEMELER, RAPORLAR / BELGELER

4.1 Eğitim Sistemimizin Etkilendiği Yasal Düzenlemeler

Bu alanda yapılan düzenlemelerle ilgili olarak 4.1.1 ve 4.1.2’de düzenlemelere değinilecektir.

4.1.1 Anayasamızda İlköğretim

Türkiye Cumhuriyeti Devlet’inin kurucusu Mustafa Kemal ATATÜRK, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni kurduktan sonra ilk iş olarak Türkiye Cumhuriyeti’nin Anayasa’sını oluşturmuş ve kanunlaşmasını sağlamıştır. Anayasa, 1961 ve 1982 yıllarında bazı köklü değişiklikler yapılarak yeniden oluşturulmuştur. Anayasalarımızda ilköğretimle ilgili kanun maddeleri aşağıdadır.

1924 Anayasası

Madde 80: Hükümetin gözetimi ve denetlemesi altında ve kanun çerçevesinde her türlü öğretim serbesttir.

Madde 87: Kadın erkek bütün Türkler ilköğretimden geçmek ödevindedirler. İlköğretim devlet okullarında parasızdır.

1961 Anayasası

Madde 19: Din eğitimi ve öğretimi, ancak kişilerin kendi isteğine ve küçüklerin de kanuni temsilcilerinin isteğine bağlıdır.

Madde 21: Herkes; bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.

Eğitim ve öğretim, devletin gözetim ve denetimi altında serbesttir.

Özel okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak kanunla düzenlenir.

Çağdaş bilim ve eğitim esaslarına aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.

Madde 50: Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama devletin başta gelen ödevlerindedir.

İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecburidir ve devlet okullarında parasızdır. Devlet, maddi imkanlarından yoksun başarılı öğrencilerin, en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlama amacıyla burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları, topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.

Devlet, tarih ve kültür değeri olan eser ve anıtların korunmasını sağlar.

1982 Anayasası

Madde 42 – Kimse eğitim ve öğrenim hakkından mahrum bırakılamaz.

Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.

Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.

Eğitim ve öğretim hürriyeti, anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.

İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.

Devlet, maddi imkanlarından yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.

Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez. Türkçe'den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilmez. Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tâbi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletler arası antlaşma hükümleri saklıdır. (Fidan, 1980)

4.1.2 İlköğretimle İlgili Kanun, Yönetmelik ve Düzenlemeler

Maarif Nezareti'nin kurulduğu tarihten itibaren eğitim sisteminin düzenlenmesi konusunda lüzum görüldükçe yeni talimatlar ve padişah emirnameleri yayımlanmıştır. Bunlar arasında

Saffet Paşa'nın alışmaları ile hazırlanan ve 1 Eylöl 1869 tarihinde yürürlüğe giren Maarif-i Umumiye Nizamnamesi, düzenleme, yönetim ve denetim işlerinin tümünü bir bütün halinde kapsamayı bakımından, eğitim hayatımızda bir dönüm noktasını teşkil eder.

Beş bölümden oluşan ve 198 madde olan Nizamname'nin ikinci ve üçüncü bölümlerinde Nezaretin merkez örgütü ile eğitim kurumlarının düzenlenmesine ve imtihan işlerine yer verilmiştir. Tüm ülkeyi kapsayan ilköğretim zorunluluğunun getirilmesi Tanzimat Dönemi'ne rastlar.

1911 yılında yürürlüğe konan “Maarif-i Umumiye Teşkilatı Nizamnamesi” ile eğitim ve öğretime ait ve Maarif kanununa tâbi bütün eğitim kurumları ile “Hıfz ve Haraset -i İlme hadim olan” (hafızlık ve tarım bilimlerine hizmet eden) daireleri kurmak, yönetmek ve denetlemek yetkisi Maarif Nezareti'ne verilmiştir.

1913 yılında “Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkat” yürürlüğe girdi.101 maddeden ibaret olan bu kanun, geçici olmasına rağmen cumhuriyet döneminde de bazı değişikliklere uğrayarak yarım asra yakın bir süre yürürlükte kaldı. Kanunun birinci maddesinde, ilköğretimin mecburi ve devlet okullarında parasız olacağı belirtildi (Ataünal, Özalp, 1983).

Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-u zamanında “geçici” kaydıyla çıkarılmış olmasına rağmen cumhuriyet döneminde de bazı değişikliklere uğrayarak 1961 tarih ve 222 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu'na kadar devam ettiği görölmektedir. Bu talimatnameye göre ilkokulun amaçları şöyle belirlenmiştir: İlkokulun amacı, çocuklara hayat için gerekli bilgileri vermek, onları dinine bağlı, vatanperver, üstün bir insan olarak yetiştirmektir (Cicioğlu,1985).

4.2 Uluslararası Belgelerde İlköğretim

Burada temel bir insan hakkı olarak eğitim hakkına ilişkin uluslararası ve ulusal belgelerdeki eğitim hakkı ve ilköğretimle ilgili düzenlemeler sunulmaktadır.

Aşağıdaki satırlarda çeşitli uluslararası kuruluşların önderliğinde gerçekleştirilen ve uluslararası topluluk tarafından büyük çoğunlukla onaylanan belgelerin, eğitim hakkı ve ilköğretime ilişkin maddeleri aynı ifadelerle sunulmakta ve ortak noktaları özetlenmektedir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

Kabul Tarihi 10 Aralık 1948

Bakanlar Kurulu Kararı 6 Nisan 1949

R. Gaz. Yayın Tar. 27 1949

Madde 26: Herkesin eğitim hakkı vardır. Eğitimin hiç olmazsa ilk ve temel eğitim düzeyinde parasız olması gerekir. İlköğretim zorunludur.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi

Kabul Tarihi: 20 Kasım 1959

Karar Sayısı: 1386

Madde 7: Çocuğun en azından ilköğretim düzeyinde parasız ve zorunlu olması gereken bir eğitime hakkı vardır. Çocuğun genel kültürüne katkıda bulunan ve kendisine fırsat eşitliği koşulları içinde, yeteneklerini, kişisel düşünme yetisini manevi ve toplumsal sorumluluk duygusunu geliştirme ve toplumun yararlı bir üyesi olma olanağı veren bir eğitimden yararlanması gerekir.

UNESCO Öğretim Alanında Ayrımcılığa Karşı Savaşım Sözleşmesi

Kabul Tarihi: 14 Aralık 1960

Yürürlük Tarihi: 22 Mayıs 1962

Madde 4:

Bu sözleşmeye taraf olan devletler ayrıca, ulusal koşullara ve geleneklere uyarlanmış yöntemlerle, öğretim konusunda fırsat ve davranış eşitliğini geliştirmeyi amaçlayan ulusal bir politika oluşturmayı, geliştirmeyi ve uygulamayı, özellikle;

a) İlköğretime zorunlu ve parasız kılmayı; yasayla konulan öğrenim (okula gitme) yükümlülüğünün herkesçe yerine getirilmesini sağlamayı; üstlenirler.

Madde 13:

Bu sözleşmeye taraf devletler, herkesin eğitim hakkını tanırlar.

Bu sözleşmeye taraf olan devletler bu hakkın tam kullanımını sağlamak amacıyla;

a)İlköğretimin zorunlu ve herkes için parasız olarak erişilebilir olması gerektiğini tanırlar.

Madde 14:

Bu sözleşmeye taraf olan her devlet taraf olduğu sırada ana ülkesinde yada kendi yetki alanı içindeki ülkelerde ilköğretimin zorunlu ve parasız niteliğini henüz sağlayamamışsa, iki yıllık bir süre içinde, ilköğretimin herkes için zorunlu ve parasız olduğu ilkesinin planda belirtilen makul bir süre içinde tam olarak uygulanmasını aşamalı biçimde gerçekleştirmek için zorunlu olan önlemleri içeren ayrıntılı bir plan hazırlamayı ve kabul etmeyi üstlenir.

**Avrupa Konseyi Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi
Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi**

20 Kasım 1989 da Birleşmiş Milletler tarafından kabul edilen, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ülkemizde Bakanlar Kurulu Kararı ile 27 Ocak 1995 tarih ve 22184 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır. Sözleşmenin ilköğretimi ilgilendiren maddesi aşağıdadır.

Madde 28:

1) Taraf devletler çocuğun eğitim hakkını tanırlar ve özellikle bu hakkın yavaş yavaş ve fırsat eşitliği temeli üzerine kullanımını sağlamak amacıyla:

a) İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız duruma getirirler

e) Okula devamın düzenliliğini sağlamak ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlemler alırlar.

Özetle, uluslararası topluluk tarafından ilk kez İnsan Hakları Evrensel Bildirgesiyle (1948) kabul edilen herkesin eğitim hakkının bulunması; ilköğretimin (temel eğitim) zorunlu ve ücretsiz olması ve eğitimin eşitlik içinde sunulması ilkeleri, 1948’i izleyen yıllardaki uluslararası belgelerinde temel çerçevesini oluşturmuştur. 1990’lı yıllara girildiğinde, uluslar arası düzeyde onaylanmış bu ilkelere karşın, hala ilköğretimin evrenselleştirilmesinde pek çok yetersizliğin (ilköğretimden yoksun bulunma, okula devamsızlık ve okul terki, gelişim düzeyindeki eksiklik vb.) yaşanıyor olması, “Herkes İçin Eğitim Dünya Konferansı”nda (1990) temel eğitim kavramının içerik, araç ve kaynaklarının daha geniş bir bakış açısı ile ele alınmasına yol açmış ve uygulanabilir bir eylem planı önerilmiştir. (Kavak,1998)

4.3 İlköğretimle İlgili Yabancı Uzman Raporları

1924'ten günümüze kadar Türkiye'ye birçok yabancı eğitimciler çağrılmış ve bunlardan eğitimimizin aksayan yönleri ve yapılması gereken şeyler konusunda rapor vermeleri istenmiştir. Bu konuda Prof. Dr. Yahya Akyüz “ Türk Eğitim Tarihi” kitabında aşağıdaki tabloyu düzenlemiştir. Bkz. Tablo 1. Türkiye'ye Gelen Yabancı Eğitimciler ve Raporları (Okçabol, 1998,)

Tablo 4.1 Türkiye'ye Gelen Yabancı Eğitimciler ve Raporları

Çağrıldığı yıl	Adı	Ülkesi	Verdiği raporun konusu
			Daha çok genel eğitim sistemi
1924	Prof. John Dewey	ABD	
1925	Künhe	Almanya	Daha çok teknik öğretim
1927	Omar Buyse	Belçika	Teknik öğretim
1932	Prof. Albert Malche	İsviçre	Üniversiteler
			Daha çok genel eğitim sistemi ve ilköğretim
1934	Miss. Parker	ABD	
1933–1934	Bir grup uzman	ABD	Genel eğitim sistemi
1933–1952	Ord. Prof. Philippe Schwartz	Almanya	Üniversiteler
1951	Prof. W. Dickermann	ABD	Halk eğitimi
1951	K. V. Wofford	ABD	Köy okulları
1952	Prof. John Ruff	ABD	Orta öğretim
1952–1953	E. Tompkins	ABD	Orta öğretim
1952–1953	Prof. L. Beals	ABD	Okullarda rehberlik
1953	Prof. R. J. Maaske	ABD	Öğretmen yetiştirme
1955–1956	Dr. E. S. Gorvine	ABD	Teknik öğretim
1957	Bir grup uzman	ABD	Ticaret eğitimi
1957'den günümüze kadar hemen hepsi ABD'den birçok uzman gelmiş, rapor vermiş veya görüş bildirmiştir. Ancak bunlardan dikkate değer olanına rastlanmamıştır. (Okçabol, 1998)			

Tablo.4.1'deki verilere dayanarak 1924-1957 yılları arasında yurdumuza çeşitli raporlar vermek için çağrılan eğitimci sayımız 15' tir.11 eğitimci ABD'den, 2 kişi Almanya'dan, 1 kişi Belçika'dan, 1 kişi de İsviçre'den gelerek katkı sağlamaya çalışmıştır.

1995'lerden günümüze kadar Yükseköğretim Kurulu (YÖK) öğretmen yetiştirme, eğitim fakültelerinin programları, üniversitelerde standart belirleme ve kontrolü konularında ABD ve İngiliz uzmanlarına da başvurmuştur. 1998'de bunların 11'i ABD'den, 8'İngiltere'den gelmişti.

Tüm bu raporlar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından basılmıştır. Biz bu raporlardan John Dewey'in, Amerikan Heyeti'nin, Berly Parker'in ve K.V.Wofford'un raporlarının ilköğretimle ilgili kısımlarına değinilecektir.

4.3.1 John Dawey'in Raporları

Maarif Vekilliğinin daveti üzerine 1924 'te Türkiye'ye gelerek bir iki ay kadar tetkikatta bulunan Kolombiya Üniversitesi profesörlerinden John Dewey Vekilliğe tetkik ve mütalaalarının neticesini ihtiva eden iki rapor vermiştir. Bunlardan biri bir rapor olmaktan ziyade bütçeye acilen konulması icap eden bazı tahsisatı ve bunların neye masruf olacağını gösteren bir muhtıra niteliğindedir ki Profesör bunu daha Türkiye'de iken vermiştir. Diğeri 30 sayfadan teşekkül eden asıl rapordur. Bunu John Dewey Amerika'ya avdetinden sonra yazarak göndermiştir. (Cicioğlu,1985)

4.3.2 Amerikan Heyeti Raporu

1933,1934 yıllarında Türkiye'de geniş ölçüde iktisadi bir inceleme yapan ve Walker D.Hines, Brehon Somervell, O.F.Gardner, Edwin Walter Kemmerer, C.R.Wright, Jr, Bongt Wadsted, Goldthwaite H.Dorr, H. Alexandre Smith, Vaso Trivanovith'den oluşan Amerikan Heyeti raporunun eğitimle ilgili kısmı aşağıdaki konuları içermektedir. Eğitim, İlerlemenin Özeti, Şimdiki Durum, İlkokullar, Ortaöğretim, Öğretmen Okulları, Yükseköğretim, Dışarıya Gönderilecek Öğrenci, Sanat Okulları, Ticaret Okulları, Halk Eğitimi, Diğer Konular, Konklüzyon. (Başgöz, Wilson,1968) .

4.3.3 Berly Parker'in Raporu

1934 yılında ilköğretim ile ilgili incelemelerde bulunmak üzere ülkemize gelen Dr. Berly Parker, genel eğitim planlarından farklı olarak ilkokulların durumu ve okullardaki uygulamalar hakkında tespitler yapmış ve alınmasına ihtiyaç duyulan önlemler hakkında önerilerde bulunmuştur.

Dr. Parker, raporunu üç bölüm halinde düzenlemiştir: Birinci bölüm genel izlenimler ve değerlendirmelere, ikinci bölüm ilkokullardaki çeşitli durum ve uygulama tespitlerine, üçüncü bölüm ise önerilere ayrılmıştır.

Birinci bölümde eğitimin ana ilkesi olan nitelik ve nicelikten hareketle uygulamaların yönünde ve şeklinde yapılacak değişiklikler üzerinde şu görüşleri açıklamıştır. İlkokullardaki eğitimin niceliği kavramıyla ilkokul ve ilkokullarda öğrenim gören öğrenci sayılarındaki gelişmeler amaçlanmıştır. Mevcut ilkokullarda eğitim çağındaki çocukların ancak üçte biri eğitim görmektedir. Okulların büyük kısmında üç yıllık eğitim söz konusudur. İlkokullardaki öğrenci ve bina sayısını artırmak, öğretmen yetiştirmeye giderek daha fazla ağırlık vermek gerekmektedir.

Bir taraftan nicelik açısından gelişmeler kaydedilmesi zorunlu iken, diğer yönden okutulacak derslerin daha faydalı, verimli ve üretken sonuçlar doğuracak şekilde programlanması ve uygulanması amaçlanmalıdır.

Programların uygulanması sırasında, eğitim psikolojisi, zamanın faydalı kullanılması, grup çalışmaları ve bilimsel yöntemlerin uygulanması eğitimin niteliğini yükseltecek unsurlar olarak dikkate alınmalıdır. (Eğitim Yansımalar V, Uçan,1999).

Eğitimde niteliğin gelişmesinde diğer önemli bir unsur denetim olduğundan, öğretmen ve öğrencilerin başarısı müfettişlerin gayretlerine yakından bağlıdır. Öğretmenleri yönlendirmek ve meslek içi eğitimle yetiştirmek sorumluluğunda olan müfettişler sayıca arttırılmalı ve öğretmen yetiştiren enstitülerdeki akademik kadroyla yoğun bir program çerçevesinde iş birliğine gidilmelidir.

Sonuç olarak, başlatılan eğitim seferberliğinin başarılı olabilmesinde öğretmenlerin moralinin yüksek tutulması en önemli unsurdur. Zaten çoğunluğu idealist olan öğretmenlerin çalışma arzularının devam ettirilmesi ve yaptıkları işin zevkine varabilmeleri için sarf ettikleri emeklerin boşa gitmediğini görmeleri önemlidir. Kurulacak merkezlerden elde edilecek sonuçları gören öğretmenler daha büyük bir azim ve arzu ile hizmetlerine devam edeceklerdir (Akkutay, 1996).

4.3.4 K.V.Wolfford'un Raporu

1948 İlkokul Programı yayımlandıktan sonra köy okullarına öğretmen yetiştirilmeye başlanmıştır. Bu okullarda öğretmenler beş sınıflı birlikte okutmak zorunda kalmış ve böylece “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” sorunu ortaya çıkmıştır. Bu soruna çare bulmak için 1951 yılında Amerikalı Köy Eğitimi Uzmanı Prof. Dr.K. V.Wolfford Türkiye’ye çağırılmış Wolfford Türkiye’de altı ay kadar kalmış ve köy enstitülerinde ve öğretmen okullarında incelemelerde bulunduktan sonra raporunu yayınlamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı bu raporu 1952 yılında bastırmıştır.

Raporda köy okullarımızı bunlara öğretmen yetiştiren öğretmen okullarını ve köy enstitülerini inceledikten sonra şu önerilerde bulunmuştur. (Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997).

- Kız çocuklarının okula gönderilmesi için geniş kapsamlı bir propaganda gereklidir.
- Her ilde devamsızlık sorunu ile uğraşacak birer komite kurulmalıdır.
- İlkokulda öğretim süresi zaman içinde 6,7 ve 8 yıla çıkarılmalıdır.
- Köy okullarının ortaöğretim yapmaları için bölgelerde okul açılmalıdır.
- Köy çocukları için, kent ve kasabalarda bakanlık yurtlar açmalıdır.
- Öğretim programları demokratik esaslara göre, yeniden öğretmenlere hazır program verilmek yerine, öğretmenler kendi programlarını çevre ve ihtiyaçlarına göre kendileri yapacak bir hale getirilmelidir ve programlar tekdüzelikten kurtarılmalıdır.
- Köy okullarında kendine güvenen disiplinli çocuklar yetiştirmek gerekir. Bu kısmen çocuklara iş ve sorumluluk verilerek sağlanabilir.
- Öğretmen yetiştiren kurumların üst sınıflarında adaylara köy sorunlarının çözümleme tekniği ve köy okullarının çevre kaynaklardan yararlanma ve çevre ihtiyaçlarını karşılama işinin ölçütü kazandırılmalıdır.
- Köy okullarında sınıflar iki büyük gruplar halinde geliştirilmeli ve buna uygun bir öğretim programı düzenlenmelidir.
- İlkokul programı yeniden düzenlenmelidir.
- Öğretmenlerin bilgi ve değişik materyalleri kullanma ve becerilerini geliştirmeleri ve mevcut okullarda fazlaca kullanılan üç yöntemin eleştirel bir gözle denetlenilmesi gerekir. (anlatım, soru yanıt, ezberleme)
- Öğretmen yetiştiren kurumlara aday kaydı için yapılan sınavlara yerel kurumun öğretim üyeleri katılmalı. (İlköğretim Genel Müdürlüğü)

- Bütün öğretmen okulları ve köy enstitülerinde programlar gözden geçirilmeli, uygulama okulları kurulmalıdır.
- Gazi Eğitim Enstitüsü ve İstanbul Eğitim Enstitüsü'nde uygulama öğretmenleri yetiştirmek için dersler olmalıdır.

Raporda ortaya konan önerilerin ve eğitim düşüncelerinin büyük bir kısmı o tarihte bakanlıkça kabul edilerek, buna uygun girişimlere başlandı. 1952–1953 öğretim yılında öğretmen okulları ile köy enstitülerinin öğretim programları birleştirildi ve değiştirildi. Derslerde ve içeriklerinde değişiklikler yapıldı. Pedagoji dersi yerine eğitim psikolojisi dersi kondu. Genel Psikoloji ve Çocuk Psikolojisi gibi ayrı ayrı dersler yerine, çocuğun gelişmesi ve büyümesi konularına daha çok yer verilmesini önermiştir. (Binbaşıoğlu,1999)

4.4 Şura Kararlarında Kalkınma ve İcra Planlarında, Hükümet Programlarında ve Türkiye Ulusal Programlarında İlköğretim

Cumhuriyet döneminde Heyet-i İlmiye adı altında resmi eğitim toplantıları yapılarak eğitimin niteliğini değiştirmek amacıyla, eğitim-öğretim konuları tartışılmış ve bazı temel ilkeler tespit edilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın düzenleme hizmetini yürütmek maksadıyla toplanmış bulunan Heyet-i İlmiyelerin görevini yapmak üzere, 1933 yılında yürürlüğe giren 2287 sayılı kanun ile "Milli Eğitim Şurası" teşekkül ettirilmiştir. Böylece Heyet-i İlmiyeler, Milli Eğitim Şuraları için bir başlangıç olmuştur.

Eğitim sisteminin düzenlenmesi ve zaman içinde yenileşmesi çalışmalarını, Talim ve Terbiye Kurulu ile birlikte inceleme ve bakanın onayına sunulacak kararları almak üzere bu konudaki mevzuatın gereği olarak kurulan Milli Eğitim Şuraları bu konudaki yasanın öngördüğü gibi eğitimin düzenlenmesinde en üst karar mercii olarak görülmekle beraber aldığı kararların uygulamaya dönüştürülmesi bir takım imkan ve şartlarla kayıtlı olmuştur.

Bu nedenlerle kararların her zaman ve hemen uygulanamadığı bir gerçektir. Bununla beraber şuraların eğitimin bütünüyle ele alınmasında, tartışılmasında, büyük ölçüde katkıları bulunmuştur. Bu katkılar yanında, ayrıca, şuralarda ele alınan konuların ilgili bütün grupların iş birliğine ve eleştirilerine açık bulundurulması demokratik anlayışın gelişmesine yardım edici bir nitelik olduğu gibi, özellikle program geliştirme çalışmalarının da bir zorunluluğudur.

Milli Eğitim Şurası 2287 sayılı kanunla oluşturulduktan sonra günümüze kadar on altı defa toplanmıştır. Aşağıda Heyet-i İlmiye toplantılarında ve Milli Eğitim Şuralarında, ilköğretimle ilgili alınan kararlar üzerinde durulmuştur.

4.4.1 Milli Eğitim Şuraları

1. Milli Eğitim Şurası

17–29 Temmuz 1939 tarihleri arasında toplanan Birinci Milli Eğitim Şurasında, Türk Milli Eğitimi'nin plan ve esasları ile her derece ve türdeki eğitim, kurumlarının yönetmelik ve programlarının incelenmesi, gündemi oluşturmuştur.

İlköğretim komisyonunda ve şura genel kurulunda yapılan görüşmeler sonunda Milli Eğitim müdür ve memurları ve ilköğretim müfettişleri yönetmelikleri ile ilkokul programı incelenerek kabul edilmiş; bir öğretmen tarafından yönetilen üç sınıflı köy okullarının beş yıla çıkarılması 1939/1940 yılından itibaren uygulamaya konulmuştur.

400 nüfustan az köylerde öğretmen görevlendirilmesi, öğretmenlerin ilk üç yılın programını uygulaması ve öğretmenli köylerin bulunduğu bölgenin merkezinde, bu köylerin öğrencilerinin ilkokulun son iki yılını okuyabilmeleri için, bir okul kurulması şurada alınan önemli kararlardandır.

2. Milli Eğitim Şurası

15–23 Şubat 1943 tarihleri arasında toplanan İkinci Milli Eğitim Şurası'nın gündemini “okullarda ahlak eğitiminin geliştirilmesi”, “bütün öğretim kurumlarında ana dili çalışmalarının veriminin artırılması”, “Türklük eğitiminde tarih öğretiminin metot ve vasıtalar yönünden incelenmesi” konuları teşkil etmiştir.

Şurada gerek ilkokul, gerek ortaokul ders kitaplarının çok yetersiz olduğu, metinler altında ne kelime ne de fikir açıklamalarının bulunduğu ve ne de öğrenci seviyesine uygun oldukları konusu üzerinde önemle durulmuş, öğretmenlere yardımcı ve kılavuz kitaplar sağlanması, okuma kitaplarının çekici ve yararlı hale getirilmesi önerilmiştir.

Şurada üzerinde önemle durulan ahlak eğitimi konusunda, Türk ahlakının toplumsal ve kişisel ilkeleri belirtilmiş, ilk ve orta dereceli okullarda bu ilkelerin gerçekleşmesini sağlayacak önlemler önerilmiştir.

Tarih Öğretimi: Şurada ilk ve ortaokul tarih programı ve ders kitaplarının çocuğun seviyesine uygun olmadığı ileri sürülerek program ve kitapların çocuğun fikri gelişimini, ruh yapısını, milli duygu ve karakterinin yoğruluşunu sağlayacak, tarih sevgisini uyandıracak, olayların zaman içinde oluşlarını kavrayacak bir değer ve kitapların üslubunun açık ve olabildiğince hikaye şeklinde olması; milli tarihe daha fazla ağırlık verilmesi ve kitaplara öğrencinin tarih görüş ve bilgisini genişletmek için “tarih okumaları” eklenmesi önerilmiştir. (Cicioğlu,1985).

3. Milli Eğitim Şurası

2-10 Aralık 1946 tarihinde toplanan Ticaret Ortaokulları ve liseleri, Erkek Sanat Ortaokulları ve enstitüleri, kız enstitüleri program ve yönetmeliği ile aile-okul arasında işbirliği sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması için toplanan şura o günün Milli Eğitim Bakanı: Reşat Şemsettin SİRER başkanlığında toplanmış ve bazı kararlar almışlardır. Alınan kararlar; ticaret ortaokul ve liseleri, erkek sanat ortaokulları ve enstitüleri ile kız teknik okullarının program ve yönetmelikleri incelenmiş olup iş hayatına uyacak biçimde ders saatlerinin düzenlenmesi, atölye saatlerinin artırılması ve kültür derslerinin azaltılması, meslek ve atölye derslerinin toplum ihtiyaçlarına daha uygun hale getirilmesi kararlaştırılmıştır. İlköğretim öğrenim süresinin sekiz yıla çıkarılması konusunda üyelerin temennileri olmuştur. (Cicioğlu,1985)

4. Milli Eğitim Şurası

22–31 Ağustos 1949 tarihleri arasında toplanan Dördüncü Milli Eğitim Şurası'nın gündemi eğitim ve öğretimde dayanan demokratik esasların gözden geçirilmesi; ortaokullara ve liselere öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri ve yüksek öğretmen okulu teşkilatının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi; 1948–1949 öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan ilkokul programının incelenmesi; yeni ortaokul programı projesinin incelenmesi ve lise ders konularının dört yıllık teşkilata göre saptanması konuları teşkil etmiştir.

İlkokul Programında, daha önce büyük değişikliklere uğrayan 1948 programında yeniden köklü değişiklikler öngörülmemiştir. Ancak toplantıda bu programın başarı ile uygulanmasını sağlamak üzere, öğretmen yetiştiren kurumların programlarında da gerekli değişikliklerin yapılması; yakın yurt araştırmaları yapabilecek nitelikte öğretmen yetiştirilmesi; ilkokul ikinci devrede ayrı ayrı okutulan tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi

derslerinin bir ders halinde ve çocuk psikolojisine göre düzenlenmesi; köy enstitüleriyle ilk öğretmen okullarının, öğretmenlerin aynı kaynaktan yetiştirilmesi amacıyla birleştirilmesi kabul edilmiş ve bakanlıkça uygulamaya konulmuştur. (Cicioğlu, 1985)

5. Milli Eğitim Şurası

5-14 Şubat 1953 tarihleri arasında toplanan Beşinci Milli Eğitim Şurası'nın gündeminin "okul öncesi eğitim ve öğretimin anaokulları için hazırlanmış olan program ve yönetmeliğin incelenmesi", "ilkokullarda sağlık konusu ile ilgili alınması gerekli tedbirlerin tespiti", "özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmeliklerin incelenmesi ve korunmaya muhtaç çocuklar hakkındaki kanunun gözden geçirilerek değişiklik gerektiren kısımlarının araştırılması", "ilköğretim kanunu tasarısının incelenmesi ve mecburi ilköğretimin planlanması", "ilkokul programının yeniden gözden geçirilmesi", "yeni ilkokul yönetmeliği tasarısının incelenmesi", "ilkokullara öğretmen yetiştirilmesi, öğretmen okulları ile köy enstitüleri yeni öğretim programı ve meslekte olgunlaşma konularının incelenmesi", "ilkokul öğretmenlerini ilgilendiren diğer konular ve genel ilköğretim sorunları hakkında şura üyelerinin tekliflerinin incelenmesi" konuları teşkil etmiştir.

Milli Eğitim Bakanı Tevfik İLERİ'nin açış konuşması ile çalışmalarına başlayan şurada varılan sonuçlar özetle şöyledir:

1- Okul öncesi eğitim ve öğretim: Okul öncesi eğitim ve öğretim kurumlarının gerçek ve tüzel kişilerle, belediyeler, özel idareler ve devlet tarafından açılması; bu kurumlarda öğretmen okullarından veya bu maksatla açılacak özel şubelerden mezun olanlarla kız enstitüsü mezunlarından özel kursları başarı ile bitirmiş olanların görevlendirilmesi ve bu okullarda çocukların iş eğitimi alması, kendi işini kendi yapması, sorumluluk kazanması, güzeli, iyiyi ve doğruyu seçebilmesi, serbestçe konuşmasına imkan verilmesi ve doğa sevgisi uyandırması gibi konulara önem verilmesi şurada benimsenmiştir.

2- İlkokullarda Sağlık Konusunda Alınması Gereken Önlemler: Öğrencilerin beslenme sorunlarının çözümlenmesi; ders ve dinlenme saatlerinin sağlık bilgisi prensipleri çerçevesinde düzenlenmesi; özellikle, ana ve ilkokullarda güvenlik önlemlerinin alınması; Öğretim görevlileriyle hizmetlilerin sağlık kontrolünden geçirilmesi; bulaşıcı hastalıklara karşı etkili bir mücadele programının Devlet Sağlık Teşkilatı ve velilerin iş birliği ile

uygulanması, beden eğitimi çalışmalarının çocukları gruplara ayırarak sağlık bilgisi prensiplerine uygun şekilde uygulanması şurada önemle vurgulanmıştır.

3- Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Eğitimi: Şurada özel eğitime muhtaç bütün çocukların eğitimi için alınması gereken bazı önlemler belirlenmiş; normal okullar bünyesinde özel sınıflar açılması önerilmiş ve korunmaya muhtaç çocuklar yasası değişiklik tasarısı görüşülmüştür.

6972 sayı ile çıkarılan bu yasa bugün için ihtiyacı karşılayamadığından, korunmaya muhtaç çocukların bakımı ve eğitiminin tamamen devletçe karşılanmasını öngören yeni bir tasarı hazırlanmıştır.

4- İlköğretim ve Eğitim Yasası Tasarısı ve İlköğretim Planlaması: Zorunlu öğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimi ile ilkokuldan sonra üst öğrenime devam edemeyecekler için onları iş hayatına hazırlayıcı yetiştirici ve tamamlayıcı kursların açılmasını da düzenleyen yasa tasarısı şurada incelenerek benimsenmiştir. Yasa tasarısı ilköğretim görevlileri, öğrenci devam işleri, ilköğretimin gelir ve giderleri, nüfusu az ve dağınık yerler için yatılı veya gündüzlü bölge okulları açılması konularına açıklık getirmiş ve ilköğretim hedefleri için bir plan öngörülmüştür. Taslak 06.01.1961 tarihinde 222 sayı ile yasalaşmıştır.

5- İlkokul Programı: İlkokul programının amaçları ile muhtevası arasında ahenk sağlanması; toplu öğretim anlayışının ikinci devrede de uygulanması; yıllık, aylık ve haftalık çalışma saatlerinin kullanılmasında okullara esneklik tanınması; ilk okuma-yazma öğretimine büyük ve küçük harflerin birlikte kullanılarak başlanması; verimliliğin artırılması için öğretmenlerin seminerlerden geçirilmesi hususları şurada benimsenen temel esaslar arasındadır.

6- Yeni İlkokul Yönetmeliği: şurada, yasa tasarısına paralel olarak hazırlanan yönetmelik tasarısı tartışılmış ve geleneksel sınav sisteminin değiştirilmesi, ancak objektif ölçme ve değerlendirme sistemine bugün için geçmenin olanaksız olduğu vurgulanmıştır. Okulda sosyal kuruluşlara önem verilmesi ve okul disiplinin karşılıklı sevgi, saygı ve sorumluluk anlayışına dayanması üzerinde özellikle durulmuştur.

7- İlkokullara Öğretmen Yetiştirme ve Yeni İlk öğretmen Okulu Programı:

İlkokul öğretmeni yetiştiren kurumların liseye dayalı, iki veya üç yıllık öğrenim veren yüksek dereceli öğretim kurumlarının liseye dayalı, iki veya üç yıllık öğrenim veren yüksek dereceli öğretim kurumları haline getirilmesinin bugün için güç olduğu, ancak programlarında değişiklik yapılarak amacına daha iyi hizmet eder hale getirilmesi; ilkokul

öğretmenlerinin mesleğe zevkle sarılmaları için bir üst dereceden göreve başlatılması; seminer ve toplu çalışmaların öğretmen ve diğer ilgili elemanların sınıf ve atölyelerinde uğradıkları güçlükleri ortaya koyacak şekilde planlaması; radyo, film vb. yollarla öğretmene yardımcı olunması; öğretmen yetiştiren kurumların deneme dersleri, konferanslar gibi etkinliklerle çevredeki öğretmenlerin yetişmelerine yardım edici birer pedagoji merkezi olması ve bu kurumların bünyesinde uygulama okulları kurulması şurada başlıca tartışma konularını oluşturmuştur. (Cicioğlu,1985)

6. Milli Eğitim Şurası

18 - 23 Mart 1957 tarihlerinde mesleki ve teknik eğitim ile halk eğitimi konularının incelenmesi için toplanan 6. Milli Eğitim şurasına **Milli Eğitim Bakanı** : Ahmet ÖZEL başkanlık etmiştir. Şurada alınan önemli kararlar:

- Sanat ve yapı enstitüleriyle tekniker okulları programları ve teknik öğretim formasyon ve ünvanlar, formasyon kademelerine göre ülkenin teknik personel ihtiyacının nasıl tespit edileceği, çıraklık eğitiminin mesleki ve teknik eğitim açısından ifade ettiği önem ve teknik okulların çıraklık eğitimiyle ilişki kurma şekilleri saptanarak çıraklık eğitiminin yasal esaslara bağlanması,
- Yapı ve sanat enstitülerinin öğrenim sürelerinin üç yıla çıkarılması, ilkokul mezunları için çırak okullarının açılması, tekniker okullarının öğretim süresinin gündüz tekniker okulu için iki, akşam tekniker okulları için üç yıl olması,
- Kız enstitülerinin iki devreli olarak mütalaa edilmesi, 1. devrede ortaokul kültürü verilmesi, 2. Devrede daha çok sanat ve meslek eğitime ağırlık verilmesi, kız orta sanat okullarının kapatılmaları veya enstitüye dönüştürülmeleri; sınıf geçme yerine ders geçme usulünün kabulü,
- Ticaret liselerinde; öğrencilere daha çok uygulamalı meslek bilgisi verilmesi, yabancı dil saatlerinin artırılması, yabancı dille öğretim yapan kolejlerde, ticaret okulları ile kız enstitülerinde sekreterlik şubelerinin açılması, konuları görüşülerek genel kurulca benimsenmiştir. (Cicioğlu,1985)

7. Milli Eğitim Şurası

5-15 Şubat 1962 tarihleri arasında toplanan Yedinci Milli Eğitim Şurası'nın gündemini; ilköğretim, ortaöğretim, kız teknik öğretim, erkek teknik öğretim, ticaret eğitimi,

eğitimde ölçme ve değerlendirme, çeşitli olgunluk sınavları sistemi, yüksek öğretim, özel okullar, dış kültür ilişkileri, din eğitimi, beden eğitimi ve sağlık, milli savunma eğitimi ve eğitim vakıfları konuları teşkil etmiştir.

Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in açılışında hazır buldukları ve Milli Eğitim Bakanı Hilmi İNCESULU'nun açış konuşmasıyla çalışmalarına başlayan şurada ilköğretimle ilgili varılan sonuçlar şöyledir: (Öztürk, Cemil,1998).

İlköğretim: 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu gereğince çıkarılması öngörülen İlkokullar Yönetmeliği, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, İlköğretim Kurumları Sağlık İşleri Yönetmeliği, Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yönetmeliği, İlkokul Öğretmenleri Tayin, Nakil ve Becayış Yönetmeliği, Yetiştirici ve Tamamlayıcı Sınıf ve Kurslar Yönetmeliği, Gezici Okul ve Gezici Öğretmenler Yönetmeliği, Ana Okulları ve Ana Sınıfları Yönetmeliği, Bölge Okulları Yönetmeliği, şurada yapılan görüşmeler ışığında bakanlıkta oluşturan komisyonlarca hazırlanarak talim ve terbiye kurulunun incelenmesine sunulmuş ve kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur.

8. Milli Eğitim Şurası

28 Eylül - 3 Ekim 1970 Milli Eğitim Bakanı Orhan OĞUZ başkanlığında orta öğretim sistemimizin kuruluşu ile yüksek öğretime geçişin yeniden düzenlenmesi için düzenlenen 8. Milli Eğitim Şurası'nda alınan önemli kararlar: (Öztürk, Cemil,1998).

- Türk eğitim sistemi, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim olmak üzere biri diğerine dayalı üç öğretim düzeyinden oluşturulmuştur. Her okulun, bu öğretim düzeylerinden birine uygun olarak yatay ve dikey geçiş esasları belirtilerek, mutlaka öğretim sisteminin bütünlüğü içinde açılacağı vurgulanmıştır.

- İlköğretim, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile düzenlendiği şekilde benimsenmiştir.

- Ortaöğretim; İlköğretime dayalı 12-17 yaşları arasındaki bütün öğrencilerin genel, mesleki ve teknik her türlü eğitimlerini kapsayacak şekilde; öğrencilere kişisel ve toplumsal hayatın gerektirdiği nitelikte genel kültür ile vatandaşlık eğitimi veren ve onları ilgi, istidat ve yeteneklerine göre yönlendiren, iki devreli bir öğretim düzeyi olarak düşünülmüştür.

- Birinci devre orta öğretimin orta öğrenim görmek isteyen 12-14 yaşlarındaki öğrencilere verilecek eğitimin tümünü kapsaması, bu devre orta öğretim programlarının bütün ikinci

devre programlarının ortak gövdesini oluşturması, bu programın uygulandığı okulun tek tip bir ortaokul olması ve bu ortaokulda derslerin temel ve seçmeli olmak üzere iki grupta toplanması benimsenmiştir.

- İkinci devre ortaöğretimin ortaokula dayalı 15-17 yaş grubundaki öğrencilere verilen genel, mesleki ve teknik eğitimin tümünü kapsamalı, ikinci devre ortaöğretimin üç temel görevinin yüksek öğretime, hem mesleğe, hem yüksek öğretime ve hayata veya iş alanlarına hazırlamak olduğu belirtilmiştir.
- İkinci devre ortaöğretimde, yüksek öğretime hazırlayan çeşitli programlar arasında sınıflara göre yatay ve dikey geçiş imkanlarının sağlanacağı, yüksek öğretime hazırlayan programların her hangi bir sınıfından hayata ve mesleğe hazırlayan herhangi bir programa geçilebileceği gibi, hayata ve mesleğe hazırlayan bir programdan yüksek öğretime hazırlayan herhangi bir programa da, farklı derslerden sınavda başarı göstererek geçebileceği veya dışardan bitirme sınavlarına girebileceği ifade edilmiştir.
- Nüfusu az olan yerlerde ikinci devre ortaöğretimin, genel, mesleki ve teknik öğretim programlarından oluşan ve aynı çatı altında toplanan çok amaçlı bir okul olarak kurulabileceği benimsenmiştir. (Öztürk, Cemil, 1998).

9. Milli Eğitim Şurası

24 Haziran - 4 Temmuz 1974 tarihlerinde Milli Eğitim Bakanı : Mustafa ÜSTÜNDAĞ başkanlığında toplanan 9. Milli Eğitim Şurası Milli Eğitim sisteminin bütünlüğü içinde programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar için toplanmıştır. Şurada alınan bazı kararlar: (Öztürk, Cemil,1998).

- Ortaokul; temel eğitimin ikinci kademesi olarak, öğrencilere genel eğitim sağlayan, bir yandan günlük yaşayışlarıyla ilgili bilgi ve becerileri, diğer yandan orta öğretim için gerekli temel bilgi ve becerileri kazandıran, çevrenin özellikleri de dikkate alınarak işe yönelmelerinde ve meslek seçmelerinden isabetli kararlar vermelerini sağlamak amacıyla ilgi ve kabiliyetlerini deneme fırsatı veren bir eğitim-öğretim kurumu olarak belirlenmiştir.
- Bunun gerçekleştirilebilmesi için ortaokul programlarının; temel nitelikte genel kültür kazandıran ortak dersleri, öğrencinin ihtiyacına ve çevrenin özelliklerine cevap veren seçmeli dersleri, ilgi istidat ve kabiliyetlerinin belirlenmesine, gelişmesine ve kişiliklerinin oluşmasına yardımcı olan rehberlik ve eğitsel çalışmaları kapsamalı benimsenmiştir.

- Ortaöğretimin 1739 sayılı yasada belirtilen amaç ve görevlerini yerine getirebilmesi için, ortaöğretim kurumlarında; yüksek öğretim, hem mesleğe, hem de yüksek öğretime ve hayata ve iş alanlarına hazırlık programlara yer verilmesi benimsenmiştir.
- Ortaöğretimdeki bu çeşitli programları; öğrencilerin istek ve kabiliyetleri yönünden olan bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanların özelliklerine cevap vermek üzere ortak dersler, yüksek öğretime hazırlayan özel dersler ve seçmeli veya mesleki dersler den oluşacağı kararlaştırılmıştır.
- Yine 1739 sayılı yasada belirtilen yöneltmenin gerçekleştirilebilmesi için; ortaokulda, öğrencilerinin ilgi ve kabiliyetleri belirlenmekle beraber, ortaöğretimin başlarında öğrencilerin henüz yollarını aramakta oldukları, bu nedenle ortaöğretimin özellikle ilk yılında, öğrencilerin yeteneklerinin daha belirgin olmasına fırsat verileceği ve istekle izleyecekleri çeşitli programlar için yönelme olanakları hazırlanacağı benimsenmiştir.
- Dokuzuncu sınıf sonunda yapılacak yöneltmede; sınıf öğret menler kurulu, “Rehberlik Servisi”, öğrencinin isteği ve sınıf öğretmeninin görüşünün de incelenerek veliye bildirilmesi benimsenmiş olup, bu tavsiyenin zorlayıcı değil yol gösterici nitelikte olması kabul edilmiştir. Ayrıca, bu tavsiyede öğrencinin dokuzuncu sınıfta okuduğu derslerdeki başarısının da dikkate alınacağı kararlaştırılmıştır.
- Ders geçme ve kredi düzeninin uygulanabilmesi için yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması uygun görülmüş olup bu maksatla hazırlanan iki ders dağıtım çizelgesi taslağı verilmiştir.
- Değerlendirmede; süreklilik, bütünlük, tutarlılık, basitlik ve anlaşılabilirlik, uygulanabilirlik, çok yönlülük ve kapsamlılık, açıklık ve karşılıklı güven, denetleme ve düzeltme, özel durumların dikkate alınması ilkelerine uyulması kabul edilmiş ve bunların açıklamaları yapılmıştır.
- Öğrenci akışı ile ilgili olarak, ayrıca ölçme işlemi ve ölçme sonuçlarının kullanılmasına ilişkin ilkeler getirilmiş ve beşli not sistemine dayalı bir ölçek verilmiştir.
- Öğrenci akışını düzenleyen kurullarla ilgili olarak bu şûrada kabul edilen ilkelerin ışığında benimsenen ortaöğretim modeline uygun olarak; “orta öğretimde sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeni” projesinin uygulamalı bir araştırma projesi olarak deneme niteliğinde uygulamaya konulacağı ve dört yılda yaygınlaştırılacağı kararlaştırılmıştır. (Öztürk, Cemil,1998).

10. Milli Eğitim Şurası

23–26 Haziran 1981 tarihleri arasında toplanan Onuncu Milli Eğitim Şurası'nın gündemini Türk Milli Eğitim Sistemi'nin yapısı, programlar ve Öğrenci Akış Kuralları teşkil etmiştir.

"Temel eğitim 6–14 yaşlarındaki çocukların eğitimini kapsar. Bu eğitim her Türk vatandaşı için zorunludur." Bu kararla, Türk eğitim sisteminde zorunlu öğrenim yaşı bir yıl önceye alınmış olmaktadır. Temel eğitim bir bütün olarak kabul edilmiştir. Ancak öğrencilerin bireysel ayrılıklarına ve yaşlarına göre, değişik nitelikte ve sürede eğitim programları uygulanabilmesi de kabul edilmiştir.

Temel eğitim programında, birinci sınıftan başlayıp gittikçe derinleşen oranda, şu faaliyet şeritlerine yer verilecektir. Türkçe, sosyal bilgiler, fen bilgisi, matematik, güzel sanatlar, beden eğitimi ve iş eğitimi. Temel eğitim okulunun çevresi ile bütünleşmesi ve yetişkinlerin ihtiyaçlarına cevap verecek bir kurum olması öngörülmüştür.

Temel eğitimde öğrenci akışı ile ilgili kurallar şöyle saptanmıştır:

Temel eğitime geçişte herhangi bir sınav uygulanmayacak, özür lülük halleri dışında her Türk çocuğu temel eğitim okuluna girecektir.

Özel eğitimi gerektiren çocukların tanınması ve özel eğitim programlarına geçirilmesi temel eğitim süresince yapılacaktır.

Bazı özel öğretim kurumlarınca temel eğitime girişte sınavla öğrenci ilmi işlemine, bu kurumlar var oldukları sürece devam edilecektir.

Temel eğitim okulunda sınıf bütünlüğü esas alınacak ve öğrenci akışında sınıf geçme sistemi uygulanacaktır.

Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde beşli not düzeni uygulanacaktır.

Temel eğitim ilk kademesine öğretmen yetiştirme konusunda benimsenen ilkelere bazıları şunlardır:

Temel eğitimin ilk beş yılı için sınıf öğretmenliği, son üç yıl için alan öğretmenliği esas olacaktır.

Temel eğitim kurumları öğretmenleri uzun dönemde dört yıllık bir lisans eğitimi ile ve kaynaktan yetiştirilecektir. Ancak başlangıçta, temel eğitimin tümü için iki yıllık bir yüksek öğretim ile yetiştirilecektir. Sınıf öğretmenlerinin alan öğretmenliğine geçişleri açık tutulacaktır. (Öztürk, Cemil, 1998).

11. Milli Eğitim Şurası

8 -11 Haziran 1982 tarihlerinde Milli Eğitim Bakanı: Hasan SAĞLAM başkanlığında toplanan 11. Mili Eğitim şurasında Milli Eğitim hizmetinde öğretmen ve eğitim uzmanları konusunda yapıcı çalışmalar yapan 11. Milli Eğitim şurasında alınan bazı kararlar: (Başgöz, Wilson,1968)

• 23-26 Haziran 1981 tarihleri arasında toplanan Onuncu Milli Eğitim Şurasında Türk Milli Eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesi ve bu çerçevede eğitim sisteminin yapısı, programlar, öğrenci akışını düzenleyen kurallar konularında bir seri kararlar alınmıştır. Bu şurada öğretmen ve diğer eğitim personelinin yetiştirilmesine ilişkin bazı görüş ve öneriler de tartışılmıştır.

Ancak, yeni sistemin gerekli kıldığı öğretmen ve eğitim uzmanlarına ilişkin niteliklerin belirlenmesi ve bu konudaki sorunlara çözümler aranması XI. Milli Eğitim Şurası'na bırakılmıştır.

11. Milli Eğitim Şurası “Milli Eğitim Hizmetinde Öğretmen ve Eğitim Uzmanları (Durum ve Sorunlar)” konusunu aşağıdaki başlıklar altında görüşmüştür:

1. Öğretmen Eğitiminin Gelişimi,
2. Öğretmen Eğitiminde Hizmet Öncesi Sorunlar ve Öneriler
3. Eğitim Uzmanlarının Eğitimi,
4. Öğretmen ve Uzmanların Hizmet İçi Eğitimi,
5. Öğretmen ve Uzmanların Sorunları ve Çözüm Önerileri.

12. Milli Eğitim Şurası

İlköğretimin temel amacınının, öğrencilerin; temel seviyede hayat, vatandaşlık, matematik ve fen bilgilerini almaları, ahlaki değerleri benimsemeleri ve yaşamaları, içinde yaşadığı toplumun kültürünü tanımaları ve tarih fikrini geliştirebilmeleri, demokratik davranış kazanmaları, çeşitli yeteneklerini deneyerek, üst eğitim kademelerinden birini veya bir mesleği seçebilme olgunluğunu kazanmaları, şahsiyetli olmaları, çevreye ve topluma uyum sağlamaları için gerekli eğitim öğretim imkanlarını veren eğitim kurumları olarak düzenlenmesi.

Halen liselerin bünyesinde bulunan ortaokulların tamamen ilköğretim bünyesine alınması.

İlköğretime başlama yaşının 72 ay olarak belirlenmesi; ancak, velisinin isteği ile okul olgunluğuna gelen çocukların da okula kaydının yapılması ve bunun yaş bakımından alt sınırlarının 66 ay olarak tespit edilmesi.

Sekiz yıllık mecburi öğretime geçişin, bir program ve sistem bütünlüğü içinde uygulanması; VI. plan dönemi sonuna kadar tedricen yaygınlaştırılması.

Mevcut ortaokulların, ilköğretimle bütünleştirilmesi.

Gezici tarım işçileri ve göçer ailelerin mecburi öğrenim çağındaki çocuklarının eğitim problemlerini çözmek üzere gezici okulların kurulması, bu konunun önem kazandığı bölgelerde bir an önce pilot uygulamaya geçilmesi.

Ortaokullar ile ilköğretim okullarının son iki yılında her öğrenci için ayrı bir değerlendirme dosyası tutulması.

İlköğretimde (8 yıllık) ortaöğretim kurumlarına geçişin, ilke olarak imtihansız sağlanması; ancak, talep çokluğu dolayısıyla, ilgili ortaöğretim programlarına geçişte sıralama imtihanı yapılabilmesi; talebin boyutlarına göre bu imtihanların okullar veya merkezce uygulanması.

Aileye; temel çocuk terbiyesi ve sosyalleşme ile ilgili görevlerini hatırlatılacak tedbirlerin geliştirilmesi.

Öğretmenin ve okulun aile ile ilişkisinin sıklaştırılması, okul-aile uyumunun sağlanmasına itina gösterilmesi. (Öztürk, Cemil, 1998).

13. Milli Eğitim Şurası

15–19 Ocak 1990 tarihlerinde Milli Eğitim Bakanı: Avni AKYOL başkanlığında toplanan 13. Milli Eğitim şurasında;

Yaygın eğitimde kavram, kapsam ve eğilimler

- Yaygın eğitimde organizasyon ve işbirliği
- Yaygın eğitimde yatırım ve finansman
- Yaygın eğitimde personel

Şurada Alınan Önemli Kararlar:

Yaygın Eğitimde Kavram, Kapsam ve Eğilimler

- Ülkemizde bir “Milli Eğitim Terimleri Sözlüğü” hazırlanmalıdır. Bu sözlükte, yaygın eğitim alanında gelişen, uluslararası terminolojiyi de dikkate alacak şekilde bir yaygın eğitim bölümü yer almalıdır.

- Sosyal kültürel kurs programları içinde sanat eğitimine ağırlık verilmelidir
- Demokrasi ve çevre konusuna ağırlık verilmelidir.
- Yaygın eğitimin kapsamı, hedef kitlesi açısından oldukça geniş tutulmalıdır.
- Halkın yaygın eğitime katılması hususunda motivasyonu sağlanmalıdır.
- Yaygın: eğitimde alınan belgelerin örgün eğitimdeki denklikleri belirlenerek, iki sistem arasında yatay ve dikey geçişler sağlanmalıdır.
- Yaygın eğitimde kazanılan bilgi ve becerilerin bireyin güncel yaşamında fonksiyonel olmasını sağlayıcı tedbirler alınmalıdır.
- Vatandaşların yaygın eğitimi anlamaları konusunda bilgilen dirilmeleri sağlanmalıdır.
- Halk Eğitimi Merkezleri yalnız kurs açılan bir yer değil, yetişkinlerin bulunduğu, çeşitli sosyal ve kültürel etkinliklerin sürdürüldüğü, ortak sorunlara çözüm yollarının aranacağı ortamları sağlayan toplum merkezleri haline dönüştürülmelidir. Bu konuda yerel yönetimlerin de desteği sağlanmalıdır.
- Gerek yüz yüze eğitimle, gerekse de birbirleriyle desteklenerek kitle iletişim araçlarının yaygın eğitimde kullanılmaları teşvik edilmelidir.
- Gelişen dünyada yaygın eğitim çalışmaları sürekli takip edilmeli ve bunlardan yararlanma yolları aranmalıdır.

Yaygın Eğitimde Organizasyon ve İşbirliği

- Koordinasyon ve işbirliği hem milli, hem de mahalli seviyede düzenlenmelidir.
- Milli seviyede işbirliği yapılacak resmi ve özel kurum ve kuruluşların temsilcileri Milli Eğitim Bakanı'nın çağrısı üzerine toplanmalı ve bu kurulun sekretarya işleri Milli Eğitim Bakanlığı'na yürütülmelidir.
- İşbirliği kurulları ilde valinin, ilçede kaymakamın çağrısı üzerine toplanmalı, sekretarya işleri illerde halk eğitimi başkan lığı, ilçelerde halk eğitimi merkezi müdürlükleri tarafından yürütülmelidir.
- Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yaygın eğitim hizmeti veren birimler arasındaki koordinasyon sağlanarak, örgün eğitim imkanlarından faydalanamamış kimselere, temel, tek ve ihtisas eğitimi verilmelidir.
- Halk Eğitimi Başkanları ile Halk Eğitimi Merkezi Müdürlerinin görev, yetki ve sorumlulukları yeniden belirlenmeli ve yönetmelik hükümlerine bağlanmalıdır. Bu görevlilerin yetkileri mahalli ihtiyaçlara cevap verebilecek ve mahalli kaynakları

kullanabilecek şekilde arttırılmalıdır. Halk Eğitimi Merkezleri; program geliştirme, uygulama, değerlendirme gibi alanlarda daha geniş serbestlik içinde çalışabilmelidirler.

Yaygın Eğitimde Yatırım ve Finansman

- Yaygın eğitime ayrılan finansal kaynakların etkili dağıtımını sağlayacak bir finansal organizasyon kurulmalı ve kurumsallaştırılmalıdır.
- İstihdama yönelik insan gücü eğitim programlarına katılan kursiyerlerden belirli bir katılım ücretinin alınması prensip olarak benimsenerek gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığının bütçeden ayrılan ödenekleri içerisinde yaygın eğitime ayrılan yüzdenin (payın) artırılması ve özellikle ödeneklerin yatırım giderlerini etkin biçimde karşılamaya yönelik düzenlenmesi sağlanmalıdır.
- Örgün eğitimin fiziki imkanları ile öğretim kadrolarının yaygın mesleki eğitimde kullanılmalarını kolaylaştırıcı esnek bir yapılanmaya gidilmelidir.
- Yerel yönetim bütçelerinden yaygın eğitim faaliyetlerine katkı sağlayacak yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yaygın eğitim yapan özel sektör kuruluşları ile gelir getirici yaygın eğitim faaliyeti yapan kamu kuruluşlarının ilgili gelirlerinin belirli bir oranının yaygın eğitim faaliyetlerine kurulacak organizasyonlar vasıtasıyla aktarılması sağlanmalıdır.

Yaygın Eğitimde Personel

- Öncelikle eğitimle ilgili tüm personel politikaları siyasi hesapların dışında tutulmalı ve devlet politikası, haline getirilmelidir.
- Yaygın eğitimin personel sorunlarını çözebilmek amacıyla uzun vadeli personel politikaları oluşturulmalıdır.
- Yaygın eğitimle ilgili tüm personelin kadro, ünvan ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi ayrı bir konu olarak ele alınmalı ve düzenlenmelidir.
- Öğretmen yetiştiren ve mezunları öğretmen olarak görevlendirilen yükseköğretim kurumlarının programlarında yaygın eğitimle ilgili derslere de yer verilmelidir.
- Yaygın eğitim kurumlarında çalışan personel için, bu kurumlardaki çalışma şartları da dikkate alınarak ve hizmeti cazip hale getirecek yeni bu ücret sistemi belirlenmelidir.
- Yaygın eğitim hizmetlerinin etkinliğini arttırmak amacıyla mahalli ve mülki yöneticiler için seminerler düzenlenmelidir

- İstihdam edilemeyen mesleki ve teknik öğretmen adaylarına, yaygın eğitim formasyonu kazandırılarak yaygın eğitimde istihdamları sağlanmalıdır.
- Halk eğitimi başkanlıklarına atanacak olanlarda hizmet alanının gerektirdiği ek nitelikler aranmalıdır. Bunlar, yeni şura kararlarına uygun olarak lisans düzeyinde eğitim görmüş olmalıdır. Mevcut halk eğitimi başkanları, en kısa zamanda hizmet içi eğitime tabi tutulmalıdırlar (Mümkün olduğu takdirde, yurt dışı eğitimleri sağlanmalıdır.)
- Yaygın eğitim alanında en kapsamlı ve en etkin hizmet veren halk eğitimi merkezlerinin fonksiyonlarını yerine getirebilmesi, öncelikle bu merkezlerde görev yapan eğitici personelin niteliklerinin yükseltilmesiyle mümkündür. Bunun için halk eğitimi alanında lisans ve lisansüstü seviyede eğitim görmüş olanların bu alanda istihdamına öncelik verilmelidir.
- Rehber öğretmenlerin atanması, görevin gerektirdiği niteliklere uygun kriterlere bağlanmalı, bu göreve alanında lisans seviyesinde yükseköğrenim görmeyenler atanmamalıdır.
- Kadrolu usta öğreticilere-monitör-haftada en az 12 saat ek ders ücreti ödenmelidir.
- Kadrosuz usta öğreticilerin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4/C. maddesine göre “geçici personel” statüsünde çalıştırılması sağlanmalıdır.
- Kadrosuz usta öğreticilerin görevlendirilmeleri bir sisteme bağlanmalı ve bunlar için sicil tutulmalıdır. (Öztürk, Cemil,1998)

14. Milli Eğitim Şurası

27-29 Eylül 1993 tarihlerinde **Milli Eğitim Bakanı**: Nahit MENTEŞE başkanlığında toplanan 14. Milli Eğitim şurasında;

Eğitim Yönetimi ve Eğitim Yöneticiliği

Okul Öncesi Eğitim

Şurada Alınan Bazı Önemli Kararlar:

Eğitim Yönetimi ve Yönetimliği

- Talim ve Terbiye Kurulu Bakanlığı'nın teşkil ve görevleri ile çalışma esasları özel bir kanunla düzenlenecektir.
- Milli Eğitim Akademisi'ne işlerlik kazandıracaktır. (Yatırım, Eğitim, Öğretim Programları ve İşletme bakımlarından)

- Milli Eğitim Bakanlığı'nın Merkez, Taşra ve Yurtdışı Teşkilatları yeniden gözden geçirilerek, fonksiyonel bir yapıya kavuşturulacak; bu teşkil çalışacak yönetici ve uzmanların nitelikleri unvanları, atanmaları ve yer değiştirmeleri ile ilgili mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.
- Eğitim yöneticiliğinde uzmanlaşma, hiyerarşik ilerleme ve yükselme esas alınacak ve yöneticilerin yetkileri artırılabilecektir.
- Mevcut eğitim yöneticileri, üniversiteler ile işbirliği içinde yetiştirilecek; eğitim yöneticiliği programına, yöneticilerde bulunması gerekli nitelikleri taşıyanlar alınacaktır.
- Müfettişlerin, üniversitelerde ve Milli Eğitim Akademisi'nde teftiş ve rehberlik alanında lisansüstü eğitim görmeleri sağlanacaktır.
- Denetim hizmetlerinin yürütülmesinde, Teftiş Kurulu Başkanlığı bütün kurumlarla işbirliğine girecektir.

Öğretim kurumlarında yapılacak denetim faaliyetlerinde kullanılacak ölçütler ve uygulanacak ilkeler, önceden belirlenerek denetleneceklerimize bildirilecek; denetim sonucundan ilgiliye bilgi verilecektir.

- Milli Eğitim Bakanlığı dışındaki diğer bakanlıklara bağlı okulların denetiminde uygulanacak ilke ve yöntemleri içeren bir çalışma yapılacaktır.
- Eğitim-insan gücü-istihdam ilişkisini göz önünde bulundurarak, iş hayatı ile okul programlarının birbirleriyle uyumlu olması sağlanacak, meslek standartları geliştirilecektir.
- Yönetici ve öğretmenler, yöneltme fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için, hizmet öncesinde ve hizmetleri esnasında yönlendirilme konusunda yetiştirileceklerdir.
- Yönlendirme, uzmanlık hizmetlerinden ve yeni teknolojilerden de yararlanılarak; öğrenci, öğretmen, aile ve okul yönetimiyle işbirliği içerisinde ilköğretimin ikinci kademesinden başlatılacaktır.
- Yönlendirmenin ayrı bir alan ve ihtisas konusu olduğu göz önünde bulundurularak, bu konuda çalışmak üzere ihtisas komisyonları oluşturulacaktır.
- Okul Öncesi Eğitimi'nin geliştirilerek yaygınlaştırılması, Kalkınma Planlarındaki hedeflere ulaşılması sağlanacaktır.
- Aynı yaş grubuna hizmet veren Okul Öncesi Eğitimi kurumlarından; anaokulu, "36-72 aylık çocukların eğitimleri amacıyla açılan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı özel ve resmi Okul Öncesi Eğitimi kurumu", anasınıfı, "60-72 aylık çocukların, resmi ve özel ana

okullarının, ilkokulların ve ilköğretim okullarının bünyesinde açılan “Okul Öncesi Eğitimi Kurumudur”; şeklinde tamamlanacaktır.

- Okul Öncesi Eğitim alanındaki her çeşit kademe ve görevler için, personelde aranacak nitelikler ile görev ve sorumluluklar belirlenecek ve bunlar bir sertifika sistemine bağlanacaktır.
- Toplu konut projelerinde yeter sayı ve kapasitede okul öncesi, eğitimi kurumunun açılmasına yer verilmesi hususunda gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- 0–72 ay çocuğuna Okul Öncesi Eğitim hizmeti veren kreş, gündüz bakımevi, çocuk yuvaları, özürülüler için rehabilitasyon merkezleri vb. sosyal tesislerin, yapılarının geliştirilmesi için Devlet Kredisi ve teşviklerin artırılmasına ve vergilendirmenin azaltılmasına çalışılacaktır.
- Belediyeler, Kamu İktisadi Teşekkülleri, Vakıflar, Dini Kuruluşlar ve diğer özel müteşebbislerin Okul Öncesi Eğitimi kurumları açmaları teşvik edilecek ve desteklenecektir.
- Okul Öncesi Eğitim Kurumu binası yapılması için hazine arazilerinin bu amaçla tahsisi belediyeler ve kooperatiflerden de yararlanılması hususunda yasal düzenlemeler yapılacaktır.
- Okul Öncesi Eğitimi konusunda anne babaları yetiştirmek amacıyla “ana-baba okulu” uygulamaları yaygınlaştırılacaktır.
- Türkiye genelinde okul öncesi eğitimi hizmetlerine ilişkin sayısal verilerin kesin ve sağlıklı bir şekilde elde edilmesi için bir araştırma projesi hazırlanıp gerçekleştirilecektir.
- Okul Öncesi Eğitiminin geliştirilip yaygınlaştırılması amacıyla eğitim yatırımlarına verilen teşviklere ilave olarak, okul önce si eğitimine verilen teşviklerde ek artı puan verilmesi sağlanacak, “ev yuvaları” projesi yaygınlaştırılacaktır.
- Okul Öncesi Eğitimi geliştirilip yaygınlaştırılması ve kurumsallaşması için belediye gelirlerinden, mevduat gelirlerinden, eğitim sektöründe kazanç elde eden özel kuruluşlardan alınacak paylar, gümrüklerdeki malların satışlarından elde edilen gelirler, konut fonundan sağlanan gelirlerin belirli bir yüzdesi; eğitim vakıflarından sağlanacak katkıların toplanacağı “Okul Öncesi Eğitimi Fonu” kurulacaktır.
- Küçük il ve ilçe merkezleri ile gecekondu semtlerinde yaşa yan gelir düzeyi düşük ailelerin yoğun olduğu merkezlerde ikili eğitim yapacak anaokulları projesi gerçekleştirilecektir.

- Milli Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına ait boş binalarda gerekli tadilat yapılarak Okul Öncesi Eğitimine kazandırılması, mevcut bina ve kaynakların rasyonel ve verimli şekilde kullanılması sağlanacaktır.
- Okul Öncesi Eğitiminin yaygınlaştırılmasında Yap-İşlet-Devret modelinden yararlanılacak, bölgelerin şartlarına uygun tip projeler geliştirilecektir.
- Milli Eğitim Bakanlığı üniversitelerle işbirliği yaparak paket programlar hazırlayacak pilot okullarda uygulanacak ve alınan sonuçlara göre bu programlar, çocuğun ihtiyacını karşılayacak nitelikte ve bilimsel çerçevede, farklı kurum ve kuruluşlara göre esneklik ilkesine bağlı kalınarak geliştirilecektir.
- Milli Eğitim Bakanlığı'nın uygun görüşüne dayalı olarak, okul öncesi çocuk kitabı ve oyuncakları gibi materyal üreten, ithal eden işletmelere vergi ve gümrük indirimi ve gerektiğinde kredi verilerek, teşvik edilmeleri sağlanacaktır.
- “Okul Öncesi Eğitim Merkezleri” kurulmak suretiyle bunların bünyesinde öğretmenlere program, materyal, danışma rehberlik hizmeti verecek “Öğretmen Kaynak Birimleri” oluşturulacaktır.
- 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda, Okul Öncesi Eğitimi ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılacak; Okul Öncesi Eğitimi ile ilgili bütün mevzuatı kapsayacak şekilde bir “Okul Öncesi Eğitimi Kanunu” çıkarılması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.
- Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin işbirliği ile Okul Öncesi Eğitimi'ne öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının programlarında bütünlük sağlayıcı “program geliştirme çalışmaları” yapılacak ve bu kurumların bünyesinde uygulama anaokulları açılacak; Öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumlarındaki çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği programı ile anaokulu öğretmenliği programının birbirinden ayrılması sağlanacaktır. Bu kurumlara Uygulama Anaokulları da eklenecektir.
- Sınıf öğretmeni yetiştiren eğitim fakültelerinin programlarına okul öncesi eğitimi, okul öncesi öğretmeni yetiştiren fakültelerin programlarına da sınıf öğretmenliği ile ilgili derslerin konulması sağlanacaktır.
- Okul öncesi eğitimi alanını seçen üniversite öğrencilerine ayrılacak “3580 sayılı kanun kapsamındaki öğrenci kontenjanları” artırılabilecektir.
- Okul öncesi eğitimi kurumlarında görev alacak personelin görev analizleri yapılacak, yurt dışında görevlendirilecek Okul öncesi eğitimi öğretmenleri başarılı öğretmenler arasından

seçilecektir. Bu öğretmenler yabancı dili de içine alan bir hazırlık eğitiminden geçirilecektir.

- Doğu ve Güneydoğu bölgelerimiz başta olmak üzere, bütün ülkemizde görevi başında şehit edilen öğretmenlerimizin ailelerine yapılmakta olan yardımların artırılması ve çocuklarının her türlü eğitim-öğretim giderlerinin karşılanması için, gerekli çalışmalar başlatılacak ve sonuçlandırılacaktır.
- Öğretmen yetiştirmede, Milli Eğitim Bakanlığı ve YÖK arasında sürekli bir işbirliği sağlamak amacıyla “Öğretmen Yetiştirme Koordinasyon Kurulu” oluşturulması için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır. (Öztürk, Cemil,1998).

15. Milli Eğitim Şurası

İl ve bölge raporlarında önerilen temel eğitim kavramı yerine başta anayasa ve diğer mevzuatta yer aldığı şekli ile "ilköğretim " kavramı kullanılmalıdır.

Yakın bir gelecekte 5–6 yaş okulöncesi eğitim, ilköğretim bünyesine alınmalı, ilköğretim kesintisiz 8 yıllık zorunlu eğitim olarak uygulanmalı, 8 yıl sonunda tek tip diploma verilmeli, 9. sınıf liseye ya da mesleki eğitime yönlendirme yılı olmalı, böylece ilköğretimde zorunlu 2+8+1 sistemi oluşturulmalıdır. Çocukluğun tam yaşandığı, çocukların kendilerini, ailelerin de çocuklarını tanıdığı bu dönemde bulunanlar çırak yapılmamalıdır. Uzun vadede zorunlu eğitim 18 yaşını kapsayacak şekilde düzenlenmelidir.

Yoğun göç alan illerde eğitim yatırımlarına öncelik verilecek derslik ihtiyacı karşılanmalıdır.

Bahçe, salon, sahne, işlik, kitaplık, laboratuvar, spor salonları ve yüzme havuzu gibi ek ünitelerle birlikte her okul, bulunduğu çevrenin de yararlanabileceği tesisler olarak düşünülmelidir.

Okulların bina ve tesisleriyle ilgili mimari projeler, bölge özelliklerine ve ihtiyaçlara uygun olarak hazırlanmalıdır.

Çevredeki eğitim kapasitelerinden de yararlanılarak eğitim kaynakları verimli ve etkili kullanılmalıdır.

İllerde, okul ve tesisler anahtar teslimi şeklinde Milli Eğitim Müdürlüğü'nün denetiminde yapılmalıdır.

Uydu kentleri ile kooperatif sitelerinin, nüfus ve kapsamlarına göre arsa ayırmaları ve bu arsa üzerene okul ya da eğitim tesislerini yaptırmaları zorunlu hale getirilmelidir.

İllerde okul yeri olarak tahsisi yapılan arsalar belirlenmeli, işgallerden korunmalı, okul yapımı için değerlendirilmeli, okul yapımına uygun olmayan arsalar elden çıkarılmalı ve bu yolla elde edilecek gelir ilköğretim hizmetlerinde harcanmalıdır.

Okul bina ve tesisleri tatil dönemlerinde ihtiyaçlar doğrultusunda gelir getirecek şekilde değerlendirilmelidir (çay bahçesi, otopark vb).

Okul binalarının yapımında özel eğitim ve okul öncesi çocuklarının ihtiyaçları doğrultusunda gerekli fiziki düzenlemeler (rampa, asansör, sıra, oyun bahçesi vb). yapılmalıdır.

Bütün Milli Eğitim şuralarının eğitime faydaları aşağıdaki tabloda ayrıntılı olarak belirtilmiştir.(Bkz.Tablo.2)

Tablo 4.2 Milli Eğitim Şuraları

MİLLİ EĞİTİM ŞURALARI		
Sayısı	Tarihi	Ele Alınan Konular
1	1939	Üç sınıflı köy okullarının beş sınıfa çıkarılması, Her iki yüz ilkokul mezunu bulunan yerde mesleki ve teknik kurs ve okulların açılması.
2	1943	Türk ahlakının ilkelerinin belirlenmesi, Tarih ve ana dil öğretimi.
3	1946	Sanat ticaret okulları programlarının iş hayatına uydurulması, Bu okullarda atölye ve ders saatlerinin artırılıp kültür derslerinin azaltılması.
4	1949	İlkokul programlarının incelenmesi, İlkokullarda tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi öğretimi, Ortaokul programı, liselerin dört yıla çıkarılması.
5	1953	Okul öncesi ve ilköğretim sorunları, Özel eğitime muhtaç çocukların sorunları.
6	1957	Mesleki ve teknik eğitim, Halk eğitimi.
7	1962	İlk ve Ortaokul ilişkileri, Teknik Öğretim, Lise Programları.

8	1970	Eğitim sisteminin biri ötekine dayalı üç öğretim düzeyinden oluşması, İlköğretim, Ortaöğretim, Yüksek öğretim ve bu düzeyler arasında yatay ve dikey geçiş esaslarının belirlenmesi.
9	1974	Ortaöğretim sorunları, Ortaöğretim kurumlarında hem mesleğe hem de yükseköğretime, hayata iş alanlarına hazırlayan programlara yer verilmesi, Ortaöğretimde ders geçme düzeni,eğitim sisteminin bütünleştirilmesi, eğitim sisteminin her düzeyinde meslekî ve teknik eğitime ağırlık verilmesi,yatay ve dikey geçişler, temel eğitimden ortaöğretime geçişte yöneltme.
10	1981	Yükseköğretime geçişte öğrencinin ilgi ve isteği, yetenekleri, ortaöğretimdeki başarısı izlediği program türünün birlikte dikkate alınması, tek tip fakat çok amaçlı lise esası, öğretmen yetiştirme,Türk dilinin öğretimine ağırlık verilmesi, programlarda Atatürkçülük konuları.
11	1982	Öğretmen yetiştiren kuruluşların üniversitelere bağlanması, eğitim uzmanlarının yetiştirilmesi, uzmanlık eğitimi yapacak öğretmenlere çeşitli imkanların (maaş, izin) sağlanması, öğretmenliğin çekici hale getirilmesi, hizmet öncesi ve içi yetiştirilmesi, öğretmenlerin çalışma ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi, dengeli öğretmen dağılımının sağlanması.
12	1988	Eğitim sistemi, yükseköğretim, öğretmen yetiştirme, eğitimde yeni teknolojiler, eğitim finansmanı, Türkçe ve yabancı dil eğitim ve öğretimi.
13	1990	Yaygın Eğitim.
14	1993	Okulöncesi Eğitimi, Eğitim Yönetimi.
15	1996	İlköğretimde yönlendirme, ortaöğretimde yeniden yapılanma, yükseköğretime geçiş, eğitim finansmanı.
16	1999	Mesleki ve teknik öğretim (2001 Yılı Başında Millî Eğitim, s.32-33).

4.4.2 Kalkınma Planları

İlköğretim cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren ulus olmak davası ile eş anlamlı olarak ele alınmış ve günümüze kadar önemini ve önceliğini korumuştur.

1963 yılından itibaren hayata geçirilen kalkınma planlarında eğitim, özellikle de ilköğretim oldukça geniş bir kapsamda ele alınmıştır. 1963'ten günümüze kadar sekiz tane beşer yıllık kalkınma planı hazırlanmıştır. Bu planlarda ilköğretimle ilgili alınan kararlar aşağıda ele alınmıştır

4.4.3 Hükümet Programları

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğundan bugüne kadar, birçok hükümetler tarafından yönetilmiş ve yönetilmeye de devam edilmektedir. Bu güne kadar kurulan hükümetlerin birçoğu kendi programlarında eğitime ve dolayısı ile ilköğretime de yer vermiştir

4.4.4 İcra Planları

1963 yılından itibaren Türkiye de planlı döneme geçildikten sonra, beş yıllık kalkınma planları ve programlarla tespit edilen hedeflere ulaşmak amacıyla, kamu kuruluşları kendileri ile ilgili görevleri ne şekilde ve hangi sürede yapacaklarını icra planlarıyla bir program haline getirerek uygulamaya koyarlar. İcra planlarında ilköğretimle ilgili kısımlar yıllara göre aşağıda ele alınmıştır.

4.4.5 Türkiye Ulusal Programı

Türkiye Ulusal Programında eğitim, staj ve gençlik alt başlığı altında, ilköğretimle ilgili konular şunlardır:

Mevcut durum: 1999–2000 öğretim yılında ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında toplam 12,5 milyon öğrenci, 484 bin öğretmen bulunmaktadır.

İlköğretim ve ortaöğretim seviyesinde okullaşma oranları AB ülkelerinde ortalama % 100'e ulaşmış olduğu halde bu oran 1999–2000 öğretim yılı itibariyle ülkemizde % 97,6 ortaöğretimde ise 59,4'tür. Yüksek öğretimdeki okullaşma oranı AB ülkelerinde ortalama % 46 iken bu oran ülkemiz için % 29 seviyesindedir. Toplumun eğitim düzeyinin yükseltilmesi amacıyla 1997 yılında çıkarılan 4306 sayılı yasa ile zorunlu ilköğretimin süresi beş yıldan sekiz yıla çıkarılarak ilköğretimdeki okullaşma oranında önemli bir artış sağlanmıştır. VIII. beş yıllık kalkınma plânı dönemi sonunda ilköğretimde okullaşma oranı % 100 olarak hedeflenmiştir.

Toplam eğitim harcamalarının GSMH 'ya oranı AB ülkeleri için ortalama % 5, OECD Ülkeleri için ise ortalama % 6 düzeyindedir. Toplam Kamu Eğitim harcamalarının GSMH'ya oranı Türkiye için 1999 yılı itibariyle % 3,9'dur.

Milli Eğitim Bakanlığı taşra teşkilatına yetki ve sorumluluk devredilmesi amacıyla 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat Kanunu'nda düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Zorunlu ilköğretim süresinin AB ülkeleri ortalaması olan 9–12 yıl seviyesine yükseltilmesi için gerekli çalışmalar yapılacaktır. Öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitimlerinin özlük haklarına yansıtılabilmesi ve ihtiyaç duyulan alanlarda sözleşmeli öğretmen istihdam

edilebilmesi için AB ülkelerinin ilgili mevzuatı ve uygulamaları gözden geçirilerek gerekli hukuki ve kurumsal düzenlemeler yapılacaktır.

Sekiz yıllık zorunlu ilköğretimi düzenleyen 4306 sayılı kanunun finansman ile ilgili hükümlerin süre uzatımına ve kullanım alanlarına ilişkin düzenleme yapılmasına dair tedbirler alınacaktır.(Avrupa Birliği Müktesebatı'nın Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı, 2001)

4.5 Eğitim Sistemimizin Tarihsel Gelişimi

Bireyleri ve toplumları biçimlendirme, değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirmede işe koşulan en etkili süreçlerin başında, kuşkusuz 'eğitim' gelmektedir. Bunun bilincinde olan Türkiye Cumhuriyeti eğitime çok büyük önem vermiştir. Atatürk 'eğitim işleri'ni cumhuriyetin "en önemli ve en verimli görevi" olarak nitelendirmiş, "eğitim alanında ne pahasına olursa olsun tam başarıya ulaşmak" gerektiğini vurgulamış, çağdaşlaşmada "çağdaş eğitim"e öncelik vermiştir.

Eğitim, bireyin ve toplumun davranışını kendi yaşantısı yoluyla ve amaçlı olarak istendik yönde biçimlendirme, değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir. Bu süreç örgün eğitimde önceden tasarlanır ve tasarlanan biçimde gerçekleştirilmeye çalışılır. Buna göre program, eğitim sürecinin önceden oluşturulan tasarımı ve bu tasarımın uygulanmasıyla sağlanan gelişimdir. Eğitim programı eğitim sürecinin tasarlanan ve gerçekleşen aşamalarıyla bütünsel bir görünümdür. Bu kısa ve özlü tanıma göre eğitim ne sadece önceden "tasarlanan", ne sadece sonradan "gerçekleşen"dir; her birinin ötesinde, 'tasarlanan' ile 'gerçekleşen' in her ikisini de kapsayan bir 'bütün' dür. Bu nedendir ki çağdaş eğitimde iki boyutlu bütünsel program denildiğinde tasarlanan program ile gerçekleşen program veya tasarlana/gerçekleşen program anlaşılır. Bu durum her tür, her düzey ve her kapsamdaki eğitim için geçerlidir.

Programı olmayan, programa yer vermeyen, programa dayanmayan bir eğitim süreci yeterince tutarlı, etkili ve verimli olmaz, beklenen sonucu vermez. Bu nedendir ki program, örgün eğitimin en vazgeçilmez öğelerinden ve en önemli göstergelerinden birini oluşturur. Program, eğitimin temel öğelerini bir araya getiren, birbirleriyle buluşturan, etkileştiren, uzlaştıran, bağdaştıran, birleştiren, bütünleştiren ve dizgesel(sistemli) bir yapıya kavuşturan ortak ana eksen olarak görülür. (Cicioğlu,1985)

Üzerinde Odaklanılan Ana Kavramlar ve Kapsamlarına Göre Başlıca Program Türleri:

1. Müfredat Programı (Eğitim Öğretim Programı)
2. Eğitim Programı
3. Öğretim Programı
4. Ders Programı (Ders Öğretim Programı)
5. Ünite Programı (Ünite Öğretim Programı)

Eğitim- Öğretim ve Okul Düzeylerine (kademelerine) Göre Başlıca Program Türleri

1. Temel eğitim Programı (İlköğretim öncesi veya Okul öncesi Program)
2. İlköğretim Programı
3. Ortaöğretim Programı
4. Yükseköğretim Programı

Ülkemizde “müfredat programı” terimi uzun süre “eğitim programı” yerine kullanılmıştır. Ayrıca, “eğitim programı” teriminin yanı sıra, “öğretim programı” ve hatta “ders programı” yerine önceleri sık sık ve sonraları zaman zaman “müfredat programı” kavramının kullanıldığı görülmüştür. Öbür yandan “öğretim programı” kavramının kapsamca bazen daraldığı, bazen genişlediği gözlenmiştir. Bunun yanı sıra “ders programı”nın adeta “ders öğretim planı” olarak nitelendirildiği görülmüştür. Günümüz eğitiminde “eğitim programı”, “öğretim programı” ve “ders programı” terimleri zaman zaman aynı anlamda kullanılmaktadır. Bu arada bazı programlarda “öğretim programı” ile “ders programı” teriminin birleştirilerek “ders öğretim programı” biçiminde kullanıldığına rastlanmaktadır. Günümüzde eğitim programı, öğretim programı, ders programı ve ünite programı, uygulamada, genel ve soyuttan özel ve somuta doğru iç içe yapılanan ve işleyen bir görünüm ve açılıma göstermektedir. Bunlardan en geneli “eğitim programı” en özeli ise “ünite programı”dır. (Bilen, 1999)

Müfredat Programı, başlangıçta, önceleri bir “dersler çizelgesi”dir, sonraları “derslerin adlarını, haftalık ders saatlerini, konularını ve bazı açıklamaları kapsayan bir bütün” olmuştur. En sonunda ise bütün bunlara veya bütün bunların önüne amaçların da eklenmesiyle birlikte günümüz öğretim programı anlayışıyla kısmen örtüşen bir yapıya kavuşmuştur.

Eğitim Programı, genellikle, eğitime kavramında kapsanan eğitsel yönetme, öğretme-öğrenme, uygulama, çalışan, kılavuzlama, sınama, ölçme, değerlendirme, yürütme ve

destekleme etkinliklerinin tümünü içine alır. Bu bakımdan eğitimle ilgili tüm programları içine alan bir programdır.

Öğretim Programı, genellikle, önceleri “amaçlar, açıklamalar ve konular” dan oluşur; sonraları “açıklamalar, amaçlar, davranışlar, üniteler, konular, öğretme-öğrenme durumları, sınav- ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri”nden oluşan bir yapıya dönüşür. Öğretim programı, daha çok, öğretici ile öğrencinin (doğrudan, yüzyüze) iletişimi ve etkileşimi üzerine kuruludur (Eğitim Yansımalar V, Uçan, 1999).

Aşağıda Cumhuriyet Döneminde Uygulanan İlköğretim Programları İncelenmiştir.

Osmanlı Döneminden, Cumhuriyet Dönemi’ne geçen 1915 tarihli “Mekatib-i İbtidaiye-yi Umumiye Talimatnamesi”nde üç devreli ve altı sınıflı ilkokullar için müfredat programı hazırlanmıştır. Bu program tamamen Fransız eğitim sisteminin etkisi altında kalınarak hazırlanmış olduğu literatürde yaygın olarak ifade edilmektedir.

“Mekatib-i İbtidaiye-yi Umumiye Talimatnamesi”nde, üç devreli ve altı sınıflı ilkokullar için hazırlanmış “Müfredat Programı” şöyledir (Cicioğlu, 1985):

4.5.1 1924 İlköğretim Programı

Cumhuriyet ilan edildikten sonra, eğitim sisteminde ve bu arada ilkokul programında da değişiklikler yapıldı. Cumhuriyet Dönemi’nin ilk programı 1924 (1340) tarihli “İlk Mekteplerin Müfredat Programı” dır. Bu program, İlköğretim Dairesi tarafından hazırlanmıştır. 1924 yılında toplanan II. Heyeti İlmiye kararlarına göre, ilkokullar 6 yıldan 5 yıla indirilmiştir. Kız ve erkek ilkokulları için ayrı ayrı ders dağıtım çizelgeleri hazırlanmıştır. Bu programda, ilk okuma ve yazma öğretiminde öğretmen, ses (savti) yöntemi ile kelime yönteminden birini seçmek ve uygulamakta serbest bırakılmıştır.

Yine bu programa göre alfabe (okuma) dersi ile yazı dersi, aynı anda yapılacaktır. Yani, çocuklar okudukları sözcükleri yazacaklar ve yazdıklarını da okuyacaklar; böylece okuyanın yazamaması gibi bir durumun önüne geçilecekti. Bu eğitimde “ileri” bir anlayıştı.

Ayrıca, ilk okuma yazmada, öğretilecek sözcüklerin anlamlı olmasına dikkat edilmesi istenmiştir. Harflerin öğretilmesinde (Arap harflerindeki) alfabetik sıra izlenmeyecektir.

1924 programında Türkçe grubu içine giren dersler şunlardı. Okuma, imla, dilbilgisi, tahrir(kompozisyon), yazıdır. Bu programda anlamlı okumaya, okunanı anlattırmaya, her derste 3–4 sözcüğün anlamını kavratırmaya ve cümle içinde kullandırmaya önem

verilmiştir. Ayrıca okuma parçalarının, ahlaki ve edebi bir değeri olması yanında, ulusal tarih ve özellikle Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet ilkeleri ile ilgili olması istenmiştir.

1924 yılında bu programın 1, 2, 3 ve 4 öğretmenli okullarda nasıl uygulanacağına dair bir yönetmelik de yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğin ilk kısmında uygulama ile ilgili açıklamalar vardır. Sonraki kısımlarda, çeşitli sınıf ve öğretmen durumlarına göre, ders dağıtım çizelgeleri ile haftalık ders programları yer almıştır. Bu ders programı ise Tablo 3 de gösterilmiştir. (Binbaşoğlu,1999)

Tablo 4.3 Erkek İlk Mekteplerinin Haftalık Ders Tevzi (Paylaşım) Cetveli (1924)

Dersler	1.Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf
Alfabe	12	-	-	-	-
Kıraat (İnşad ve temsil)	-	4	3	2	2
İmla	-	2	2	1	1
Tahrir	-	1	-	2	2
Sarf	-	-	-	1	1
Yazı (Sülüs-Rik'a)	-	2	1	1	1
Kuranı Kerim ve Din Dersleri	-	2	2	2	2
Hesap	2	3	3	3	2
Hendese	-	-	-	1	2
Tarih	-	-	1	2	2
Coğrafya	-	-	1	2	2
Tabiat Tetkiki, Ziraat, Hıfzısıhha	3	3	2	2	2
Müşahabat-ı Ahlâkiye ve Malûmat-ı Vataniyye	1	1	1	1	1
Resim	2	2	2	2	2
El İşleri	2	2	2	2	-
Musiki	2	2	2	1	1
Terbiye-i Bedeniyye	2	2	2	1	1

Erkek İlk Mekteplerinin Haftalık Ders Tevzi Cetveli (1924) tablosuna göre ders başlıkları 20 ders başlığı adı altında toplanmıştır. Yine 5 sınıf dağılımının olduğu bu sistemde benzer uygulamanın zaten bir benzeri şu an ki ilköğretim okullarında uygulanmaktadır.

4.5.2 1926 İlköğretim Programı

1926 tarihli ilkokul programında ilköğretimin hedef ve ilkeleri kısa cümlelerle ifade edilmişti. Hedefler son derece kapalı, yetersiz, örtüşmüş bir biçimde ve şuraya buraya serpiştirilmiş bir halde idi.

Programın önsözünde ilkokulun amacı; “ilk mektebin başlıca maksadı, genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir.” şeklinde belirtilmiş, ancak ilköğretimin hedefini anlatan bu cümlede iyi vatandaşın nitelikleri, muhitine (çevreye) faal (etkin) bir halde intibak şartları, açık ve uygulamaya verebilecek biçimde ifade edilmişti.

1926 tarihli ilkokul programının en önemli özelliği ve yeniliği toplu tedris (toplu öğretim) uygulamasını getirmesidir. Günümüzde ilköğretimde geçerli olan ve uygulanan toplu öğretim yöntemi o devre göre son derece çağdaş bir anlayış ve uygulamaydı.

Bu yöneme göre ilk üç sınıfta dersler hayat bilgisi dersindeki üniteler etrafında toplanmış ve her dersin programı yeni ve canlı esaslara dayandırılmıştır.

1926 İlkokul programının yukarıda ayrıntılı biçimde açıklanan “toplu öğretim” yöntemini benimsemesi yanında getirdiği diğer yenilikleri şu şekilde sıralamak mümkündür. (Arslan,1999)

- 1.Öğrencinin kişisel ilgisinin dikkate alınması ve iş eğitimine önem verilmesi kabul edilmiştir.
- 2.Derslerin yalnız müfredatı sayılmakla yetinilmemiş; her dersin amacı ve öğretimde tutulacak metodun ana hatları da belirtilmiştir.
- 3.Derslerin çevre şartlarına göre öğretimi ve geniş imkan yaratılması görüşü de programda yer almıştır.

Hazırlanan bu ilkokul programı 1925–1926 öğretim yılında seçilen birkaç ilkokulda denenmiş, oradan alınan sonuçlara göre bazı değişiklikler yapılarak 1927 yılında bütün ilkokullarda uygulanmaya başlamıştır. Ancak bu programda ilk defa getirilen “toplu tedris” (toplu öğretim) metodunu öğretebilmek ve öğretmenleri yeni esaslara hazırlamak için bakanlık bazı kurslar açmış, yayınladığı dergilerde onlara toplu öğretim metodunu öğretmeye çalışmıştır. Ancak, toplu öğretim veya okulun iş ilkesine göre yenilenmesi, her şeyden önce okulun bünyesinde bir değişme istemekteydi. Yeni okul binalarına, geniş bahçelere, oyun yerleriyle laboratuarlara ve bunları tamamlayacak ders araç ve gereçlerine ihtiyaç duyulmuştur.

Bakanlığın hazırladığı kurslar, bu amaçları yerine getirmekten uzak kalmıştır. Program değişikliklerinin güçlükleri devam ederken Latin alfabesinin kabul edilmesiyle zorluklar bir kat daha artmıştır. Böylece yapılan program değişikliği, eskiden ayrı ayrı okutulan derslerin şimdi bir ad altında, ama gene tamamıyla eski öğretim metoduna göre okutulmasından başka bir sonuç vermemiştir. Ayrıca, yeni programda çocuğun gelişim devreleri dikkate alınarak beş yıllık öğretim süresi, iki devreye ayrılmış ve bu iki devrenin özelliklerine göre birinci devrede “tek kitap”, ikinci devrede “çok kitap” esası getirilmiştir (Cicioğlu,1985).

1926 tarihli ilkokul programı, ilke, yöntem, ders ve konular bakımından, hem biçim, hem de içerik yönünden bir devrim programıdır. Daha doğrusu eğitim bilim devrimidir.

Bu programla getirilen en önemli öğretim ilkesi, öğretimin gözleme ve öğrencinin kişisel çalışmasına, yani iş ilkesine dayandırmasıdır. Bütün derslerin, öğrenciyi kişisel çalışmaya teşvik etmesi, onların ilgisine dayanması esas alınmıştır. Özellikle resim-el işi derslerine çok önem verilmiştir.

Bu programla getirilen bir başka eğitim ve öğretim ilkesi de, derslerin öğretiminde çevresel koşulların dikkate alınmasıdır. Özellikle hayat bilgisi ve yurt bilgisi derslerinin, doğal ve toplumsal çevre özellikleri dikkate alınarak öğretilmesi istenmiştir. Bu suretle, “yakından uzağa” ilkesi benimsenmiştir. 1926 Müfredat Programı Tablo 4’de gösterilmiştir. (Binbaşoğlu, 1999)

Tablo 4.4 1926 Müfredat Programı

Dersler	I. Devre			II. Devre	
	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf
Alfabe	10	-	-	-	-
<i>TÜRKÇE Kıraat</i>	-	4	4	3	3
İmla	-	2	2	1	1
<i>Okuma</i>	-	2	2	2	2
Gramer	-	-	-	1	1
El yazısı	-	2	2	1	1
Hayat bilgisi	4	4	4	-	-
Hesap hendese	4	4	5	5	5
Tarih	-	-	-	2	2
Coğrafya	-	-	-	2	2
Tabiat dersleri	-	-	-	2	2
Eşya Dersleri	-	-	-	-	2
Yurt bilgisi	-	-	-	2	1
Resim-Elişi	4	4	4	2	2
Musiki	2	2	1	1	1
Cimnastik	2	2	2	2	1
Yekûn	26	26	26	26	26
(Ev idaresi)	-	-	-	-1	-1
(Dikiş)	-	-	-	-1	-1

1926 müfredat programına göre yine ders başlıklarının 20 ders başlığı adı toplandığını görmekteyiz. Bu derslerin birçoğu günümüzde ilköğretim okullarında

zaten uygulanmaktadır. Ders isimleri değişmiş yada ders saati değişmiş şekilde işlenmektedir.

4.5.3 1936 İlköğretim Programı

1926 Programından sonra Türkiye’de çeşitli alanlarda inkılâplar yapılmıştı. Bu inkılapların zaruri kıldığı yeni ihtiyaçlar karşısında programlarda da değişiklikler yapılması gerekiyordu.

Ocak 1937 tarih ve 20/1 sayılı Kültür Bakanlığı (Millî Eğitim ve Kültür Bakanlıkları) dergisinde 1926 programında değişiklik yapılması gerekliliği ve nedeni şöyle izah ediliyordu. (Cicioğlu,1985).

1. Yeni okula çocuk, her şeyden önce yakın yurt realiteleri içinde faaliyette bulunmak mecburiyetinde olduğundan, yakın yurttan cereyan etmekte olan ve son yıllar içinde meydana gelen sosyal, doğal ve teknik değişikliklerin de yeni yapılacak programa ilavesi lüzumlu idi.
2. Bir taraftan ilkokulun gittikçe her tarafa yayılarak geniş halk tabakalarına kadar kültür verecek bir müessese haline gelmeğe başladığı düşünülerek, orta tahsil yapmayacak memleket çocuklarının imanlı ve pratik hayat için kafi derecede bilgili vatandaşlar olarak hazırlanması, öte taraftan da orta tahsile geçecek çocukların yetişmesi işleri de ilkokulun tabii bir görevi idi. (Fidan, 1980)

1936 programının hedeflerini şöyle özetlemek mümkündür.

1. Eğitim politikamızın temel taşı bilimsizliği gidermektir.
2. Kuvvetli cumhuriyetçi, ulusçu, halkçı, devletçi, laik ve inkılapçı yurttaş yetiştirmek.
3. Fikir, beden ve karakter gelişimini sağlamak.
4. Bilgiyi; yurttaşta hayatta başarı elde ettiren bir araç haline getirmek.
5. Milli vatansever ve bilimsel zihniyetli yurttaş yetiştirmek.
6. Serbest disiplinli, düzenli ve iyi alışkanlıklar elde edilmesi.
7. Milli tarihimizin sevdinilmesi.
8. Türk dilinin milli bir dil olması için yapılan çalışmalara okulun yardımcı olması

Cumhuriyet Döneminin ilk programı olan 1926 programında eğitim ve öğretim ilkeleri açık biçimde belirtilmemiştir. Bu ilkeler fikir parçaları halinde programın çeşitli yerlerine serpiştirilmiştir.

1936 İlkokul programında eğitim ve öğretimle ilgili bu fikirler taranmış çocuğun okula geldiği ilk günden başlamak üzere bütün okul hayatında göz önünde tutulması gereken ilkeler, maddeler halinde ve hiçbir yanlış anlama ve yoruma meydan vermeyecek biçimde tespit edilmiştir. Bu programda ulusal hayatın icap ettirdiği ilkelere özellikle yer verilmiştir.

1936 programında tespit edilmiş bulunan eğitim-öğretim ilkeleri -kısa ve öz biçimde- maddeler halinde şöyle sıralanabilir. (Arslan, 1999)

1. Milliyet ilkesi: İlkokul milli bir eğitim kurumudur.
2. Gerçek topluluk ilkesi: İlkokul bir topluluk, bir cemiyet örneğidir.
3. Etkinlik (faaliyet) ilkesi: Okul, çocuğa en geniş bir ölçüde etkinliğe, yaratmaya ve işe sevk edecek canlı bir çevre olmalıdır.
4. Bilimsel kafa ilkesi.
5. İlgiden hareket edilmesi ilkesi.
6. Seviyeye uygun bilgi verilmesi ilkesi.
7. Ayniyet ilkesi: Eşya üzerinde öğretim doğal çevrede öğretim.
8. Bireysel ayrılıkların dikkate alınması ilkesi.
9. Yakın yurt ve yakın zaman ilkesi.
10. Milli ekonomi ilkesi.
11. Toplu Tedris İlkesi.(toplu öğretim)
12. Çeşitli yollarla ifade (anlatım) ilkesi.
13. Ahlaklı yaşama ilkesi.
14. Sanat ilkesi.
15. Boş zamanları iyi kullanma ilkesi.
16. Pratik bilgi ve beceriklilik ilkesi.
17. Çalışma metodu ilkesi.
18. Mahallilik ilkesi: Çevre konularının derinleştirilmesi.

Bu programda, ulusal terbiyeye ilkokulun amaçları içinde yer verilmiştir. Öğrencileri, aile içinde önce anneye, sonraları diğer aile büyükleri ile çevresindeki kişilerle genişleyen sosyal ilişkilerini, sınıf ve okul arkadaşlarına yöneltmesi beklenmektedir. Bu nedenle okul, milli duyguyu kuvvetlendirecek bir hava yaratmak, bu havanın yaratılması için gerekli araçları daima hazır ve somut bir şekilde bulundurmak, kısacası her işten önce Türk çocuğunu, Türk toplumunun vasıflarını taşıyan öz, sadık ve cumhuriyete bağlı bir vatandaş yapmak, ilkokulların en üstün bir amacı olarak belirlenmiştir.

İlk defa Milli Eğitimin ilke ve amaçlarına geniş olarak bu programda yer verilmiştir. İlkokulun eğitim ve öğretiminde, öğrencilerin gelişim özelliklerinin göz önünde bulundurulmasına önemle çalışılmıştır.

1936 İlkokul programında ilkokulun amaçları, ilk defa geniş kapsamlı olarak ele alınmıştır.

1936 programına göre ilkokulun amaçları şöyledir: (Cicioğlu, 1985)

1.İlkokula devam eden çocukları, kuvvetli cumhuriyetçi, milliyetçi, devletçi, laik, inkılapçı yurttaşlar olarak yetiştirmek, Türk milletini, Türk Devletini saygın tutacak ve tutturacak fikirleri bütün yurttaşlara aşlamayı kendisine vazife bilecek talebe yetiştirmek.

2.İlkokul talebesinin fikir ve bedence gelişmesine ehemmiyet verir, onları sağlam vücutlu, şen ve gülbüz yurttaşlar olarak yetiştirmek, karakteri bakımından da milli derin tarihimizin gösterdiği yüksek derecelere çıkarmağa çalışmak, talebede sosyal vazife ve mesuliyet duygusunu uyandırmak, onları inzibat ve nizama samimi bir anlayışla bağlamak.

3.İlkokulun terbiye ve tedrisinden güdülen hedeflerden biri de bilgiyi, talebeye maddi hayatta muvaffakiyet elde ettiren bir vasıta haline getirmektir. İlkokula devam eden her vatan çocuğuna modern iş hayatının mühim vasıtalarından istifade edebilmek için gereken bilgi ve maharetleri temin etmek ve bu bilgi ve maharetleri başkalarında da faydalı kılmak şuurunu kazandırmak". (Cicioğlu,1985)

1936 yılında, köy okulları için ayrı bir program hazırlanmıştır. Köy okullarında çalışan öğretmen ve eksperlerden meydana gelen komisyon, köylere de sık sık giderek programın gerektirdiği incelemeleri yerinde yapmış ve köy okulları için ayrı bir program yapılmıştır. Tablo 5' de 1936 İlkokul Müfredat Programı gösterilmiştir. Tablo 6' da ise Köy Okulunda İşlenecek Konular Müfredatı Haftalık Çalışma Çizelgesi ayrıntılı olarak belirtilmiştir. (Cicioğlu,1985)

Tablo 4.5 1936 İlkokul Müfredat Programı

Dersler	I.Devre			II. Devre	
	1.Sınıf	2. Sınıf	3.Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf
Türkçe	10	7	7	6	6
Tarih	-	-	-	2	2
Coğrafya	-	-	-	2	2
Yurt bilgisi	-	-	-	2	1
Tabiat bilgisi	-	-	-	3	3
Aile bilgisi	-	-	-	2	2
Hayat bilgisi	5	6	7	-	-
Hesap-hendese	4	4	4	4	5
Resim-İş	4	4	4	2	2
Yazı	-	2	1	1	1
Müzik	1	1	1	1	1
Cimnastik	2	2	2	1	1
Yekûn	26	26	26	26	26

1936 İlkokul Müfredat Programına göre ders dağılımı 13 başlıkta toplanmıştır. Bir çok ders ismi tek ders adı altında veya ders isimleri değişerek şu an ki ilköğretim okullarında zaten müfredat olarak işlenmektedir.

Tablo 4.6 Köy Okulunda İşlenecek Konular Müfredatı Haftalık Çalışma Çizelgesi

	DERSLER			
Yıllar				
	Okuma-Yazma	Hesap	Yurt ve Yaşama Bilgisi	Ziraat İşleri
I	12	6	-	6
İlk üç ay	8	6	4	6
Son üç ay	□		□	□
II	8	5	5	6
III	8	5	5	6

Köy Okulunda İşlenecek Konular Müfredatı Haftalık Çalışma Çizelgesine göre okuma-yazma derslerine saat itibari ile fazla yer verildiğini (36 saat) , Okuma yazma derslerinden sonra Ziraat işleri dersinin geldiğini (24 saat) bu dersten sonra 22 saatle Hesap Dersinin geldiğini en son olarak ise 14 saat ile Yurt ve Yaşama Bilgisi dersinin geldiğini görmekteyiz.

4.5.4 1939 İlköğretim Programı

1930/1938 Köy Mektepleri Müfredat Programına göre köy okullarının amacı şöyle belirtilmektedir:

- 1.Evinde, muhitinde ve bütün hayatında işine yarayacak bilgiye ve itiyatlara sahip olmasını temin etmektir.
- 2.Köy çocuğunun köy hayatı dahilinde ve hayata bağlanmış olarak, milli, medeni ve insani fikir ve hislere sahip hale getirmek, köy mualliminin en büyük görevi olmalıdır.

1939’ da toplanan “I. Maarif Şurası”, köylerimizde ilköğretimin verimini artırmak için üç sınıflı ve tek öğretmenli köy okullarının beş sınıflı okullar haline getirilmesine karar vermiştir. Bu nedenle, 1939–1940 yılı başından itibaren, üç sınıflı ve tek öğretmenli köy okulları dördüncü, 1940–1941 yılı başından itibaren de beşinci sınıflarının açılmasına

geçilmiştir. I. Maarif Şurası'nda, gerek köy gerekse şehir ilkokullarını bitiren çocuklar, ana bilgiler bakımından eşit düzeye getirilmek istenmiştir. Programda, Türkçe, aritmetik, geometri, tarih, coğrafya, yurt bilgisi ve resim dersleri şehir ilkokulları programının hemen hemen aynısıdır. Yalnız hayat bilgisi, tabiat bilgisi, iş ve ziraat derslerinin köy şartlarına uygun bir hale getirilmesine çalışılmıştır. Köy okullarında dersler sabah ve öğlen başlatılarak yarım gün içinde bitirilmektedir. Bu program çerçevesinde öğretim yapan köy okullarının beşinci sınıfını bitirerek diploma alan öğrencilere de ortaöğretime devam hakkı verilmiş, böylece büyük bir eşitsizlik giderilmiştir. 1939–1940 yılları arasında ki Beş Sınıflı Köy Okulu Müfredat Programı Tablo 7'de gösterilmiştir. (Öztürk, Cemil, 1998)

Tablo 4.7 Beş Sınıflı Köy Okulu Müfredat Programı (1939–1940)

Dersler	SINIFLAR				
	I.	II.	III.	IV.	V.
Hayat Bilgisi	3	3	4	-	-
Türkçe	10	9	8	5	5
Tarih	-	-	-	2	2
Coğrafya	-	-	-	2	2
Yurt bilgisi	-	-	-	2	2
Aile bilgisi	-	-	-	1	1
Aritmetik (geometri)	4	4	4	3	3
Resim	1	1	1	1	1
Yazı	-	1	1	1	1
Toplam	18	18	18	18	18

1939–1940 Beş Sınıflı Köy Okulu Müfredat Programı tablosu incelenecek olursa 9 dersin hakim olduğunu ancak bu ders dağılımlarının her ders için bütün sınıflarda (1-5) aralığında eşit ders sayısına (18 saat) olduğunu görmekteyiz.

4.5.5 1948 İlköğretim Programı

1948 yılında yayınlanan ilkokul programında ilkokulun amacı şöyle belirtilmektedir: (Başgöz, Wilson, 1968)

“Millet, hayatı ve geleceği için gerekli gördüğü bütün değerleri ve ülküleri yurttaşlara aşılamaı her şeyden önce ilkokullardan bekler. İlkokullar, çocuklara milli kültürü aşılamaı mecburiyetindedir. İçinde yetişen bütün vatandaşlara aynı ülküleri, aynı milli amaçları vermek için, gereken bütün bilgileri, alışkanlıkları, ilgileri, hizmet arzusunu verimli bir şekilde kazandırmak ilkokulların önemli ödevidir”.

Bu programda, ilkokulda öğrencilerin, hemen hemen bütün amaçların elde edilmesine yarayacak küçük tecrübeleri yaşama fırsatını bulmaları belirtilmiştir. (Cicioğlu,1985).

1948 Programı, 1936 Programı ile köy okulları programının bütünleştirilmesi ile oluşturulan bir programdır (Çağlar,1999).

1948 Programında, milli eğitimin amaçları dört ana başlık altında sıralanmıştır. (Başgöz, Wilson, 1968)

Milli eğitimin amaçları, yetişecek çocuğun,

- Toplumsal bakımdan
- Kişisel bakımdan
- İnsanlık münasebetleri bakımından
- Ekonomik hayat bakımından, iyi yurttaş olmasını sağlamaktır.

1948 Programında, ilkokulun eğitim ve öğretim ilkeleri şöyle sıralanmıştır:

1.İlkokul milli bir eğitim kurumudur.

a) İlkokul, çocuklara milli kültürü aşılamaı zorundadır.

b) Okulda her derse, milli erkler ulaştırarak birer vasıta olarak bakılmalıdır.

c) İlkokulda her dersin milli hayat ile ilgisinin sağlanmasına ve milli hayata bağlanmasına geniş ölçüde dikkat edilmelidir.

2.İlkokul gerçek bir topluluktur.

3.Okul, çocuğa geniş ölçüde etkinlik, iş ve yaratma imkanları sağlayan canlı bir çevre olmalıdır.

4.Okulda pratik bilgilere ve becerilere önem verilmelidir.

5.İlkokul öğrencilerine kazandırılacak bilgi ve becerilerin sağlam ve köklü olabilmesi için çocuklara çalışma yerleri hazırlanmalı, buraları çalışma araçları ile donatmalıdır. İlkokulda çalışma yerleri şunlardı : (Başgöz, Wilson, 1968)

A-Dershane: Dershane okulda birçok işlerin görülmesine en müsait yerdir. Bunun için dershaneyi iş yapmaya elverişli bir şekilde düzenlemek gerekir.

a) Sadece kitap okumaya ve ders dinlemeye göre yapılmış olan eski sabit sıraları, bugünkü öğretim ve eğitim anlayışına uyarak, öğrencilerin gruplar halinde toplanıp çalışabilmelerine ve türlü öğrenim faaliyetlerine göre tertiplenmeye elverişli ve hareket edebilir bir hale getirmeye çalışmalıdır.

b) Dershaneyi yalnız üzerine tebeşirle yazı yazılan kara tahta ile bırakmayarak, metre, terazî, termometre, barometre, saat, pergel, gönye, kompas gibi ölçü araçları, yazısız haritalar, kabartma harita modelleri, ders levhaları, sanat bakımından değeri bulunan resimler gibi çeşitli öğretim araçları ile de donatmalı ve bunların saklanabileceği bir yer sağlamalıdır.

B-El İşi: İlkokul öğretim programlarında yer alan ders konuları ile ilgili iş ve deneylerin hepsini dershanede yapmaya imkan yoktur. Okulda öğrencilerin bu bakımdan ihtiyaçlarını karşılayacak genişlikte işlik bulunması gerekir. İşliğin faydalı ve verimli olabilmesi, amaçlarını gerçekleştirmesi için buranın yeter sayıda iş masası, kum sandığı veya masası, tezgah, mengene, çekiç, testere, burgu, rende, cam kavanoz, tüp gibi iş ve deney vasıtaları ile donatılması lazımdır.

C-Mutfak: İlkokul öğretim programında saptanan ders konularından bir kısmının uygulanması için okulda basit bir mutfak kurmak icap etmektedir. Öğrenciler bu uygulama mutfağında ev ve aile hayatını yakından ilgilendiren çeşitli işler yaparak değerli tecrübeler kazanırlar.

D-Okul ve uygulama bahçesi: Okul bahçesi çocukların eğitim ve öğretimi bakımından okulun bütünü içinde önemli bir parçadır. Okul uygulama bahçesinde çeşitli bitkiler yetiştiren, bu bitkilerin hayatını takip eden ve tarım tecrübeleri yapan çocuklar pratik bilgiler edinirler; gözlem, inceleme ve üretim alışkanlıkları kazanırlar. Okul bahçesinin geniş bir parçası öğrenciler için oyun alanı olarak ayrılmalıdır.

E-Arılık: Arı yetiştirmeye elverişli çevrelerde okul bahçesinin münasip bir yerinde kovanlar kurmak, özellikle ikinci devre sınıflarında bulunan öğrencileri bu işe alıştırmak, halkı önemli bir besin maddesine kavuşturmaya hizmet eder. Arıların bakımı ile ilgili işleri yaparken öğrenciler Tabiat Bilgisine ait birçok problemleri de incelemek fırsat ve imkanlarına kavuşurlar.

6. İlkokulların bütün çalışmalarında tutum, milli kaynakları koruma ve ulusal ekonomi kavrayış ve duyuşu önemli bir yer tutmalıdır.
7. Okul, öğrencilere metotlu ve verimli çalışma yollarını öğretecek; bu bakımdan onlara iyi alışkanlıklar kazandırmaya çalışacaktır.
8. İlkokulda çocukların özellikleri göz önünde bulundurulmalıdır.
9. Okul ve aile arasında sıkı bir iş birliği sağlanmalıdır.
10. İlkokul, çocuklara fikirlerini ve duygularını türlü yollarla ifade etme imkanlarını vermelidir.
11. Çocukları bir konuya, bir faaliyete karşı ilgilendirmek için onların içgüdülerinden faydalanılmalıdır.
12. Okul, öğrenciye bilimsel metotlara göre çalışma yollarını öğretecek, onu eleştirel düşünmeye sevk edecek; gündelik hayatında, hareketlerini düşünerek ve muhakeme ederek düzenlemeyi onda bir alışkanlık haline getirecektir.
13. Ahlak eğitiminde muvaffak olmak için çocuklara soyut ahlak kuralları belletmekten ziyade onların yaşayışlarının ahlaki olmasını sağlamaya çalışmalıdır.
14. Okul, çocuklarda güzel şeylere karşı sevgi ve bağlılık uyandırmalı; onlara kendi yaşlarına göre her şeyde ve her yerde güzeli, iyiyi doğruyu arayıp bulma ve değerlendirme alışkanlık ve iktidarını kazandırmalıdır.
15. İlkokul, öğrenciye boş zamanlarını iyi bir şekilde kullanma alışkanlığını kazandırmalıdır.
16. İlkokul çalışmalarında, yakın ve yakın zaman prensibi hakim olmalıdır.
17. İlkokulun ilk üç sınıfını teşkil eden birinci devresinde toplu öğretim esasına uyulacaktır. (İlkokul programı, 1948) (Cicioğlu,1985).

1951–1952 öğretim yılında, 1948 programının uygulanmasında karşılaşılan güçlükleri belirlemek ve programı geliştirmek amacıyla Amerika’dan “Kate Wofford” Türkiye’ye davet edilmiştir. Bu yolla Türk eğitiminde “Amerikanlaştırma” politikası başlatılmış oldu.

Wofford dört aylık bir inceleme sonunda, 1948 programının yeniden ele alınıp geliştirilmesi konusunda bir rapor hazırlayarak devrin hükümetine sunmuştur.

1948 köy ilkokulu programında müzik ve beden eğitimi dersleri için başlı başına saat ayrılmamıştır. Bu derslerle ilgili çalışmalar program dışı olarak birinci dersten önce 20 dakikalık bir zaman içinde yapılması uygun görülmüştür. Köy okullarında da haftada 26 saat ders yapılmaktadır. Bu derslerden 6 saati tarım-iş çalışmalarına, 20 saatide öteki derslere ayrılmıştır. (Cicioğlu, 1985).

1952 yılında Wofford'un önerisi ile 25 kişilik bir öğretmen grubu ilköğretim alanında "bilgi ve görgülerini artırmak" amacıyla bakanlık tarafından Amerika'nın Florida Üniversitesi'ne gönderilmiştir.

1953 yılında toplanan 5. Milli Eğitim Şurasında günün ihtiyaçlarına cevap verecek yeni bir ilkokul programı hazırlanması ve deneme okullarında denendikten sonra bu programın bütün okullarda uygulanması kararlaştırılmıştır. (Cicioğlu, 1985).

1954 yılında, Amerika'dan dönmüş olan 25 kişilik öğretmen grubu, 1948 programı üzerinde yurdun çeşitli bölgelerinde çalışmalar yapmış. Bolu "Köy Deneme Okulları Taslağı'nı hazırlamıştır. Bu taslak Talim Terbiye Kurulunca da uygun görülerek 1954-1955 öğretim yılından itibaren Bolu deneme okullarında uygulamaya aktarılmıştır.

1955 yılında da İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü'nce "İstanbul Şehir, Köy Deneme Okulları Müfredat Programı" hazırlanmıştır. Hazırlanan bu program 1956-1957 öğretim yılından itibaren yürürlüğe konmuştur. 1959 yılında düzenlenen "Türkiye Eğitim Milli Komisyonu Raporu"nda 1948 programının, öğrencilerin psikolojik ihtiyaçlarına ve öğretim amaçlarına göre yeniden ele alınarak değiştirilmesi istenmiştir. 1948 Yılı İlkokulların Haftalık Ders Dağıtım Cetveli Tablo 8' de gösterilmiştir. (Cicioğlu, 1985).

Tablo 4.8 İlkokulların Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (1948)

Dersler	Birinci Devre			İkinci Devre	
	I.	II.	III.	IV.	V.
Hayat Bilgisi	5	6	7	-	-
Türkçe	10	7	7	6	6
Tarih	-	-	-	2	2
Coğrafya	-	-	-	2	2
Yurttaşlık Bilgisi	-	-	-	2	1
Tabiat Bilgisi	-	-	-	3	3
Matematik	4	4	4	4	5
Aile Bilgisi	-	-	-	2	2
Resim-İş	4	4	4	2	2
Yazı	-	2	1	1	1
Müzik	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi	2	2	2	1	1
Toplam	26	26	26	26	26

1948 İlkokulların Haftalık Ders Dağıtım Cetveli incelendiği zaman sınıfların birinci devre ve ikinci devre olarak gruplandırıldığı 1.devre de 1.2.3. sınıfların yer aldığı, 2. devrede 4 ve 5. sınıfların yer aldığı görülmektedir. Toplam ders sayısının 12 olduğunu tüm bu derslerin tüm devre ve sınıflarda 26 saatlik eşit dağılım içinde olduklarını görülmektedir.

1948 yılı Köy İlkokullarının Haftalık Ders Dağıtım Cetveli Tablo 9’da belirtilmiştir.

Tablo 4.9 Köy İlkokullarının Haftalık Ders Dağıtım Cetveli (1948)

Dersler	Birinci Devre			İkinci Devre	
	I.	II.	III.	IV.	V.
Hayat Bilgisi	4	4	4	-	-
Türkçe	10	9	9	6	6
Tarih	-	-	-	2	2
Coğrafya	-	-	-	2	2
Yurttaşlık Bilgisi	-	-	-	1	1
Tabiat Bilgisi	-	-	-	2	2
Matematik	5	5	5	4	4
Aile Bilgisi	-	-	-	1	1
Resim-İş	1	1	1	1	1
Tarım-İş	6	6	6	6	6
Yazı	-	1	1	1	1
Toplam	26	26	26	26	26

1948 Köy İlkokullarının Haftalık Ders Dağıtım Cetveli incelendiği zaman yine 5 sınıfta iki devreye bölüldüğünü görmekteyiz. 1.devre; 1.2.3 sınıflar, 2.devre; 4.5. sınıflardan oluşmaktadır. Tüm sınıfların yine 26 saatlik eşit dağılımla 11 dersi ortak paylaştığını görmekteyiz.

4.5.6 1962 İlköğretim Programı

1962 Program Taslağı esas itibariyle 1968 İlkokul Programına zemin oluşturan bir taslaktır. Yaklaşık 6–7 yıllık bir hazırlık ve uygulama evresi geçirdikten sonra ortaya 1968 Programı çıkmıştır (Arslan,1999)

1961 Yılında kabul edilen 222 sayılı “İlköğretim ve Eğitim Kanunu”nda ilköğretimin amaçları şöyle belirmektedir. “İlköğretim, kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere

uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir. (Ataünal, Özalp, 1983)

İlkokul Programı 1962 Taslağının Hazırlanmasıyla İlgili Olarak Yapılan Ön Çalışmalar(Ataünal, Özalp,1983)

1. 14.04.1961 tarihinde İlköğretim Genel Müdürlüğüne, 1948–1949 öğretim yılında uygulanmaya başlanan ve 1957 yılında küçük bir değişiklikle yeni bir baskısı yapılan ilkokul programı yeniden ele alınmıştır. Aradan geçen zaman içinde eğitim alanında kendini gösteren gelişmeler, uygulamada karşılaşılan aksaklıklar, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun getirdiği yeni anlayış ve nihayet sosyal hayatımızda meydan gelen değişimler karşısında, mevcut programın tekrar gözden geçirilmesi zorunlu görülmüş ve teşebbüse geçilmiştir.

2. Talim ve Terbiye Dairesi İlköğretim Genel Müdürlüğü ile iş birliği yaparak, köy ve şehir okullarında çalışan öğretmenler ile ortaöğretim ve öğretmen okullarında görevli öğretmenler ve bu alanda uzmanlardan meydana gelen 16 kişilik bir komisyon kurulmuştur.17 Ekim 1961 -28 Ekim 1961 tarihleri arasında Ankara’da toplanan komisyon, çeşitli alanlarda meydana gelen gelişmeleri dikkate almak suretiyle ilkokul programında yapılacak değişikliklerle ilgili esasları bir raporda saptayarak bakanlığımıza sunmuştur. Sonra bu rapor yayınlanarak bütün illere, ilçelere, öğretmen derneklerine, basına, ilgili özel ve resmi kurumlara gönderilmiş incelenerek rapor hakkındaki düşünceleri alınmıştır.

3. Milli Eğitim Bakanlığı illere yolladığı bir genelgeyle Milli Eğitim Teşkilatı, Öğretmen Dernekleri, Okul-Aile Birlikleri ve bireysel olarak öğretmenler tarafından 1962 yılına kadar, İlkokul Programı hakkında hazırlanan tenkidi ve tahlili dokümanların bakanlığa gönderilmesini istemiştir.

4. İlköğretim Genel Müdürlüğünde kurulan özel bir komisyon; İlkokul Programı ilgili, illerden gelen dokümanları, program üzerinde yapılan inceleme, deneme ve çeşitli alanlardaki gelişme sonuçlarını gözden geçirmiştir. Böylece yeni programın esasları ve bünyesi, mevcut imkânlar yanında meslekten gelen kimselerin düşünce ve teklifleri alınarak tespit edilmiştir.

Ön Program Taslağının Hazırlanışı

1. Ön program taslağını hazırlamak üzere 19.02.1962 tarihinden itibaren 15 gün süreyle köy ve şehir ilkokullarında çalışan öğretmenlerden, ilkokul müdür ve müfettişlerinden, Milli Eğitim Müdürü ve yöneticilerden, ortaokul ve öğretmen okulu öğretmenleri, ilgili uzman ve velilerden kurulu 108 kişilik bir komisyon çalışmalara başlamıştır. (Eğitim Yansımalar V, Uçan, 1999)

Komisyon, önce ilkokul programında yapılacak değişikliklerle ilgili raporda saptanan ilkeleri, bu alanda, meydana getirilen dokümanları, öğretmenlerin program üzerindeki teklif ve düşüncelerini, 1948 yılından beri yapılan inceleme, deneme sonuçlarını gözden geçirmiştir.

Genel Kurul halinde işe başlayan komisyon, Ön Program Taslağının dayanacağı esaslar üzerinde bir görüş birliğine vardıktan sonra aşağıdaki komitelere ayrılarak çalışmalarına devam etmiştir: (Eğitim Yansımalar V, Uçan,1999).

1. Amaç ve İlkeler Komitesi
2. Türkçe ve Yazı Komitesi
3. Toplum Bilgileri Komitesi
4. Fen ve Tabiat Bilimleri Komitesi
5. Birleştirilmiş Sınıflar Komitesi
6. Matematik Komitesi
7. Resim İş Komitesi
8. Din Dersleri Komitesi
9. Müzik Komitesi

Komiteler zaman zaman genel kurul halinde toplanarak ortak görüşe göre programın hazırlanmasına dikkat etmişlerdir.

Ön Program Taslağı Hazırlama Komisyonu çalışmaları bitince, meydana getirilen taslak teksir edilerek ilgili kurallara, bazı öğretmen ve yöneticilere gönderilerek görüşleri alınmıştır.

Taslağın Hazırlanışı

1. Ön Program çalışmaları ile meydana getirilen taslağın redaksiyonu(kaleme alınması) ile komiteler arası iş birliğini sağlamak ve birleştirilmiş sınıflara ait çalışmaları geliştirmek amacıyla tekrar bir komisyon kurulmuştur. 35 ilkokul öğretmeni ve ilgili uzmanların katıldığı bu komisyon 28.03.1962 tarihine kadar sürekli çalışmak suretiyle, yeni İlkokul Programı taslağını hazırlamıştır.

Yeni İlkokul Programı Taslağının Deneme ve Uygulamaya Konulması

1.Yeni hazırlanan İlkokul Programı yurdun bütün okullarında uygulanmaya konulmadan önce, 5 yıl süreyle ve 250 ilkokulda denenmesi ve geliştirilmesi uygun görülmüştür. Böylece, yurdumuzun bölge özelliklerini dikkate almak ve bugünkü, şartları göz önünde bulundurmak suretiyle taslağın uygulanıp geliştirilmesine öncelik verilmiştir.

2.1962–1963 öğretim yılında, taslağın uygulanması için gerekli hazırlıklara hemen geçilmiştir. Yurdumuzu çeşitli yönlerden temsil etmesi bakımından Ankara, Antalya, Bursa, Bolu, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, İzmir, İstanbul, Konya ve Samsun illerinde saptanan 106 tek ve iki öğretmenli köy okulları ile kasaba ve şehir okullarında taslağın denenmesi uygun görülmüştür. 04. 06. 1962 tarihinde bu illere yapılan bir genelge ile durum açıklanmış ayrıca program taslağının uygulanmasında alınması gereken tedbirler üzerinde durulmuştur.

3.Yeni İlkokul Programı taslağı uygulamaya konmadan önce 1962 yılı Eylül ayında, taslağı uygulamakla görevli olan 14 ilin Milli Eğitim Müdürleri, ilgili ilköğretim müfettişleri ile öğretmen ve müdürlerden kurulu 86 kişilik grup Ankara’da düzenlenen bir seminere katılmışlardır. Bu seminerden sonra 14 ilde, program çalışmalarında görevli diğer öğretmenler için de buldukları yerlerde kurslar düzenlenmiştir. Seminer ve kurslarla taslak incelenmiş, uygulama ile ilgili bilgi ve becerilerin kazandırılması üzerinde durulmuş ve dolayısıyla bir görüş birliğinin sağlanmasına çalışılmıştır.

4.Bugüne kadar çeşitli seminer ve kurs çalışmaları yapılmıştır.

5.Program taslağının 1967 yılında yurdumuzun diğer okullarında uygulanmasına başlanacağı dikkate alınarak, ilgili personelin yetiştirilmesi, taslağın geliştirilmesi ve gerekli eğitim araçlarının hazırlanması işi plana bağlanarak gerekli çalışmalara girişilmiştir (Arslan, 1999)

Talim ve Terbiye Kurulunca saptanan ve 7. Milli Eğitim Şurasında kabul edilerek 1962 ilkokul programında yer alan “İlkokulun Eğitim ve Öğretim İlkeleri” şunlardır: (Eğitim Yansımalar V, Uçan,1999).

- a. İlkokul milli bir eğitim kurumudur.
- b. İlkokul gerçek bir topluluktur.
- c. Okul kültürel gelişme ve eğitim merkezidir.
- d. İlkokul, öğrencilerinin temel ihtiyaçlarına cevap veren bir kurumdur.
- e. Her çocuk birbirinden farklıdır.
- f. Çocuğun büyüme ve gelişmesi süreklidir.
- g. Çocuk bir bütün olarak gelişir.
- h. İlkokul, çocuklara bilimsel metotlara göre çalışma yolları öğreten bir kurumdur.
- i. Eğitimde ahlaki ve manevi değerlerin kazandırılması, yönetimde önemli bir unsurdur.
- j. Öğrenme karşılıklı bir etkileşimdir.
- k. Her yaşantı, her çocuk için ayrı bir anlam taşır.
- l. Eğitim ve öğretimde hayatilik esastır.
- m. Çocuklar, görmek ve işitmekten çok yaparak öğrenirler.
- n. Eğitim ve öğretimde, tutumlu olma alışkanlığı kazandırmak esastır.
- o. Eğitim ve öğretim planlı ve programlı bir çalışmadır.
- p. Eğitim ve öğretimde rehberlik esastır.
- r. Eğitim ve öğretim ailenin iş birliği ile gerçekleşir.
- s. Bedeni ve zihni kusurları görülen öğrencilerle, özel şekillerde meşgul olunmamalıdır.
- ş. İlkokulun bütün sınıflarında toplu öğretim esastır.

Genel olarak da Milli Eğitimin amaçları kısmında Milli Eğitim ülkesi şöyle belirtilmektedir:

“Türk milletinin bütün fertlerini kaderde, kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde milli şuur etrafında toplamak, milli, ahlaki, insani, üstün değerlerini geliştirmek, milletimizi hür düşüncenin, sosyal zihniyetle demokratik düzenin hakim olduğu, kişisel teşebbüse ve toplum sorumluluğuna değer veren bir anlayış içinde bilgi, teknik, güzel sanatlar ve ekonomi bakımından çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı haline getirmektir”. (Eğitim Yansımalar V, Uçan,1999)

Bu ÷lküye ulaşmak için her yaştakileri eşit eğitim imkanları içinde, istidat ve kabiliyetlerine göre en üstün seviyede yetiştirmek, milletimize ve insanlığa yararlı, iyi ve verimli yurttaşlar haline getirmek, sosyal ve ekonomik kalkınma programlarının uygulanması için gereken çeşitli vasıftaki insan gücünü hazırlamak milli eğitimin amacı olarak belirtilmiştir.

1962 İlkokul Programı Taslağı'nda öğretim metodu olarak "Didaktik"(eğitici-öğretici) metot uygulanmıştır. 1962 program taslağına kadar derslerin çeşitleri ve 50 yıllık cumhuriyet dönemi boyunca yapılan değişikliklerde belli bir derse ayrılan "ders saati" sayısı hemen hemen hiç değişmemiştir. Bu programda öncekilerden fazla olarak haftalık ders dağıtım çizelgelerinde planlama, değerlendirme ve eğitsel çalışmalar için belirli bir zaman ayrılmıştır. (Cicioğlu, s: 83, 1985)

4.5.7 1968 İlköğretim Programı

Milli eğitim ÷lkümüz, Türk milletinin bütün fertlerini kaderde kıvançta ve tasada ortak, bölünmez bir bütün halinde milli şuur etrafında toplamak; milli, ahlaki, insani, üstün değerlerini geliştirmek; milletimizi hür düşüncenin, sosyal zihniyet ile demokratik düzenin hakim olduğu, kişisel teşebbüse ve toplum sorumluluğına değer veren bir anlayış içinde bilgi, teknik, güzel sanatlar ve ekonomik bakımdan çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı haline getirmektir.

Bu ÷lküye ulaşmak için her yaştakileri eşit eğitim imkanları içinde, istidat ve kabiliyetlerine göre en üstün seviyede yetiştirmek; milletimize ve insanlığa yararlı, iyi ve verimli yurttaşlar haline getirmek, sosyal ve ekonomik kalkınma programlarının uygulanması için gereken çeşitli vasıftaki insan gücünü hazırlamak milli eğitimin amacıdır.

4.5.8 1997 İlköğretim Programı

18 Temmuz 1997 tarih ve 4036 sayılı kanunla 8 yıllık kesintisiz ilköğretim zorunlu hale getirilmiştir. Bu kanunla birlikte, daha önceki ilkokul programlarından farklı olarak ilk defa programlar her sınıf için ayrı ayrı olarak yapılmıştır. Örneğin, İlköğretim Okulu Ders Programları 4. Sınıf, İlköğretim Okulu Ders Programları 1. Sınıf vb.

1997 İlköğretim Programlarında Türk Milli Eğitiminin Amaçları, Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri aynen 1985–1988 İlkokul programlarındaki gibidir. İlköğretimin Amaçları ise aşağıdaki şekilde belirlenmiştir: (Eğitim Yansımalar V, Uçan,1999).

Madde 5: İlköğretim kurumlarının amaçları, Türk Milli Eğitimi'nin genel amaç ve ilkeleri doğrultusunda;

- 1.Öğrencileri ilgi, istidat ve kabiliyetleri istikametinde yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamak,
- 2.Öğrenciye, Atatürk ilkelerine ve inkılaplarına, TC Anayasasına ve demokrasinin ilkelerine uygun olarak haklarını kullanabilme, görevlerini yapabilme ve sorumluluklarını yüklenebilme bilincini kazandırmak,
- 3.Öğrencinin milli kültür değerlerini tanımasını, takdir etmesini, çevrede benimsemesini ve kazanmasını sağlamak,
- 4.Öğrenciyi toplum içindeki rollerini yapan, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, iyi ve mutlu bir vatandaş olarak yetiştirmek,
- 5.Buldukları çevrede yapacakları eğitim, kültür ve sosyal etkinliklerle milli kültürün benimsenmesine ve yayılmasına yardımcı olmak,
- 6.Öğrenciye fert ve toplum meselelerini tanıma, çözüm arama alışkanlığı kazandırmak,
- 7.Öğrenciye sağlıklı yaşamak, ailesinin ve toplumun sağlığı ile çevreyi korumak için gereken bilgi ve alışkanlıkları kazandırmak,
- 8.Öğrencinin el becerisi ile zihni çalışmasını birleştirerek çok yönlü gelişmesini sağlamak,
- 9.Öğrencinin araç ve gereç kullanma yoluyla sistemli düşünmesini, çalışma alışkanlığı kazanmasını, estetik duygularının gelişmesini, hayal ve yaratıcılık gücünün artmasını sağlamak,
10. Öğrencinin mesleki ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağlayarak, gelecekteki mesleğini seçmesini kolaylaştırmak,
11. Öğrenciye üretici olarak geçimini sağlaması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunması için bir mesleğin ön hazırlığını yaptıracak, mesleğe girişini kolaylaştıracak ve uyumunu sağlayacak davranışları kazandırmak,
12. Öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirmelerini, öncelikle enerjiden ve artık malzemedan savurganlığa kaçmadan yararlanmalarını sağlamaktır.

İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 4.10 İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER	1	2	3	4	5	6	7	8
Türkçe	12	12	12	6	6	5	5	5
Matematik	4	4	4	4	4	4	4	4
Hayat Bilgisi	5	5	5	-	-	-	-	-
Fen Bilgisi	-	-	-	3	3	3	3	3
Sosyal Bilgiler	-	-	-	3	3	3	3	-
Vatandaşlık ve İnsan Hak. Eğitimi	-	-	-	-	-	-	1	1
T.C. İnkılâp Tarihî ve Atatürkçülük	-	-	-	-	-	-	-	2
Yabancı Dil	-	-	-	2	2	4	4	4
Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	-	-	-	2	2	2	2	2
Resim-İş	2	2	2	1	1	1	1	1
Müzik	2	2	2	1	1	1	1	1
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	1	1	1
İş Eğitimi	-	-	-	3	3	3	3	3
Trafik ve İlk Yardım Eğitimi	-	-	-	-	-	1	-	1
Bireysel ve Toplu Etkinlik	3	3	3	-	-	-	-	-
Seçmeli Dersler	-	-	-	3	3	2	2	1
TOPLAM	30	30	30	30	30	30	30	30

Kaynak : (Cicioğlu, 1985)

İlköğretim Okulu Haftalık Ders Çizelgesi incelendiği zaman 15 dersin hakim olduğunu tüm sınıflarda haftalık 30 saatlik ders işleyişinin olduğunu görmekteyiz.

4.6 Ülkemizin Tarihsel Gelişimi Açısından Öğretmen ve Öğretmene Duyulan İhtiyacı Karşılacak Personelin Yetiştirilmesine Yönelik Sürecin Gelişimi

4.6.1 Köye Öğretmen Yetiştiren Kurumlar

Türkiye’de öğretme yetiştirme sorunu, son yıllarda çok tartışılır hale gelmiştir. Uzun yıllardan beri öğretmen yetiştirmede model arayışı, kalite düşüklüğü ve okutulan meslek dersleri üzerine çeşitli yazılar var!

Bilindiği üzere eğitim ve öğretimin en önemli ögesi olan öğretmen ve onun yetiştirilmesi, eğitim sorunlarının başında gelmektedir. Bunun gereği gibi gerçekleşebilmesi, bazı şartlara yahut etkenlere bağlıdır. Bunların bir bölümü öğretim programları ve özellikle meslek dersleri programları ise, diğer bölümü de bu derslerde kullanılan yöntemler ve bunların öğretmenlerinin meslekî kişilikleridir. Diğer şartlar bunlardan sonra gelir.

Öğretmen yetiştirmek bir ülke sorunu olmaktan önce bir eğitim bilimi sorunudur. Bu nedenle eğitim bilimleri tarihinden ayırmak mümkün değildir (Binbaşıoğlu, 1995).

Değişik zaman dilimlerinde köye öğretmen yetiştiren kurumlara bakacak olursak ;

- Köy Muallim Mektepleri,
- Köy Eğitim Kursları,
- Köy Öğretmen Okulları,
- Köy Enstitüleri,
- Şehir ve Kasabalara Öğretmen Yetiştiren Kurumlar,
- Diğer Öğretmen Kaynakları vb. kurumlarla karşılaşmaktayız.

4.6.1.1 Köy Muallim Mektepleri

Cumhuriyet döneminde şehir öğretmeni yetiştirme alanında olduğu gibi, köy öğretmeni yetiştirme alanında da ilk köklü ve başarılı girişimler, yine Mustafa Necati zamanında yapılmıştı. Nitekim onun çabaları ile çıkan 789 sayılı ve 22 Mart 1926 tarihli Maarif Teşkilatına Dair Kanun ile öğretmen okulları yukarıda da değinildiği gibi “ilk muallim

mektepleri” ve “köy muallim mektepleri” olmak iki sınıfa ayrılmıştı. 1927 Maarif Eminleri Kongresin de, köy muallim mektepleri açılması hakkında bir karar alınmıştı.

1927–1928 öğretim yılında, biri Kayseri Zencidere’de, ötekide Denizli de olmak üzere, üçer yıl öğretim süreli, iki köy muallim mektebi açılmıştır. Maarif Vekaleti, 1927 yılında, bir Köy Muallim Mektebi Müfredat Programı yayınlanarak, bu okullarda yapılacak eğitim öğretim faaliyetlerini düzenlemiştir. Bu okulların beklenen sonuçları vermedikleri gerekçesiyle, Kayseri de olanın 1932 de, Denizli’dekinin de 1933 yılında kapatıldığı bilinmektedir.

1926 Köy Muallim Mektepleri Talimatnamesine göre, köy muallim mekteplerinin öğretim süresi üç yıldır. parasız ve yatılı olan bu okullar, idari işler de Muallim Mektepleri Talimatnamesi hükümetlerine tabiydi. Talimatnameye göre köy muallim mekteplerine bağlı, köy ilkokullarına model oluşturacak şekilde kurulup yönetilen birer “tatbikat mektebi” bulunacaktı. Ayrıca, her köy muallim mektebinde, öğrencilerin eğitsel el işleri ve öğretim için gerekli olan basit araç-gereçleri yapabilecekleri birer “iş dershanesi” açılacak; öğrencilerin teneffüsüne ve oyunlarına elverişli bir avlu, küçük bir numune tarlası, fidanlık, sebze bahçesi ve bol akarsu bulunacaktı.

Hasan Ali YÜCEL’e göre bu okulların başarısızlığa uğramasında, ders araç-gereçlerinin yetersizliği ve yeterli ve nitelikli öğretmen bulunmayışı gibi nedenler önemli rol oynamıştı.

Köy Muallim Mektepleri Talimatnamesine göre köy muallim mekteplerinin ilk sınıflarına en çok kırk öğrenci alınabiliyordu. Diğer sınıflara da mevcutların kırktan aşağıya düşmesi halinde öğrenci kabul edilebiliyordu. Bir üst sınıfa geçmek için alt sınıfların derslerinden geçmek gerekiyordu. Ödenek ve diğer imkanları uygun olan okullarda her sınıf için birden fazla şube açılabilirdi. Bu okullara alınacak öğrencilerde aşağıdaki şartlar aranılırdı,

- Türk olmak,
- İlkokuldan mezun olmak,
- Yaşça on altıdan küçük ve yirmiden büyük olmamak,
- Öğretmenlik yapmaya engel oluşturacak bedensel ve ruhsal özrü bulunmamak.

Okula girmek isteyenler, öğretim yılı başında bir ehliyet imtihanından geçiriliyordu. Ehliyet imtihanı; Türkçe ve Hesap yazılı, Matematik, Hesap, Tarih ve Coğrafyadan sözlü olarak ve okul müdürünün başkanlığı altında öğretmenlerden kurulan bir komisyon tarafından yapılıyordu. Başarılı olanlar arasından en yüksek notu alan ilk 45 kişi okula kabul ediliyordu.

Okula kabul edilen öğrenciler mezun olduktan sonra vekalet tarafından belirlenecek köylerde asgari altı yıl öğretmenlik yapmakla yükümlüydü. Atandıkları köylerde okulların yanı başında bir konut ve bahçe sağlanması talimatnamede belirtilmişti.

4.6.1.2 Köy Eğitim Kursları

Türkiye’de ilköğretimin küçük köylere kadar yayılmasını sağlamak, öğretmeni köyde eğreti bir insan olmaktan kurtarmak ve onu iktisadi hayatında etkin ve faal bir unsur haline getirmek için girişilen ikinci girişim eğitim kurslarının açılması olmuştur. 1935 yılında Saffet ARIKAN’ın Maarif Vekilliğine ve İsmail Hakkı TONGUÇ’un da vekaleten İlköğretim Umum Müdürlüğüne getirilmesi eğitim deneyiminin gerçekleşmesi için gerekli idari ve siyasi ortamın oluşmasına zemin hazırlamıştır. Köy eğitim kursları ve köy öğretmen okulları; onların verimli çalışmaları ve iş birliği sayesinde faaliyete geçmiştir.

Atatürk başta olmak üzere, devrin belli başlı devlet adamları ve aydınlar tarafından 1930’lu yıllarda ülke nüfusunun önemli bir bölümünü cehaletten kurtarmak için ileri sürülen fikirler, köy eğitim kurslarının doğuşuna zemin hazırlamıştı. Bu fikirler daha önceki yıllarda olduğu gibi, yeniden köye göre öğretmen yetiştirilmesi üzerinde toplanıyordu.

Köy muallimi, köy hayatı şartları içinde köy ve muhitini andıran bir muhitte yetiştirilmelidir. O, kendisi köy hayatı yaşamalıdır ve köylünün ihtiyaçlarını ta mektepten kavramalıdır. Bundan sonra kurulacak köy muallim mektepleri, mutlak köy muhiti içinde kurulmalıdır. Bu suretle köye gelirken muallim, alışmış olduğu başka bir muhitten kopararak götürülmeyecektir. Bildiği yaşadığı muhite gelecektir. Kolaylıkla köy hayatına intibak edecektir. (Cicioğlu, 1985).

Böyle bir muallim pratik bilgilerini ifade edecek bir tarzda yetiştirilecek ve köyün ihtiyaçlarına çözüm üretebilecek nazari bilgilerle donanık olacaktır (Öztürk, Cemil. 1998).

4.6.1.3 Köy Öğretmen Okulları

Bilindiği gibi, Saffet ARIKAN ve İsmail Hakkı TONGUÇ' un 1936'da köy öğretmeni yetiştirmek amacıyla giriştikleri Eskişehir Çiftelerdeki eğitim kursu denemesinin başarıyla sonuçlanması üzerine 1937'de bu kursların sayısı 11'e çıkarılmıştır. Diğer yandan Maarif Vekaletinin Emri ile Eskişehir Çifteler Mahmudiye'de iki köy öğretmen okulu açılmış fakat her hangi bir yönetmelik ve program göndermemiştir. 1938–1939 öğretim yılında Edirne Karaağaçta açılan okulla bu sayı üçe çıkmıştır.

4.6.1.4 Köy Enstitüleri

Köy öğretmen okulları gelişmeye başlayınca, bu işi daha ileriye götürmek ve düzenlemek için 1940 yılında “Köy Enstitüleri Kanunu” yayınlandı. Bu kanunun hükümlerine göre kurulacak olan köy enstitüleriyle, şehirlerdeki İlköğretmen okullarının durumundan kaynaklanan birtakım çeşitli sorunlar ve güçlükler çözüm sürecine girmiş oluyordu. Şöyle ki: Enstitülere tam devreli köy ilkokullarını bitirmiş sıhhatli ve yetenekli köy çocuklarının seçilerek alınacağı ve yine enstitülerde köy yaşamını geliştirici bilgiler ve etkinliklerle aydınlatacakları için bunlar köylere yerleşmekte ve köy şartlarına uymakta güçlük çekmeyeceklerdi. Bundan başka kanun bu enstitülerde yetişecek öğrencileri, birtakım çekici ve bağlayıcı hizmetler, etkinlikler ve menfaatlerle işine, köye ve mesleğe bağlamakta ve yerleştirmekteydi. Bunlar, Milli Eğitim Bakanlığı'nın göstereceği yerlerde yirmi yıl çalışmakla da yükümlü kılınmışlardı. Ayda yirmi lirayla başlayan ücretleri bu süre içinde kırk liraya kadar yükselebilecekti. Öğretmene köy okuluna tahsis edilen araziden ve işletmelerden kendisinin ve ailesinin geçimi için faydalanma hakkı verildiği, daha başka bir takım menfaatler sağlandığı için, aylık ücret miktarı azımsanamazdı. Böylece bir yandan bu ücretlerin toplamı devlet bütçesine ağır bir yük getirmiyor öte yandan da öğretmenler çalıştıkları köylere maddi ve manevi birtakım bağlarla bağlanmış oluyordu. (Ataünal, Özalp,1983).

17 Nisan 1940 tarihli ve 3803 sayılı Köy Enstitüleri Kanunu ile yukarıda sözü edilen köy öğretmen okulları köy enstitülerine dönüştürülmüştür. Kanuna göre bu kurumlar yalnızöğretmen değil köye yarayan diğer meslek erbabını da yetiştirecekleri için köylerin kalkınması yönünden görev alanları genişti.

4.6.2 Şehir ve Kasabalara Öğretmen Yetiştiren Kurumlar

Şehir ve kasabalara öğretmen yetiştiren kurumlar kendi içinde 4 gruba ayrılırlar.

Bu kurumlar

- ✓ İlk öğretmen Okulları,
- ✓ İki Yıllık Eğitim Enstitüleri,
- ✓ Eğitim Yüksek Okulları,
- ✓ Eğitim Fakülteleridir.

4.6.2.1 İlköğretmen Okulları

Türkiye’de 1923–1924 öğretim yılı başında 20 tane öğretmen okulu bulunuyordu 1924–1925 yılında bu sayı 24’de çıkmış ve “erkek ve kız muallim mektepleri” adını almıştır. Bu okulları öğretim süreleri beş yıla çıkarılarak müfredat programları yeniden düzenlenmiştir. Atatürk Devrinde Beş Yıllık İlk Öğretmen Okulları tablo 10 da ayrıntılı olarak gösterilmiştir. (Adem, 1999)

Tablo 4.11 Atatürk Devrinde Beş Yıllık İlk Öğretmen Okulları

Yıllar	Okul Sayısı
1923–1924	20
1924–1925	24
1925–1926	25
1926–1927	22
1927–1928	19
1928–1929	21
1929–1930	21
1930–1931	20
1931–1932	20

İlk öğretmen okullarının sayısı tablodan da anlaşıldığı gibi sık sık değiştirilmiştir. 1931-1932 öğretim yılı beş yıllık ilk öğretmen okullarının son yılı olmuştur. Çünkü 1932–1933 öğretim yılı başında ilk öğretmen okulları iki devreli 6 yıllık birer okul haline getirilmiştir. Ortaokul seviyesindeki birinci devreler aynı tarihten itibaren tedricen(adım adım)

kaldırılmaya başlamış ve böylece ilk öğretmen okulları lise dengi üç yıllık birer meslek okulu haline gelmiştir.

4.6.2.2 İki Yıllık Eğitim Enstitüleri

1970–1971 öğretim yılına kadar, ilkokul öğretmenleri, üç yıllık İlköğretmen okullarında yetiştirilmiştir. Bu tarihte bu kurumların öğretim süreleri 4 yıla çıkarılmıştır.

1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda “öğretmenlik devletin eğitim öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmış tüm öğretim kademelerinde istihdam edilecek öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmeleri esası getirilmiştir. Bu kanun Türkiye’de öğretmen yetiştirmede nicelikle birlikte niteliğin artırılması amacıyla çıkarılmıştır. Nitekim bu amaca uygun olarak, aynı kanunda tarif edilen temel eğitimin 1. kademesine yani ilkokullara sınıf öğretmeni yetiştirmek üzere, 1974–1975 öğretim yılından itibaren İlköğretmen okulları bünyesinde lise ve öğretmen liselerine dayalı iki yıllık eğitim enstitüleri açılmıştır.

(Akkutay,1996).

Bu gelişmeye paralel olarak önceki öğretmen okulları 1973–1974 öğretim yılından itibaren lise haline getirilmiştir. Bu okullardan mezun olanlar öğretmen yetiştiren daha üst seviyedeki kurumlara olduğu gibi diğer fakülte ve yüksek okullara gidebileceklerdi. Kasım 1975’ de lise ve öğretmen liselerine dayalı iki yıllık eğitim enstitülerinin sayısı açılan 18 yeni enstitü ile birlikte 33’e çıkmıştı. (Akkutay, 1996)

Sınıf öğretmeni yetiştirmek üzere açılan bu enstitüler resmi belgelerde “Eğitim Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Bölümü” olarak adlandırılmıştı. 1975 yılında yayınlanan eğitim enstitüsü sınıf öğretmenliği bölümü sınıf geçme ve sınav yönetmeliği ne göre, bu bölümlerin açıldığı eğitim enstitülerinde kol öğretmeni yetiştiren bölümlerde bulunabilecekti. Ancak, ilk yıllarda İlköğretmen okullarının bünyesinde açılan eğitim enstitülerinde yalnız iki yıllık sınıf öğretmenliği bölümleri açıldığı için bunlara “İki Yıllık Eğitim Enstitüleri” denilmiştir. 1979 yılında yayınlanan yönetmelikte ise bu kurumlar “Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri” olarak adlandırılmıştı. (Akkutay,1996)

Bu şekilde İlköğretmen okulu bünyesinde eğitim enstitüsü açılan okullardan biri de, Rize Öğretmen Okulu idi. Bu okulun öğretim süresi 1974'te dört yıla çıkarıldı: 1976'da son öğretmenlerini mezun ederek kapatıldı. 1975–1976 öğretim yılında, ilkokullara öğretmen yetiştirmek üzere, Rize Eğitim Enstitüsü kuruldu; bu enstitü yalnız iki yıl öğretim süreli bir sınıf öğretmenliği bölümüne sahipti. Burada İlköğretmen okulu 4. sınıf öğrencileri ile eğitim enstitüsü bağımsız olarak faaliyetlerini sürdürdü. Rize Eğitim Enstitüsü üç dönem mezun verdikten sonra 1980 de kapatıldı. (Akkutay,1996)

1976'da sayıları 50'yi bulan 2 yıllık eğitim enstitüleri, bu yıllardan itibaren genellikle üniversite seçme sınavlarında en düşük puanları tutturan öğrencilerin gittikleri kurumlar olmuşlardır. (Akkutay, 1996)

1980'e kadar, öğrenci alınması eğitim öğretim etkinlikleri ve öğrencilerin mezun edilmesi gibi konularda 2 yıllık eğitim enstitüleri tıpkı 3 yıllık olanlar gibi önemli ölçüde politize olmuştur. Bu okullardan 36'sı kapatılarak sayıları 13'e indirilmiş; ertesini yıl üçü ve 1982'de biri tekrar faaliyete geçirilerek bu sayı 17'e çıkarılmıştır.(Akkutay,1996)

1975 yılında yayınlanan eğitim enstitüsü sınıf öğretmenliği bölümü sınıf geçme ve sınav yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasını öngörüyordu. Ancak 1979 yılında yayınlanan “Sınıf Öğretmeni Yetiştiren Eğitim Enstitüleri Yönetmeliği”; bu kurumların teşkilat ve idari yapısını, öğretim kadrosunu, öğrencilerini, eğitim ve öğrenim yaşamını yeniden düzenleyen yeni hükümler getirmişti. Bu yönetmeliğe göre enstitüler; temel eğitim okullarının birinci kademesine öğretmen yetiştiren iki yıl süreli bir yüksek öğretim kurumu idi. (Akkutay, 1996)

Eğitim Enstitüleri: Öğrencilere öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği genel kültür, özel alan bilgisi ve pedagojik biçimlenme vererek; adayların:

- ✓ Ulusal, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen
- ✓ Özgür düşünebilen, karşıt düşüncelere ve insan haklarına saygılı olan
- ✓ Beden ve ruh sağlığı yönlerinden sağlıklı olarak gelişen

- ✓ İş alışkanlığı ve çalışma disiplini kazanarak yapıcı, yaratıcı ve üretici bir kişiliğe sahip olan
 - ✓ Başkaları ile işbirliği yaparak, ailesine ve çevresine olumlu katkılarda bulunabilen
- Yurттаşlar yetiştirmeleri için gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazanmalarını amaç edinir.(Öztürk, Cemil,1998)

4.6.2.3 Eğitim Yüksek Okulları

20 Temmuz1982 tarih ve 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ve bu kararnamenin yasalaşmasına ilişkin 28 Mart 1983 tarih ve 2809 sayılı kanunla kurulması öngörölmüştür. Bu kanunla 17 olan eğitim enstitüsü sayısı, Türkiye'nin ilkokul öğretmeni ihtiyacı göz önünde tutularak, eğitim yüksek okulu adıyla 24'e çıkarılmıştır. Bu sayı 1986–1987 öğretim yılında 21'e indirilmiştir.

1983 yılında çıkan 2809 sayılı kanundan önce, Türkiye'de hiçbir üniversite şehrinde 2 yıllık eğitim enstitüsü bulunmamaktaydı. Bu kanunla büyük kentlerde eğitim yüksek okulları kurulmuş ve ilk etapta bunların 6'sı faaliyete geçmiştir.

Eğitim enstitüleri eğitim yüksek okullarına dönüştürölürken hiçbir araştırma, ön çalışma ve plânlama yapılmamıştır. Bu düzenleme ile Milli Eğitim Bakanlığı, öğretmen yetiştirme işlevini tümüyle üniversitelere devretmiştir. Bu alanda yeterli hazırlığı olmayan üniversiteler, yeni bir görevle karşı karşıya kalmışlardır.

8–11 Haziran 1982 tarihleri arasında toplanıp, yalnızca “Öğretmen ve Eğitim Uzmanı Yetiştirilmesi” konusunu ele alan On Birinci Milli Eğitim Şurası; her düzeydeki eğitim kurumlarında görevlendirilecek öğretmenler için 4 yıllık bir yüksek öğrenim görme esasını kabul etmiştir. Bunun üzerine yüksek öğrenim kurulu 30 Ocak 1987 tarih ve 473 sayılı yazı ile Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na; 2 yıllık bir eğitimin istenilen nitelikte öğretmen yetiştirmek için yeterli olmadığını, bu nedenle On Birinci Milli Eğitim Şurası'nda her kademedede istihdam edilecek öğretmenler için 4 yıllık bir yüksek öğrenim öngöröldüğünü şura kararlarına dayalı olarak bakanlığın hazırladığı “Öğretmen Eğitiminde Göz Önünde Bulundurulacak Esaslar” da ilkokul öğretmenliği için 144 kredi-saatlik ders alınmasının gerekli göröldüğünü hatırlattıktan sonra tüm bu kararlara uygun olarak 1990–

1991 yılından itibaren, sınıf öğretmenlerinin 4 yıllık bir yüksek öğrenimle yetiştirilmesi için gerekli hazırlıklara başlandığını bildirmiştir. YÖK 4 Mart 1987 tarihli kararı ile eğitim yüksek okullarının eğitim sürelerinin tedricen 4 yıla çıkarılmasını kararlaştırmış; Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi tarafından 4 yıllık program geliştirme çalışmaları yapılmasını kabul etmiştir. (Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997).

Gerçektende 1989–1990 yılında eğitim yüksek okullarının öğretim süresi 4 yıla çıkarılmıştır. 3 Temmuz 1992 tarih ve 3837 sayılı kanunla Okul Öncesi Eğitim ve Sınıf Öğretmenliği bölümlerine dönüştürülmüş bu bölüm Okul Öncesi Eğitim ve Sınıf Öğretmenliği bölümleri olarak da ikiye ayrılmıştır. Bu okullar idari bakımdan eğitim fakültelerine bağlıydı. Yüksek okul müdürü fakültelerin bölüm başkanlarının sahip olduğu gibi yetki ve sorumlulukların büyük çoğunluğuna da sahipti.

Bazı yüksek okullarda sınıf öğretmenliği programının yanı sıra “Anaokulu Öğretmenliği Programı” bulunuyordu. Böylece Türkiye’de anaokulu öğretmeni yetiştirme işi yine ilk defa eğitim fakülteleri tarafından yapılmaya başlanıyordu.

1990- 1991 öğretim yılında öğretim süreleri 4 yıla çıkarılan eğitim yüksek okulları yukarıda da belirtildiği gibi 1993 yılında eğitim fakültelerine bağlı birer bölüm haline getirilmişlerdi.

Eğitim Yüksek Okulları, bağlı buldukları eğitim fakülteleri gibi ÖSYM tarafından yapılan ÖYS puanına göre öğrenci alıyordu. Ancak bu okullar, öğrencilerinin üniversite tercih sıralamasında en son sıralarda bulunuyordu. 1986–1987 öğretim yılında Gazi Üniversitesine Bağlı Bolu Eğitim Yüksek Okulunda okuyan öğrencilere uygulanan bir ankete göre bu yüksek okulda okuyan öğrencilerin % 50’si çiftçi, %27’si memur ve %10’u işçi çocuklarıydı. Bunların ailelerinin %39’u köylerde,%35’i kasabalarda ve %26’sı şehirlerde oturmaktaydı. Bu öğrencilerin bu okulları tercih etme sebeplerinin başında ailelerinin ekonomik düzeylerinin düşüklüğü ve kısa sürede iş bulma ümidi geliyordu. Öğretmen lisesi mezunları bunların 1/5’ini oluşturuyordu.

1983–1984 öğretim yılından itibaren eğitim yüksek okullarında YÖK tarafından yayınlanan “Eğitim Yüksek Okulları Sınıf Öğretmenliği Programı” uygulanmaya başlanmıştır.

1989–1990 öğretim yılında eğitim yüksek okullarının öğretim sürelerinin 4 yıla çıkarılması dolayısıyla YÖK Başkanlığı 1990–1991 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere bir Eğitim Yüksek Okulları Programı hazırlayarak denemek üzere bu okullara göndermiştir. Programa göre ilk 2 yılını başarıyla bitiren öğrencilerin ilköğretimin ikinci kademesinde de öğretmenlik yapabilmeleri için danışmanları tarafından uygun görülmesi şartıyla sekiz yan alanın birisinde 18 kredilik bir program seçerek 3 ve 4’üncü yıllarda sınıf öğretmenliği ve yan alan programlarını başarıyla tamamlayarak toplam 191 krediyi tamamlamak zorundaydılar. Eğitim yüksek okulları 3 Temmuz 1992 tarih ve 10629 sayılı kanunla, eğitim fakültelerine bağlı Okul Öncesi Eğitim ve Sınıf Öğretmenliği Bölümlerine dönüştürülmüştür. (Öztürk, Cemil,1998)

4.6.2.4 Eğitim Fakülteleri

1982 tarihli 41 sayılı kanun hükmünde kararname ile ilköğretimi yetiştiren iki yıllık eğitim enstitülerinden 17’si eğitim yüksek okuluna, diğer eğitim enstitüleri de eğitim fakültesine dönüştürülerek üniversitelere bağlanmıştır. Daha sonra eğitim yüksek okullarının öğrenim süresi de dört yıla çıkarılarak eğitim fakültesine dönüştürülmüştür. İlköğretimi yetiştiren bölümler bu fakültelerin akademik birimine dönüştürülmüştür. Hızla gelişen teknolojik olanaklara karşın, öğretmen eğitim sisteminde anahtar rolü oynamayı sürdürmektedir. Her sınıfın kol derslerinde de her dersin mutlaka bir öğretmeni bulunması zorunludur. Öyleyse öğretmen nitel ve nicel olarak yeterli olmalıdır.

YÖK yürütme kurulu eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması konusunda aldığı 4.11.1997 tarihli karar ile öğretmenlerin daha nitelikli yetiştirmelerini amaçlamaktadır.1998–1999 öğretim yılında uygulamaya başlanan bu karara göre bundan böyle öğretmenler şöyle yetiştirilecektir (Adem, 1999)

4.6.2.5 Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Yönerge

Öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine daha iyi hazırlanmalarını, öğrenimleri süresince kazandıkları genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim-öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliliği kazanmalarını sağlayacak uygulama çalışmalarına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir

4.6.3 Diğer Öğretmen Kaynakları

Türkiye’de öğretmen yetiştiren bir çok kurumun olduğunu belirtmiştik. Köye öğretmen yetiştiren kurumların dışında diğer öğretmen yetiştiren kaynaklar da bulunmaktadır. Bu kaynaklar ise 7 ana başlık adı altında toplanabilir. Bu kaynaklar;

- ✓ Yedek Subay Öğretmenlik
- ✓ Muvakkat Öğretmenlik
- ✓ Eğitimlik
- ✓ Ehliyetnameli Öğretmenler
- ✓ Mektupla Öğretmen Yetiştirme
- ✓ Hızlandırılmış Programlarla Öğretmen Yetiştirme
- ✓ Er Öğretmenlik

4.6.3.1 Yedek Subay Öğretmenlik

Öğretmen yetiştirmenin nicelik bakımından yetersiz kalmasından doğan öğretmen açığını kapatmak amacıyla başvurulmuş yollardan biri yedek subay öğretmenlik denemesidir. 97 sayılı ve Ekim 1960 tarihli kanunla üniversite ve yüksek okulların dışındaki kurumlardan mezun yedek subay adayları; askerliklerini bir kurstan geçirildikten sonra, ilköğretim öğretmeni olarak köylerde yapmışlardır. Bunlardan arzu edenler, 26 Temmuz 1963 tarihli bir kanunla, daimi öğretmen kadrosuna atanmışlardır (Öztürk, Cemil,1998)

4.6.3.2 Muvakkat Öğretmenlik

222 sayılı ve 5 Ocak 1961 tarihli İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile ortaokul ve dengi okulların mezunlarından 18 yaşını tamamlayanlar, kurstan geçirilmek suretiyle “muvakkat öğretmen” olarak ilköğretilere atanmıştır (Ötörk, Cemil,1998)

4.6.3.3 Vekil Öğretmenlik

Vekil Öğretmenlik günümüzde de halen uygulanmasına devam edilen bir sistemdir.

Vekil Öğretmen olarak ilkokula atanacakların seçiminde aranacak şartlar şöyle sıralanmaktadır:

1. İlkokullara sınıf öğretmeni yetiştiren iki yıllık Eğitim Enstitüleri veya Eğitim Yüksek Okulu,
2. Branş öğretmeni yetiştiren fakülte ve yüksek okul,
3. Diğer fakülte ve yüksek okullar,
4. İlk öğretmen okulu veya öğretmen lisesi,
5. Lise veya dengi okullarından birinden mezun olunması, ataması yapılacak mezunların sağlıklı olması gerekmektedir. Müracaat sayısının boş kadro sayısından fazla olması halinde ise adaylar sözlü sınav veya mülakat yapılarak seçilirler (Dilaver, Hüseyin,1994).

4.6.3.4 Eğitimlik

Öğretmen açığı Osmanlı döneminden başlayarak cumhuriyet dönemine kadar devam etmiştir. İhtiyacı karşılamak amacıyla sınırlı mezun veren az sayıdaki öğretmen yetiştiren okulların dışında çeşitli kurslar açılarak öğretmen temini yoluna gidilmiştir.

İşte köylerin öğretmen ihtiyacını kısa vadede karşılamak için düşünülen tedbirlerden birisi de “Eğitmenlik” tir. Nitekim bu maksatla 1937’de Eskişehir Mahmudiye Köyünde bir eğitim kursu açılmış ve asker ocağında onbaşı, çavuşluk yapmış köy gençleri altı aylık bir kurstan sonra “Eğitmen” adıyla küçük köylere ve 3 yıllık ilkokullara gönderilmiştir. Aynı yılda 3238 sayılı Köy Eğitimleri Kanunu çıkarılmış, bu uygulama 1946–1947 yılına kadar sürdürülmüştür (Dilaver, Hüseyin,1994)

4.6.3.5 Ehliyetnameli Öğretmenler

1913 tarihli Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkatı’da ilköğretimdeki öğretmen açığını kapatmak ve ülke sathına yaygınlaştırmak için, yeterli sayıda öğretmen temin edebilmek amacıyla, uzun yıllardan beri uygulanmakta olan “ehliyetname imtihanları” açma usulünü belli esaslara bağlamıştır. Kanunda öğretmen ihtiyacı olan yerlerde, tatil aylarında bu imtihanların açılması ve başarılı olanlara “muvakkat ehliyetname” verilmesi öngörülmekteydi. Bu ehliyetnameleri kullanma süresi üç yıl idi. Bu üç yıl içinde Darümuallimin derslerinden imtihana girerek “şahadetname” alanlar asıl öğretmenliğe

geçiriliyor, imtihanlarda başarılı olamayanların ise ehliyetnameleri iptal ediliyordu. 1913 yılı ile 1926 yılları arasında bir çok kez öğretmen ihtiyacı bu yolla karşılanmıştır (Öztürk, Cemil, 1996)

4.6.3.6 Mektupla Öğretmen Yetiştirme

1974'te bütün lise mezunlarına yüksek öğrenim yaptırmayı vaat eden dönemin hükümeti mektupla öğretim denilen bir uygulamaya gitmiş ve 46.000 öğrenci bu yolla öğretmen yetiştiren bu programlara alınmıştır. Resim, müzik, beden eğitimi de dahil, çeşitli dallarda mektupla öğretmen yetiştirilmeye çalışılmıştır. Ancak bu program, daha çok yazın 5 haftalık çalışmalar biçiminde yapılmış ve üç yıl içinde toplam 15 hafta kadar öğrenim yapılabilmektedir. Oysa normal program uygulayan üç yıllık eğitim enstitülerinde üç yılda toplam 72 hafta eğitim ve öğretim yapılmaktaydı. Böylece çalışma süresi bakımından da mektupla öğretmen yetiştirme, normal sürenin %29-25'i arasında kalmıştır. Batıda bazı ev kadınlarına hitap eden boş zamanlarının değerlendirilmesi bakımından yararlı olan mektupla öğretim Türkiye de çok basitleştirerek ve çok kısa sürede öğretmen yetiştirme amacıyla kullanılınca öğretmenlik mesleği iyi yetişmemiş binlerce öğretmenle dolmuş ve meslek, tarihsel gelişimi içinde bundan zarar görmüştür (Ötürk, Cemil, 1998)

4.6.3.7 Hızlandırılmış Programlarla Öğretmen Yetiştirme

1975'ten sonra, özellikle eğitim enstitülerinde politik ve ideolojik amaçlı şiddet olayları nedeniyle öğretim normal olarak sürdürülememiş ve binlerce öğrenci okullarına devam edememişlerdir. 1978'de bu duruma "hızlandırılmış programlarla" çözüm bul yoluna gidilmişti. Söz konusu uygulamayla ilgili olarak aynı tarihte yayınlanan yönetmelikte, bu programların açılış amaçları; (Cicioğlu, 1985)

Çeşitli nedenlerle öğretim yapılmadığı için bir süre kapalı kalan ya da zamanında açılmayan sürede okutulması gereken derslerin tamamlanması, Öğrencilerden; öğrenim özgürlüğü ve can güvenliği bulunmadığı gerekçesiyle bu okullara devam edemeyerek sınıfta kalan yahut kayıtları silinenlerden öğrencilik hakları geri verilen ya da bu okullara girmeye hak kazandıkları halde bu hakları daha sonra kendilerine tanınanların öğretim bakımından kaybettikleri zamanın kazandırılması olarak belirtilmişti.

Çok yoğun dersler ve birden fazla öğretimle yapılan bu uygulamada, normal öğretim süresinin %25'-50'si kadar bir süre çalışma yapılabilmektedir. Ayrıca seminer çalışmaları, uygulama olarak yapılmamıştır. Bu şekilde on binlerce gence öğretmenlik diploması verilmesi, her geçen gün güçlendirilmesi gereken mesleği daha da yıpratmıştır. Kamuoyunda bu uygulama ile kaba alaylara gidilmesi öğretmenlik mesleği adına üzücüdür. Bakanlığın 1988 tarihli bir yayına göre, bu tarihte Türk Eğitim Sisteminde 12 Eylül 1980'den önce mesleğin gerektirdiği ehliyeti kazanma fırsatı bulamadan hızlandırılmış eğitim programlarından mezun sayılıp atanan 100 binin üzerinde öğretmen bulunuyordu. Bu miktar tüm öğretmenlerin üçte birine yakındı (Öztürk, Cemil, 1998)

4.6.3.8 Er Öğretmenlik

291 sayılı ve 18 Temmuz 1963 tarihli kanunla, son yoklamalarda askerliklerine karar verilen İlköğretmen okulu mezunu olup, Milli Eğitim Bakanlığı emrinde öğretmenlik yapanlar dört ay süreli temel ve ihtisas eğitiminin ardından öğretmen olarak yine bu bakanlığın emrine verilmişlerdir.

19 Aralık 1987 tarihinde yayınlanan bir yönetmelik ile yukarıdaki uygulama yeniden başlatılmıştır. Buna göre yedek subaylığa hak kazanıp ta mesleği öğretmenlik olanlar öğretmen olabilecek öğretmen olabilecek öğrenim görmüş olanlar Erbaş, er olupta mesleği öğretmen olanlar ya da öğretmen, uygun niteliği taşıyan yüksek okul ve ya lise ve dengi okul mezunlarından istekliler vb. temel askerlik eğitimleri sonunda öncelik sırasına göre tespit edilip kalan sürelerini Milli Eğitim Bakanlığının emrinde öğretmen olarak yapabilmektedir. Bu yönetmelik uyarınca birçok öğretmen, temel eğitim oluştuktan sonra, askerliklerini Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgelerinde asker öğretmen olarak yapmışlardır. Terör yüzünden yeterli miktarda öğretmen gitmeyen bu bölgelerdeki pek çok okulda eğitim ve öğretim, bu öğretmenler sayesinde yapılabilmektedir (Öztürk, Cemil, 1998)

4.6.3.9 Öğretmenlik Sertifikası Veren Fakülteler

Ortaöğretimin öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla önce İstanbul sonrada Ankara Üniversitesinde başlatılan “Öğretmenlik Sertifikası” programları daha sonra diğer üniversitelerde de açılmış ve halen pek çoğunda bu programlar sürdürülmektedir.

Gerekli dallarda alan öğrenimi görmüş veya görmekte olanların kabul edildiği bu programları başarı ile bitirenlere “Öğretmenlik Sertifikası” verilmektedir.

Bu sertifikayı alabilmek için 1980 yılında 21 kredilik meslek formasyonu veren derslerden ve üç haftalık öğretmenlik uygulamasından başarılı olma şartı aranırken YÖK 1983 yılında 27 kredilik ders ve dört haftalık uygulama getirmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı 1979 ve 1980 yıllarında belirlediği bir “pedagojik biçimlenme” programı ile çeşitli fakültelerden mezun olanlara da öğretmenlik yolunu açmıştır. Bu 6’sı zorunlu, 2’si seçmeli olmak üzere toplam 8 dersi kapsayan 21 kredilik bir programdır. Bu derslerden başarılı olanların üç hafta süreyle kesintisiz olarak öğretmenlik uygulaması yapması da gereklidir. Böyle bir biçimlenme, bazı kurumlar tarafından öteden beri verilmektedir. (Cicioğlu,1985)

YÖK 1985 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’nın isteği üzerine öğretmenlik formasyonu için alınması gereken zorunlu ve seçmeli dersleri yeniden düzenlemiş, 03.10.1985 gün ve 15462 sayılı yazı ile üniversite ve Milli Eğitim Bakanlığı’na bildirmiştir. Bu yazıda derslerin 18–21 kredilik olması, üç haftalık uygulama yapılması istenmektedir.

Bu fakülteler sadece lisans mezunlarını bu programlara kabul ederken bazıları da hem mezun hem de alan öğrenimi yapanları almaktadır.

4.6.3.10 Alan Dışından Atanan Öğretmenler

Yukarda sözü edilen tüm uygulamalara rağmen, Türkiye de öğretmen bu güne kadar kapatılamamıştır. Bu nedenle, işbaşındaki hükümetler, eğitim planlamasında bazı radikal değişiklikler yapıp, öğretmen yetiştiren kurumlara geniş imkânlar sunup onların daha fazla öğretmen yetiştirmelerini sağlayarak söz konusu açığı kapatmak yerine yine anlık çözümlere başvurmuşlardır. Bu tür uygulamaların en son örneği, 1996–1997 öğretim yılı başında yapılan öğretmen atamalarıdır.

Eylül 1996’da Milli Eğitim Bakanlığı, mevcut öğretmen açığını kapatmak için, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesinden mezun olanlar hariç tüm fakülte ve yüksek okullardan mezun olanlara, pedagojik biçimlenme alıp almadığına bakılmaksızın,

öğretmen olma yolunu açmıştır. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı bu şekilde atanacak öğretmenlerin biçimlenme eksikliğini daha sonra açılacak hizmet içi eğitim kurslarıyla gidermeyi kararlaştırmıştır. Aynı kurul, öğretmen açığını gidermek için, okullardaki ihtiyaç fazlası yöneticilerin derslere girmesi ve bakanlık merkez teşkilatında görevli öğretmenlerin de okullarda okullar da görevlendirilmesi kararını almıştır. Nitekim dönemin siyasi iktidarı, bu kararlar doğrultusunda, yaklaşık 31 bin kişiyi sınıf öğretmeni olarak atanmıştır. Pedagojik biçimlenme almadan atanan bu öğretmenler, görev başında doğal olarak birçok sorunla karşılaşmışlardır. Bakanlık, 1997 yazında bu öğretmenler için, il merkezlerinde hizmet içi pedagojik biçimlenme kursları açmıştır (Öztürk, Cemil, 1998).

4.6.3.11 İlköğretimde Ders Planları

İlköğretim öğretmeni, ders planını nasıl yapacaktır? Bu onun için iyi bilmesi gereken bir konudur. Onu bu konuda aydınlatacak bir yönerge mevcuttur. Bu yönergenin başlıca hükümleri şöyledir. (Cicioğlu, 1985)

Eğitim-Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönergede Planlar Aşağıdaki Gibi Yapılır.

1. Eğitim ve Öğretimin istenen amaca ulaşması, eğitimde birlik ve bütünlüğün sağlanması; bu hizmetlerin planlı, programlı ve düzenli yürütülmesiyle mümkündür. Bu olgunun, tüm eğitimciler tarafından bilinmesine ve eğitimi düzenleyen yönetmelik, plan, program ve diğer kurullarla belirlenmesine rağmen, Temel Eğitim II. kademe ile orta ve yükseköğretim kurumlarındaki uygulamalarda planlamaya yeterince önem verilmediği ve derslere hazırlıklı girilmediği gözlenmektedir. İlkokullarda ise, bu konuya yönetmelikleri gereği yeterince önem verilmekte olduğu saptanmıştır. Ancak, bu okullardaki uygulamanın da tam ve yeterli olduğu söylenemez.

2. Ayrıca, bazı okullar ile diğer öğretim kurumlarındaki eğitim yöneticileri ders planlarının düzenlenmesinde eğitim-öğretim ilke ve kurallarını yeterli şekilde dikkate almamaktadırlar. Ders planlarının düzenlenmesinde çok defa kişisel görüş ve istekler ön planda tutulmaktadır. Bu durum, okulun, derslerin, bütünüyle eğitim öğretimin amaçları yerine yerel ve kişisel birtakım görüşlerin ön plâna geçmesine yol açmaktadır.

3. Eğitim öğretimde birlik ve bütünlüğü sağlamak, eğitimi programda öngörülen amaçlara yöneltmek, çalışmalarını etkili ve verimli hale getirmek üzere, bakanlığımıza bağlı her derecedeki öğretim kurumlarında ve yurt dışında görevli öğretmenler, derslerine planlı, programlı olarak yeterli hazırlıklarını yaparak gireceklerdir.
4. Ders hazırlığı ve plan çalışmaları, yönerge titizlikle okunmak ve incelenmek suretiyle, yönergede belirtilen şekilde yapılacaktır. Yönergede yer alan plan örnekleri, öğretmenlere yardım amacıyla hazırlanmış olup içeriği aynı kalmak koşuluyla istenildiğinde okul müdürlerinin onayı ile öğretmenlerce yeniden düzenleme ve geliştirme yapılabilecektir.
5. Haftalık ders programları, ders hazırlığı ve planlarıyla yakından ilgili olduğundan, her öğretim yılı başında, okul yönetimince eğitim öğretim ilkelerine uygun olarak titizlikle düzenlenecektir. Ders programları üzerinde, mevsim koşulları, öğretim şekli, yönetici ve öğretmen değişikliği gibi önemli nedenler dışında, öğretim yılında değişiklik yapılmayacaktır.

4.6.3.12 Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Üzerine Öneriler

1. Başta öğretim birliği yasası olmak üzere tüm devrim yasaları uygulanmalıdır. Okular öğretim birliği yasasındaki amacına uygun olarak insan yetiştirecek biçimde planlanmalı, gereksinim fazlası olan okullar genel yada teknik okullara dönüştürülmelidir. (Cicioğlu, 1985)
2. Türkiye'nin hedefi AB'ne tam üye olmak olduğuna göre eğitimimiz anılan ülkelerin sanayi, tarım ve hizmet kesimlerinde mal ve hizmetlerle yarışabilecek nitelikte ve nicelikte ürün üretebilecek insan gücünü yetiştirecek biçimde yeniden planlanmalıdır.
3. Anılan nitelikte insan gücü yetiştirecek öğretmen yetiştirme düzenimiz yeniden gözden geçirilmelidir. Böylece köylü-kentli, kadın-erkek, doğulu-batılı olsun herkese sunulan her tür ve düzey eğitimin niceliği yükseltilmelidir.
4. Çıraklık eğitimi, Kur'an kursu ve orta öğretimin çeşitli tür kurumlarına yönlendirme, 8 yıllık zorunlu temel eğitim sonunda yapılmalıdır. Bu yönlendirmede, eğitimi planlamada ve yöntemde, öğretmenler dışındaki uzman personelden yararlanılmalıdır.
5. Üniversiteler bilimsel araştırma ve üniversiteler düzeyinde öğretim yapan bilim yuvaları niteliğine kavuşturulmalıdır.
6. 8 yıllık zorunlu ilköğretim, en kısa sürede tüm çağ nüfusun (6-14 yaş) yaygınlaştırılmalı ve yakın gelecekte 11 yıla çıkarılmalıdır (Adem, 1999)

BÖLÜM 5

5. İLKÖĞRETİM BİRİNCİ KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALANLARI

5.1 İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Eğitim İle İlgili Görev Ve Hizmetleri

Bir sınıf öğretmenin eğitim etkinliklerini planlayabilmesi için bağlı bulunduğu yönetimin isteklerini, öğrencilere kazandırabileceklerini yeterlikleri, mezunların devam edebilecekleri okulların arayacakları nitelikleri bilmesi gerekir. Okulda yapılan eğitimin amacı, yalnız okul duvarları içinde öğrenciye sadece programların gerektiği bilgi, beceri ve tutumu kazandırmakla sınırlı değildir. Okulun ve öğrencilerin içinde bulunduğu toplumun yapısı, özgeçmişi ve sosyal koşulları, endüstri ve ticaret, özel ve kamu kuruluşları hakkında bilgi edinilmesi beklenilir.

Bir ülkenin kalkınması, çağdaş toplumlar arasında yer alması ve çağdaş dünyada varlığını sürdürebilmesi yetiştirdiği insan gücüyle olanaklıdır. Ülkenin gereksinim duyduğu insan gücünün yetiştirilmesi ise, eğitimin temel işlevidir. Bu nedenle, teknolojik ve bilimsel gelişmeye hizmet edecek insan gücünü yetiştirmek amacıyla eğitime duyulan gereksinim her gün katlanarak artmaktadır (Bilen, 1999).

Eğitim sürecine giren kişinin davranışlarındaki değişme yeni davranışlar dizisi kazanması biçiminde olabileceği gibi, kendisinde önceden var olan istenmeyen nitelikteki davranışları terketmesi biçiminde de olabilir ve de bu davranış değişikliği ancak bir öğrenme sonucu oluşur (Fidan, 1980).

Öğretmenin değerleri, tutumları, deneyimleri, kısaca davranışları bütünüyle öğrencilerini, toplumu, kendi mesleki geleceğini ve meslektaşlarını etkiler.(Bilen, 1996) Öğretmenle öğrenci arasındaki duygusal iletişimin, öğrencinin öğrenmesini olumlu yönde etkilediği (Oktay, 1998) öğrencinin sevdiği ve saydığı öğretmenin dersini kolay ve daha etkili biçimde öğrendiği (Okçabol, 1998) kabul edilmektedir.O zaman öğretmen bu eğitsel davranışları, bu üstün duygusal bağ sayesinde aşması gerekmektedir. İlköğretim 1.kademe

sınıf öğretmenleri birçok eğitsel amaçları gerçekleştirmek zorundadır. Bu eğitsel amaçları maddeler halinde sıralamak gerekirse 52 maddede sıralamak mümkündür. Bunlar ise; aşağıdaki şekilde sıralanabilir.(Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997).

1. Eğitici Kol Görevleri
2. Milli Bayramlara Hazırlık ve Katılma
3. Törenler:
4. Belirli Haftalar
5. Belirli Günler
6. Folklor Çalışması ve Yarışmaları
7. Müsamere Çalışması
8. Sportif Çalışmalar
9. İzcilik
10. Konferans ve Grup Tartışması
11. Resim Sergileri
12. Sergiler
13. Fen ve Teknoloji Projeleri
14. Satranç Oyunu
15. Gazete, Dergi ve Yıllıklar
16. Gösteriler
17. Zarf, Pul Ve Rozet Dağıtımı-Satışı
18. Ahlak Eğitimi
19. Değer Eğitimi
20. Öğrenci Andı
21. Bayrağa Saygı
22. Dil Eğitimi
23. Ders Araçlarını Kullandırma Eğitimi
24. Beslenme Eğitimi
25. Sağlık Eğitimi
26. Temizlik Eğitimi
27. Vatandaşlık Eğitimi
28. Öğrencileri Madde Bağımlılığından Koruma

29. Sanat Eğitimi
30. Serbest Zaman Eğitimi
31. Standardizasyon Eğitimi
32. Sivil Savunma Eğitimi
33. Tasarruf Eğitimi
34. Özgüven ve Cesaret Eğitimi
35. Zorunlu Eğitim
36. Fırsat Eğitimi
37. Teknoloji Eğitimi
38. Çevre Eğitimi
39. Trafik Eğitimi
40. İmla Eğitimi
41. Uygulamalı Eğitim
42. Model (Örnek) Olma
43. Özel Eğitim
44. Özel Yetenekli Öğrencileri Yetiştirme
45. İlk Yardım Eğitimi
46. Okul Dışı Eğitim
47. İstiklal Marşı
48. Atatürk'ün Gençliğe Hilabesi
49. İdeolojik ve Politik Telkinler
50. Vatan-Millet-Bayrak-Milli Birlik Şuurunu Verme
51. Milli Kültürü Tanıtma
52. Sosyal Kültürel Faaliyetler

5.2 İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Öğretim İle İlgili Görev ve Hizmetleri

Öğrenmenin gerçekleşmesinde öğretme etkinliklerinin payı büyüktür. Öğretme, herhangi bir öğrenmeyi kılavuzlama ve sağlama etkinliğidir. Öğretme süreci bir bilgi yükleme işlemi değil, öğrenciyi her yönüyle tam olarak tanıma ve ona kendi öğrenme işlemlerini etkili ve verimli bir biçimde yönlendirmesini sağlayacak beceriler kazandırma sürecidir (Somuncuoğlu ve Yıldırım, 1998). Öğretme etkinliklerinin önceden saptanan hedefler

doğrultusunda, istendik davranışın kazandırılması için düzenlendiği yerler genellikle eğitim kurumlarıdır. Okullarda yapılan planlı, kontrollü ve örgütlenmiş öğretim etkinlikleri ise öğretim olarak adlandırılmaktadır. (Fidan, 1996)

Öğrenme-öğretim sürecinde öğrenciye sunulan öğretim hizmetinin yanı sıra, öğrencilerin öğrenmek için ne yaptığı da önem taşımaktadır. 21. yüzyıla girerken eğitim sisteminden; problem çözebilen ve mantık yürütebilen, grup çalışması yapabilen, uyumlu ve sorgulayıcı davranabilen, bilgiye ulaşım onu paylaşabilen, esnek, yaratıcı, kendine güvenen, yaşam boyu öğrenmeye ve gelişmeye istekli, yazma ve konuşma becerilerine sahip öğrenciler yetiştirilmesi beklenmektedir. (Çiftçi, 1998)

İlköğretim 1.kademe sınıf öğretmenlerini de kendilerine verilen görevleri tam olarak yapmak zorundadırlar. Yine ilköğretim 1.kademe sınıf öğretmenleri problem çözebilen ve mantık yürütebilen, grup çalışması yapabilen, uyumlu ve sorgulayıcı davranabilen, bilgiye ulaşım onu paylaşabilen, esnek, yaratıcı, kendine güvenen, yaşam boyu öğrenmeye ve gelişmeye istekli öğrencilerin yanında maddesel olarak sıralanabilecek öğrenciler yetiştirmek zorundadırlar. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin öğretim ile ilgili görev ve hizmetlerini ise 67 başlıkta sıralamak mümkündür. Bu başlıklar; aşağıdaki şekilde sıralanabilir.(Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997)

1. Öğretim Amaçlarını Bütünleştirme
2. İlkokul Programına Göre Öğretim İlkeleri
3. Çevreyi İnceleme
4. Ders Yılı Süresini Belirleme
5. Sınıf Ortamını Düzenleme
6. Sınıf Kitaplığı Oluşturma
7. Sınıf Köşeleri Hazırlama
8. Tarihi ve Türk Büyüklerine Ait Tablolar
9. Okul Olgunluğunu Tespit
10. Seviye Gruplarının Oluşturulması
11. Sınıf Yükseltme
12. Ders Araçları

13. Öğrencilere Aldırılacak Ders Araçları
14. Ders Araçlarını Kullanma
15. Ders Araçlarının Kontrolü
16. Ders Kitapları
17. Bulundurulacak Kitaplar
18. Liste Hazırlama
19. İlkokul Programını İnceleme ve Uygulama
20. Ders Dağıtım Çizelgesi
21. İş Takvimi
22. Yıllık Ders Yüklerinin Hesaplanması
23. Zaman Çizelgesi
24. Haftalık Ders Programı
25. Yıllık Çalışma Programı
26. Yıllık Plan
27. Ünite Planı
28. Günlük Plan
29. Deney Planı
30. Gezi Planı
31. Gözlem Planı
32. İnceleme ve Araştırma Planı
33. Bireysel Plan
34. Küme Planı
35. Ders Hazırlığı
36. Öğrencilerin Derse Hazırlanması.
37. Öğretim Ortamının Hazırlanması
38. Sınıfın Derse Hazırlanması
39. Öğrenme-Öğretme Teorileri
40. Öğretim Yöntemleri
41. Müstakil Sınıflarda Ders Verme
42. Birleştirilmiş Sınıflarda Ders Verme
43. Teorik Dersler
44. Uygulamalı Dersler

45. Tarım Çalışmaları
46. Dersiçi Faaliyetler
47. Ölçme ve Değerlendirme
48. Not Verme
49. Sınavlar
50. Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi
51. Kanaat Dönemi Notu
52. Yıl Sonu Notu
53. Odüllendirme
54. Öğrenci Başarısı ve Sınıf Geçme
55. Okulu Dışarıdan Bitirme
56. Diploma Derecelerinin Belirlenmesi
57. Ders Gezileri
58. Deneyler
59. Ödevlendirme
60. Gözlem
61. Gösterme
62. Oyun
63. Günlük Olaylar
64. Beslenme Uygulamaları
65. Tenefüsler
66. Etüdler
67. Ağır Öğrenen Öğrencilere Bireysel Yardım

5.3 İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Öğrencinin Kişilik Gelişimine Yönelik Görev ve Hizmetleri

Günümüz eğitim dünyasında “örgün” eğitim, toplumun her tabakasından her ferdin hakkıdır düşüncesi durumuna gelmiştir. Okullar her çeşit kabiliyet, ilgi ve ihtiyaçtaki ve sosyo-kültürel yapıdaki çocuklarla dolmaya başlamıştır. Psikolojideki yeni bulgularda, kişiler arasında geniş ferdi farklar dikkate alınarak yapılması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu durumda, okullardaki öğretim ve yönetim faaliyetlerinin, öğrenciyi tüm bir varlık olarak eğitme işinin yeterli olmadığı görülmüştür. Bu suretle, okullarda bir üçüncü faaliyet

grubunun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Geleneksel eğitimde, öğretim ve yönetim hizmetleri bulunmasına karşın çağdaş eğitime üçüncü boyut olan öğrenci kişilik hizmetleri eklenmiştir.

Söz konusu bu grup, öğrenci seçimi ve okula alıştırılması, öğrenci sağlık işleri, öğrenci kol faaliyetleri, disiplin işleri, beslenme ve barınma durumu, burs ve mali yardım, sosyal faaliyetler, öğrencinin kişisel, mesleki, eğitsel ve dinsel sorunlarında kişisel yardım ve benzeri faaliyetleri içine alan geniş bir gruptur. Bu faaliyetler öğrencinin tüm ve uygun değer derecede gelişip büyümesi için gerekli ortamı hazırlayan faaliyetlerdir. Okuldaki faaliyet grubuna öğrenci kişilik hizmetleri denilmektedir. İlköğretim 1. kademe sınıf öğretmenleri eğitsel, öğretimsel amaçların yanında aynı zamanda kendi sınıflarının 1-5 sınıflarında rehber öğretmenleridir.

Öğrenci kişilik hizmetleri, çağdaş eğitimin ayrılmaz bir boyutudur. Öğretim ve yönetim hizmetlerinden farklı, kendine özgü bir hizmettir. Bu etkinlikler, öğrencilerin uygun değer derecede gelişmesi için ortam hazırlamaya dönüktür. Hedef, bireyin bir bütün olarak, özgün bir biçimde gelişmesidir. Söz konusu bu grubun hedeflerini ise gerçekleştirme görevi ilköğretim sınıf öğretmenlerine verilmiştir. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin öğrenci kişilik hizmetleri ile ilgili görev ve hizmetlerini ise 41 maddede sıralamak mümkündür. Bu maddeler ise; aşağıdaki şekilde sıralanabilir; (Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997)

1. Aşı Kampanyası
2. Beslenme Saati
3. Bahçe Düzenlemesi
4. Okulda Cenaze Merasimi
5. Çalışan Öğrenciler
6. Cezalandırma
7. Ek Süre Tanıma
8. Eğitim Hakkını Kullandırma
9. Güvenlik Hizmetleri
10. Gece Nöbetleri
11. Hastalanan Öğrenciler

12. İlk Yardım
13. İçme Suyu Şebekesi, Kanalizasyon ve Fobseptik Çukurlar
14. İzinli ve Raporlu Öğrencileri Takip
15. Öğrencileri Okul Kooperatifinden Yararlandırma
16. Kılık-Kıyafet
17. Korunmaya Muhtaç Çocuklar
18. Yoksul Öğrencilerin Desteklenmesi
19. Öğrenci Pasoları ve Kimlik Kartları
20. Müracaat ve Başvurular
21. Öğrencilerin Uyumu
22. Nöbet Hizmetleri
23. Okul Ortamı
24. Okul Koruma Derneği ile İşbirliği
25. Okul ve Sınıf Kitaplıkları
26. Öğretmen Çocukları
27. Öğrenci Dosya ve Gözlem Defterlerini İşleme
28. Öğrencilerin Yaz Tatillerini Değerlendirmeleri
29. Rehberlik
30. Servis Araçları
31. Temizlik, Tertip ve Düzen
32. Sınıf Mevcudu
33. Sınıf Yasası
34. Öğrencilerin Örnek Davranışlarını Diğerlerine Emsal Gösterme
35. Yardımlar
36. Yönlendirme ve Yönelme
37. Öğrenci Tanıma Çalışmaları
38. Görüşmeler
39. Davranış Bozuklukları
40. Sağlık Taraması
41. Öğrencileri Zararlı Maddelerden Koruma

5.4 İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Görev ve Hizmetleri

Okul yönetimi, eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanmasıdır. Bu alanın sınırlarını eğitim sisteminin amaçları ve yapısı belirler. Okul yönetiminin görevi, okuldaki tüm madde ve insan kaynaklarını en verimli biçimde kullanarak, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin okul yönetim hizmetleri ile ilgili görevleri başarıyla yerine getirebilmesi, okulu bir roller sistemi olarak görmesine, davranışlarını her zaman ilişkili olduğu öğretmenler ve diğer personelin rol ve beklentilerini de göz önünde tutarak ayarlamasına bağlıdır.

Bir okulun yönetiminde rol oynayan çeşitli ögeler vardır. Bu ögeler iç ve dış ögeler olmak üzere ikiye ayrılabilir: İç ögeler, bir okulun yapısında yer alan ve kendisini oluşturan yöneticiler, öğretmenler, uzmanlar ve eğitici olmayan diğer personeldir. Dış ögelerin başlıcaları, okulun yapısında olmayan, ancak yönetimde rol oynayan ve etkileyen merkez yöneticileri, veliler, çevredeki baskı grupları, gönüllüler, meslek kuruluşları ve endüstri temsilcileridir.

Okuldaki tüm insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanarak, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmak okul yönetim hizmetlerinin görevidir. İlköğretim 1.kademe sınıf öğretmenleri için öğrencinin ailesi ve içinde bulunduğu çevre de birer eğitim kurumudur. Eğitim planlaması ve uygulaması yapılırken kültürel, toplumsal ve ekonomik işlevleri göz önünde bulundurulmalıdır. İlköğretim de sınıf öğretmenleri okul yönetim hizmetlerini;

- 1.Sınıftaki tüm ilgililerin katılımı ile öğretimi geliştirmeye ve öğrenci başarısını yükseltmeye odaklanmış bir okul kültürü oluşturmak,
- 2.Hedeflenen öğrenci başarısına uygun öğretim stratejilerinin uygulanmasına olanak verecek örgüt yapıları ve program modelleri geliştirmek ve uygulamak,
- 3.Farklı öğrenci ihtiyaçları ve öğretim yöntemlerine cevap verecek nitelikte öğretim malzemesi ve yaşantılarının temin edilmesi ve oluşturulmasını sağlamak,
- 4.Düşünme ve sorun çözme becerilerini geliştiren, öğrenme yaşantılarına uygulayan öğretimi teşvik etmek,

- 5.Öğrenci başarısını sürekli ve sistemli olarak ölçmek ve değerlendirmek,
- 6.Başarı ölçümünde farklı değerlendirme stratejilerini uygulamaya koymak için öğretmenlere destek olmak,
- 7.Yaşam boyu öğrenmeyi özendirme ve bu konuda personele model olmak,
- 8.Okulu başarıya dönük şekilde örgütlemek,
- 9.Karar almada mümkün olduğunca çeşitli bilgi kaynaklarından yararlanmak,
- 10.Öğrenci ve velilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte öğrenci hizmet programları geliştirmek ve uygulamak gibi görevleri sıralanabilir.

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin okul yönetim hizmetleri ile ilgili görev ve hizmetlerini 99 maddede sıralamak mümkündür. Bu maddeler, aşağıdaki şekilde sıralanabilir.(Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997)

- 1.Sınıf ve Şubelerde Görevlendirme
- 2.Öğretmensiz Derslerde Görevlendirme
- 3.Laboratuvar Derslerinde Görevlendirme
- 4.Resim-İş Derslerinde Görevlendirme).
- 5.Müzik Derslerinde Görevlendirme
- 6.Beden Eğitimi Derslerinde Görevlendirme
- 7.Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Görevlendirme
- 8.İş Eğitimi Derslerinde Görevlendirme
- 9.Ek Ders Görevi
10. Bilgisayar Derslerinde Görevlendirme
11. Yetiştirici ve Tamamlayıcı Sınıf ve Kurslarda Görevlendirme
12. Yetiştirme ve Hazırlık Kurslarında Görevlendirme
13. Aday Sınıf Öğretmenlerine Rehberlik Görevi
14. Geçici Görevlendirme
15. Yurtdışında Görevlendirme
16. Nöbetçi Öğretmenlik
17. Sivil Savunma ve Yangın Ekiplerinde Görevlendirme
18. Muhakkiklik Görevi
19. Bilirkişilik Görevi
20. Vekalet

21. Kayıt Kabul
22. Törenler
23. Seminer Çalışması
24. Mutemetlik
25. Okul İçi İlişkiler ve Uyum
26. Öğretmenler Kurulu
27. Zümre Öğretmenler Kurulu
28. Okul-Aile Birliğiyle İşbirliği
29. Eğitici Kol Genel Kurulu
30. Veli Toplantısı
31. Milli Eğitim Müdürlüğü Toplantıları
32. Dar Bölge Toplantıları
33. Okul İçi Toplantılar
34. Özel Görüşmeler
35. Satın Alma Komisyonu
36. Muayene ve Teslim Alma Komisyonu
37. Sınav Komisyonu
38. Sayım Komisyonu
39. Ders Kitaplarını Seçme Komisyonu
40. Eğitim Araçlarını İnceleme Komisyonu
41. Resim Seçme Komisyonu
42. Değerlendirme Jürisi
43. Kutlama Komitesi
44. Taşınmalı Eğitim Komisyonu
45. Okul Koruma Derneği
46. Okul Kooperatifi
47. Sınıf Öğretmenliğine Müracaat
48. Göreve Başlama
49. Adres Beyanı
50. Atama ve Yer Değiştirme
51. Basılı Malzemeleri Kullanma
52. Cezalar

53. Devir –Teslim
54. Denetim
55. Devam Takip
56. Dergi ve Kitap Satışı
57. Disiplin ve Sicil Amirleri
58. Ek Ders ve Maaş Karşılığı Okutulacak Dersler
59. Emirler
60. Emeklilik
61. İzinler
62. İstifa
63. Müstafi
64. İtirazlar
65. İntibak İşlemleri
66. İkamet Mecburiyeti
67. İkrazlar
68. İnkılap Kanunlarına Riayet
69. Kılık ve Kıyafet Mecburiyeti
70. Mesai Saatleri
71. Özür Bildirme
72. Mal Bildirimi
73. Müracaat ve Şikayetler
74. Müdür ve Müdür Yardımcılığına Atanma
75. Müsabakalarda Disiplin Sağlama
76. Nakiller
77. Not İşlemleri
78. Okulu Kapatılan Öğretmenin Durumu
79. Öğrenci Kayıtları
80. Öğretmenler Gününü Kutlama
81. Ödüllendirme
82. Personel Kimlik Kartı
83. Raporlar
84. Sağlık Karnesi

85. Rapora Bağlı Ders Azaltma
86. Sicil
87. Sınıf Başkanı Seçimi
88. Verdiği Zararları Karşılama
89. Tarihçe ve Albüm Hazırlama
90. Tasarruf Tedbirleri
91. Tatiller
92. Tebligat
93. Taşımali İlköğretim
94. Ücretler
95. Yangın Söndürme Ekipleri
96. Yabancı Dil Bilen Sınıf Öğretmenleri
97. Yasakları Uyum
98. Yardım Toplama
99. Zorunlu Hizmetten ibarettir.

5.5 İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Görev ve Hizmetleri

“İlköğretimin 1.kademesindeki okul dışı hizmetlerinin analiziyle ortaya çıkan, 1.kademe sınıf öğretmenlerinin görevleri nelerdir?” Sorusuna çalışmanın bu kısmında cevap aranmıştır. Bilindiği gibi okulda verilen teorik bilgiler yetersiz kalmakta bu verilen bilgilerin okul dışında tatbik edilmesi yaşayarak öğrenmenin ön basamağını oluşturmaktadır. Okul dışındaki sosyal etkinliklerin amacı Türk Milli Eğitimi'nin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk ilke ve inkılaplarına, anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına da katkıda bulunmalıdır. İlköğretim birinci kademesindeki öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmalarının, öğrencilerin gelişim seviyesine göre indirgenmesine önem verilmelidir. Öğrenciler okuldan ayrıldıktan sonra çevresine duyarlı ve liderlik özelliklerine sahip bireyler olarak yetişmelerine, ilgi ve istidatlarını geliştirmelerine ayrı bir önem verilmelidir. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerine burada sayılan işlevlerin yerine getirilmesi için büyük görevler düşmektedir. Demokratik yurttaşlık bilincini

geliştirebilecek eğitim uygulamalarının, hayatın tüm alanlarına yayılarak yapılacak çalışmaların okul dışı etkinlikleri de içermesine çok ayrı bir önem verilmelidir. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri kendi öğrencilerinin toplumsal hayata, sorunların çözümüne, yerel düzeyde katılımına ve yöneltici projeler hazırlamaya yönlendirilmelidir. Toplum hizmeti çalışmaları, öğrencilerin yaş ve bilgi seviyelerine uygun öğrenci kulübü çalışmaları kapsamında, ayrı olarak veya bireysel olarak ya da grupla hazırlanacak öğretmen planlarına ve projelere göre yapılmalıdır.

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri aynı zamanda; (Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997).

- ✓ Okulu ve çevresinin güzelleştirilmesi, bakım ve onarımının yaptırılması yönünde çalışmalar yapmak,
- ✓ Kendi okulunun veya imkanları yetersiz diğer okulların kitap, araç-gereç ve ihtiyaçlarını gidermek için kampanyalar düzenlemek,
- ✓ Alt ve diğer sınıflardaki öğrencilerin ders, ödev ve proje çalışmalarına yardımcı olmak,
- ✓ Çevreyi korumak, güzelleştirmek, parklar oluşturmak, tarihi ve kültürel değerlerimizi korumak ve yaşatmak için çalışmalarda bulunmak,
- ✓ Toplum kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- ✓ Trafik kurallarına uyulması için öğrencileri ve halkı bilinçlendirme çalışmaları yapmak,
- ✓ Okul bahçesini, çevreyi, boş arazi ve alanları ağaçlandırmak, erozyonla mücadele etmek, yok olmaya yüz tutmuş bitki türlerini korumak ve yetiştirmek için çalışmalar yapmak,
- ✓ İhtiyaç sahibi insanlara yardımcı olmak,
- ✓ Çevrelerindeki yaşlı ve bakıma muhtaç insanlara günlük işlerinde yardımcı olmak,
- ✓ Huzur evlerinde ve çocuk yuvalarındaki insanların hayatlarını kolaylaştırıcı, onların toplumla kaynaşmalarını sağlayıcı çalışmalar yapmak,
- ✓ Kimsesiz, engelli ve sokakta yaşayan çocuklara yardımcı olmak,
- ✓ Sosyal hizmet amaçlı sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarına destek sağlamak, v.b gibi birçok okul dışı toplumsal ve sosyal görevleri de bulunmaktadır.

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin okul dışı hizmetleri ile ilgili görev ve hizmetlerini 57 maddede sıralamak mümkündür. Bu maddeleri ise; Öğrenciye yönelik görev ve hizmetler, mesleğe yönelik görev ve hizmetler ile topluma yönelik görev ve hizmetler adı altında gruplayabiliriz.

5.5.1 Öğrenciye Yönelik Görev ve Hizmetleri

1. Belletici Öğretmenlik
2. Çocuk ve Çevre Kulüpleri
3. Kitap İnceleme Komisyonu Üyeliği
4. Lig Heyeti Üyeliği
5. Merkezi Sistemle Yapılan Sınavlar
6. Refakatçi Öğretmenlik

5.5.2 Mesleğe Yönelik Görev ve Hizmetleri

7. Öğretmenlik Andı
8. Adaylık Eğitimi
9. Hizmetiçi Eğitim
10. Fen ve Teknoloji Araçlarını Kullanma Kursu
11. Türk Halk Oyunları Öğreticiliği Kursu
12. Milli Eğitim Müdürlüklerince Açılan Hizmetiçi Eğitim
13. İşbaşında Eğitim
14. Uzaktan Eğitim
15. Lisans Tamamlama
16. İlköğretim Müfettiş Yardımcılığı
17. TODAİE’de Yüksek Lisans
18. Devlet Lisan Okulu
19. Yurtdışında Eğitim
20. Okul İçi Seminer Çalışmaları
21. Mesleki İletişim ve Etkileşim
22. Mesleki Kaynakları Takip Etme
23. İtibar ve Meslek Onurunu Koruma
24. İl Milli Eğitim Danışma Kurulu Üyeliği

25. Kitap Yazma ve Yayınlama
26. Milli Eğitim Komisyonu
27. Milli Eğitim Şurası
28. Program Geliştirme Komisyonu
29. Okuldışı Görevlendirme
30. Okul Dışı Ders Verme
31. Öğretmen Evleri
32. Özel İhtisas Komisyonları
33. Taşımali İlköğretim Komisyonu Üyeliği
34. Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerine Kılavuzluk

5.5.3 Topluma Yönelik Görev ve Hizmetleri

35. Askerlik
36. Çelenk Koyma
37. Ceza ve Tutukevi Öğretmenliği
38. Dernek Üyeliği
39. İLKSAN Faaliyetleri
40. Köy İhtiyar Heyeti Üyeliği
41. Milli Eğitim Vakfı
42. Okulu Dışardan Bitirme
43. TEGEM’de Görevlendirme
44. Türk Dil Kurumu Üyeliği
45. Türk Tarih Kurulu Uyeliği
46. Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Görevlendirme
47. Tabiat ve Kültür Varlıklarını Koruma
48. Cenaze Merasimi
49. Yetişkin Kursları
50. Yetişkin ve Gençleri Yönlendirme
51. Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşları
52. Nüfus Sayımı
53. Seçmen Kayıtları
54. Sandık Kurulu Üyeliği Başkanlığı

55. Sürücü Kurslarının Sınavı Temsilciliği

56. Resmi-Özel Kurum ve Kuruluşlarla İşbirliği

57. Geziler

“İlköğretimin 1.kademesindeki okul hizmetlerinin analiziyle ortaya çıkan, sınıf öğretmenlerinin görevleri nelerdir”? Sorusuna çalışmanın bu kısmında cevap aranmıştır. İlköğretim hizmetleri okul hizmetleri ve okul dışı hizmetler olarak iki ana bölüme ayrılarak incelenmiştir. Bu ana bölümler kendi içinde yedi alt basamağa ayrılarak ilgili ve bağlantılı görevler gruplandırılmıştır.

İlköğretim hizmetlerini düzenleyen mevzuat, program ve meslekle ilgili süreli ve süresiz yayınlar incelenerek, sınıf öğretmenlerinin görevleri ile ilgili toplam 322 yazılı görevlerin olduğu tespit edilmiştir. Bu görevlerin sistematik analizdeki ana bölümler ve ana bölümler’in alt basamaklarına dağılımı şu şekildedir. Sınıf öğretmenlerinin okul hizmetleriyle ilgili 264 görevin 54’ü eğitimle ilgili, 67’si öğretimle ilgili, 100’u yönetimle ilgili ve 43 ‘u öğrenci kişilik hizmetleriyle ilgilidir Sınıf öğretmenlerinin okul dışı hizmetlerle ilgili 58 görevin, 6’sı öğrencilere yönelik, 28 ‘i mesleğe yönelik ve 24’ u topluma yönelik olduğu tespit edilmiştir.

İlköğretim hizmetlerini fiilen sürdürmekte olan sınıf öğretmenlerinin görev anlayışlarını belirlemek amacıyla bu bölüm kendilerine kaynak olacaktır.

Günümüzde ekonomik ve sosyal kalkınmanın en önemli bileşeni olan eğitim, tüm dünyada hızlı ve sürekli bir değişim içindedir. Eğitim, artık sadece anayasal bir hak ve sosyal bir hukuk devletinin görevi olarak görülmemekte, aynı zamanda ekonomik açıdan “eğitilmiş insan gücü” en verimli üretim alanlarından birisi olarak kabul edilmektedir. Ayrıca eğitim, siyasi, toplumsal ve kültürel bütünleşmenin ve değişimlerin yönetilmesindeki en etkin araçlardandır.

Dünyada bilginin önemi hızla artarken, “bilgi” kavramı ve “bilim” anlayışı da hızla değişmektedir. Demokrasi ve yönetim kavramları farklılaşmakta, teknoloji hızla ilerlemekte tüm bunlara paralel olarak küreselleşme ve sanayi toplumundan bilgi

toplumuna geçiş sıkıntıları yaşanmaktadır. Belirtilen hızlı değişim ve gelişim ile hâkim olmaya başlayan küreselleşme süreci, sadece ekonomik alanda belirleyici olmakla kalmayıp, sosyal ve kültürel alanlarda da etkili olmaya başlamıştır. Bu gelişmeler aynı zamanda, bilgi toplumu oluşumu sürecini başlatmıştır. Bilgi toplumunun ekonomik büyümeyi hızlandırıcı, sosyal alt yapı hizmetlerinin sunumunu iyileştirici ve kültürel etkileşimi artırıcı etkileri olduğu da açıktır. Tüm bunlardan dolayı; (Öztürk, Cemil, 1998).

- Öğretim programlarının yenilenmesi,
- Öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içinde niteliklerinin artırılması,
- İnternet alt yapısının tüm okullarda sağlanması,
- Tüm okullarda normal öğretime geçilmesi,
- Öğretmen statüsünün yükseltilmesi,
- Anne-babaların bilinçlendirilmesi,
- Okulların fiziki şartlarının iyileştirilmesi,
- Bilgi teknolojilerinin okullarda hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Sözü edilen ön şartların eş zamanlı olarak etkileşimsel bir yaklaşımla ele alınması kaçınılmaz bir gerekliliktir. Öğretim programlarının çağdaş ihtiyaçlara göre düzenlenmesi, diğer şartlara zemin oluşturması bakımından önceliklidir. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı olarak, dünyada ve Türkiye'de yaşanan gelişmeler doğrultusunda ilköğretim ve orta öğretim programlarının bütünsel bir bakışla yenilenmesi için çalışılmaktadır. Geçen eğitim öğretim yılında pilot illerde uygulamaya konulan yeni program eğitim adına birçok yenilik getirmiştir. Bu yeniliklerle söz konusu hedeflere ulaşılması hedeflenmektedir. (Tanyeli, 1970, Taymaz, 1997)

Geçen sene pilot illerde uygulanan, bu sene tüm ülkede faaliyete geçirilen yeni öğretim programı ;

- Ülkemizin tarihsel, kültürel, sosyal, ahlaki birikimini ve kalıtımını isteklendirme kaynağı olarak görür ve Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti projesinin gelişerek devamlılığı ilkesini birinci referans noktası olarak ele almıştır.
- Dünyada yaşanan tüm değişimleri ve gelişmeleri ikinci referans noktası olarak alır. Son yıllarda uzak doğu, Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği ülkelerinde peş peşe gerçekleştirilen

program hareketleri bu anlamda önem taşır. Bu hareketlerin çıkış noktası, sanayi toplumu için uygun olan eğitim modellerinin bilgi toplumunun rekabetçi yapısını kaldıramaması olarak değerlendirilir.

- Türkiye, Avrupa Birliği'ne üye olmayı hedefleyen, bunu bir millet projesi olarak ele alan, bu konuda gerekli kanunları çıkararak ve adımları atan ülke olarak tüm çalışmalarını ve çabasını bu doğrultuda yönlendirmiştir. Bu nedenle yeni öğretim programları, üçüncü referans noktası olarak, Avrupa Birliği normlarını, hedeflerini ve eğitim anlayışını kabul etmiştir.
- Ülkemizin mevcut eğitim özelliklerinin belirlenmesini, başarı ve başarısızlıkların değerlendirilmesini ve ortaya çıkan sonuçları dördüncü referans olarak kabul eder. PISA, TIMSS ve PIRLS gibi uluslararası araştırmaların ortaya koyduğu bulgular bu çerçevede ele alınmıştır.

Pilot illerde uygulanan ve bu yıl bütün Türkiye genelinde uygulanan yeni program; bütüncül ve eklettik bir programlar yaklaşımını benimseyen bir anlayışla hazırlanmıştır. Öğrencilerin eğitim-öğretim sürecindeki yaşantıları onlar için anlamlı olmadıkça, içinde yaşadıkları yakın çevreyi ve ülkeyi ve dünyayı daha kolay anlamayı ve algılamayı sağlamadıkça, "hayata hazırlamak gibi bir iddia gerçekçi olamaz.

Bu yeni program öğrencilerin:

- Türkçeyi doğru ve etkin kullanan,
- Kendini ifade eden, iletişim kuran, işbirliği yapan, girişimci ve sorun çözen,
- Bilimsel düşünen, anlayan, araştıran, inceleyen, eleştiren, sorgulayan ve yorumlayan,
- Sorumluluklarını ve haklarını bilen, çevresiyle uyumlu, kişiliği gelişmiş
- Okumaktan ve öğrenmekten zevk alan,
- Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanan, bilgi üreten ve geleceğine yön veren,
- Temel sayısal ve sözel okuryazarlık becerilerine sahip,
- Ailesine, çevresine, topluma ve ülkesine yararlı olan,
- Temel toplumsal ve evrensel değerleri özümsemiş, kendisi ile barışık bir birey olarak yetişmelerini sağlayacak şekilde tasarlanmıştır.

BÖLÜM 6

6. İLKÖĞRETİM I.KADEME SINIF ÖĞRETMENLERİNİN GÖREV VE HİZMET ALGILARI İLE SAHİP OLMASI GEREKEN YETERLİKLERİ

UYGULAMA ÇALIŞMASI

6.1 Araştırma Modeli

Araştırmanın gerçekleştirilmesinde Anket tarama modelinden yararlanılmıştır. Anket Tarama modeli davranış bilim ve disiplinlerine daha uygun düşmekte ve yöntemin özellikleri gereği, kurumların “ne” olduğunu anlamak ve betimlemek, kurumun mevcut düzenini bozmadan ve örgüt personeline yönetsel güçlük çıkarmadan yapılabilmektedir (Kaptan, 1993:60). Eğitim sorunlarının bir çoğunun tanımlanabilir nitelikte olması nedeni ile tarama modelindeki araştırmalar bilginin anlaşılması ve artırılmasında kuramcılara ve uygulamacılara önemli katkılar sağlamaktadır. (Balcı, 1997)

6.2 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet alanlarına yönelik olarak yapılmış bir çalışmadır.

6.3 Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın kapsamını İstanbul ili Kartal ilçesi ilköğretim okullarında görev yapan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri oluşturur. Örneklem seçiminde her okuldan en az bir öğretmenin bulunması göz önünde bulunmuştur.

Araştırmanın kapsamına giren örneklem sayısı 100 kişidir.

6.4 Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmada izlenen yöntem; araştırma yöntemi, araştırma evreni, örneklem, veri toplama aracı, veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması, uygulanması ve verilerin çözümlenmesi alt başlıkları altında açıklanmıştır.

Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, bilgi toplama araçları, bilgilerin toplanması ve analizi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

6.5 Evren ve Örneklem

Araştırmaların evreni, 2005–2006 öğretim yılı İstanbul ili, Kartal ilçesinde halen görev yapan ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinden oluşan 100 öğretmeni kapsamaktadır.

Örneklem, evrenin özellikleri göz önünde bulundurularak Önlisans, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora ve diğer öğretmenler arasından her okuldan en az 1 öğretmen olmak şartıyla tesadüfi olarak seçilmiştir. Böylece örnekleme her okuldan öğretmen dahil olmuş bulunmaktadır. Örneklem 100 kişiden oluşmaktadır.

Araştırmaların evreni ve örneklem kapsamına giren öğretmen sayılarının çeşitli özelliklerine göre dağılımı Tablo-6.1’de görülmektedir.

Tablo 6.1 Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri (f= 100)

Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri (f= 100)		
Özellik	Öğretmen sayısı	Yüzde
	(f)	(%)
Çalıştığı Kurum		
İl	0	0
İlçe	100	100
Köy	0	0
Toplam	100	100
Medeni Hali		
Evli	71	72
Bekâr	26	25
Dul	2	2
Ayrılmış	1	1
Toplam	100	100
Cinsiyet		
Kadın	63	63
Erkek	37	37
Toplam	100	100
Yaşınızın Aralığı		
21–25 yıl	6	6
26–30 yıl	19	19
31–35 yıl	19	19
36–45 yıl	36	36
46- 50 yıl	13	13
51 yıl ve üzeri	7	7
Toplam	100	100

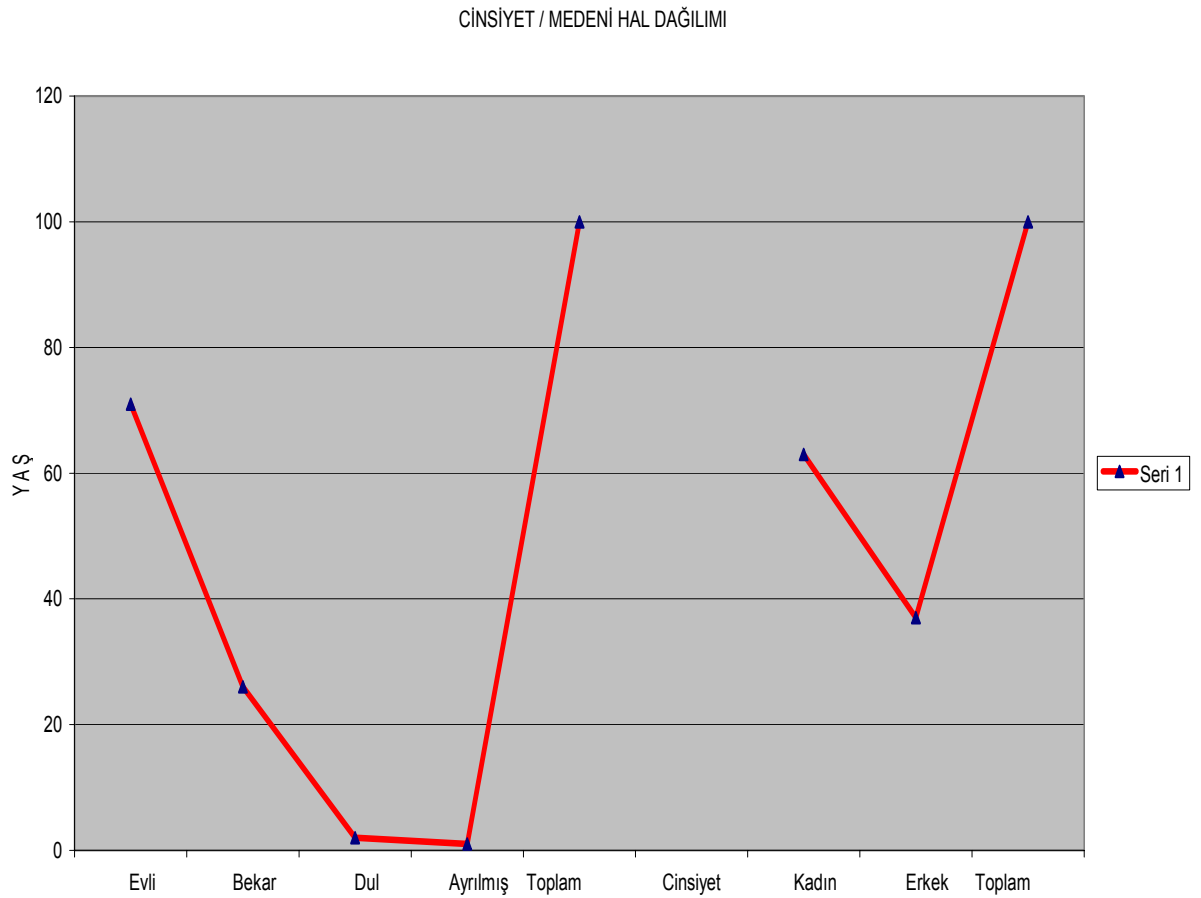
Tablo 6.1 Devamı:Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Kişisel Özellikleri (f= 100)		
Mesleki Kıdem		
1-5 yıl	12	12
5-10 yıl	27	27
10-15 yıl	18	18
15-20 yıl	18	18
20 +	25	25
Toplam	100	100
Öğrenim Durumu		
Ön lisans	25	25
Lisans	69	69
Yüksek Lisans	5	5
Doktora	0	0
Diğer (...)	1	1
Toplam	100	100
Hizmetiçi veya Özel Eğitim Alanlarının Sayısı		
Hiç	8	8
1 Kez	9	9
2 Kez	18	18
3 Kez	11	11
3 ve Üzeri	54	54
Toplam	100	100

Araştırmaya katılan 100 öğretmenin hepsi de Kartal ilçesi'nde görev yapmaktadır.Araştırmaya katılan öğretmenlerin %72'si evli,%25'i bekar,%2'si dul,%1'lik kesimi ise eşinden ayrılmıştır.Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin %63'lük kesimi kadın,%37'lik kesimi ise erkektir.Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin %6'lık kesimi 21-25yaş aralığında,%19'luk kesimi 26-30 yaş aralığında,%19'luk kesimi 31-35 yaş aralığında,%36'lık ve büyük kesimi 36-45 yaş

aralığında,%13'lük kesimi 46-50 yaş aralığında,%7'lik kesimi ise 51 yıl ve üzeri yaş aralığındadır.Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin %25'lik büyük kesiminin meslek kıdeminde 25 ve üzeri oldukları görölmektedir.Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin %25'lik kesimi ön lisans mezunu,%69'luk ve büyük kesimi lisans mezunudur.%5'lik oran ise yüksek lisans mezunudur.Yine araştırmaya katılan öğretmenlerin %54'lük kesiminin 3 ve üzeri hizmetiçi veya özel eğitim aldıklarını görmekteyiz.

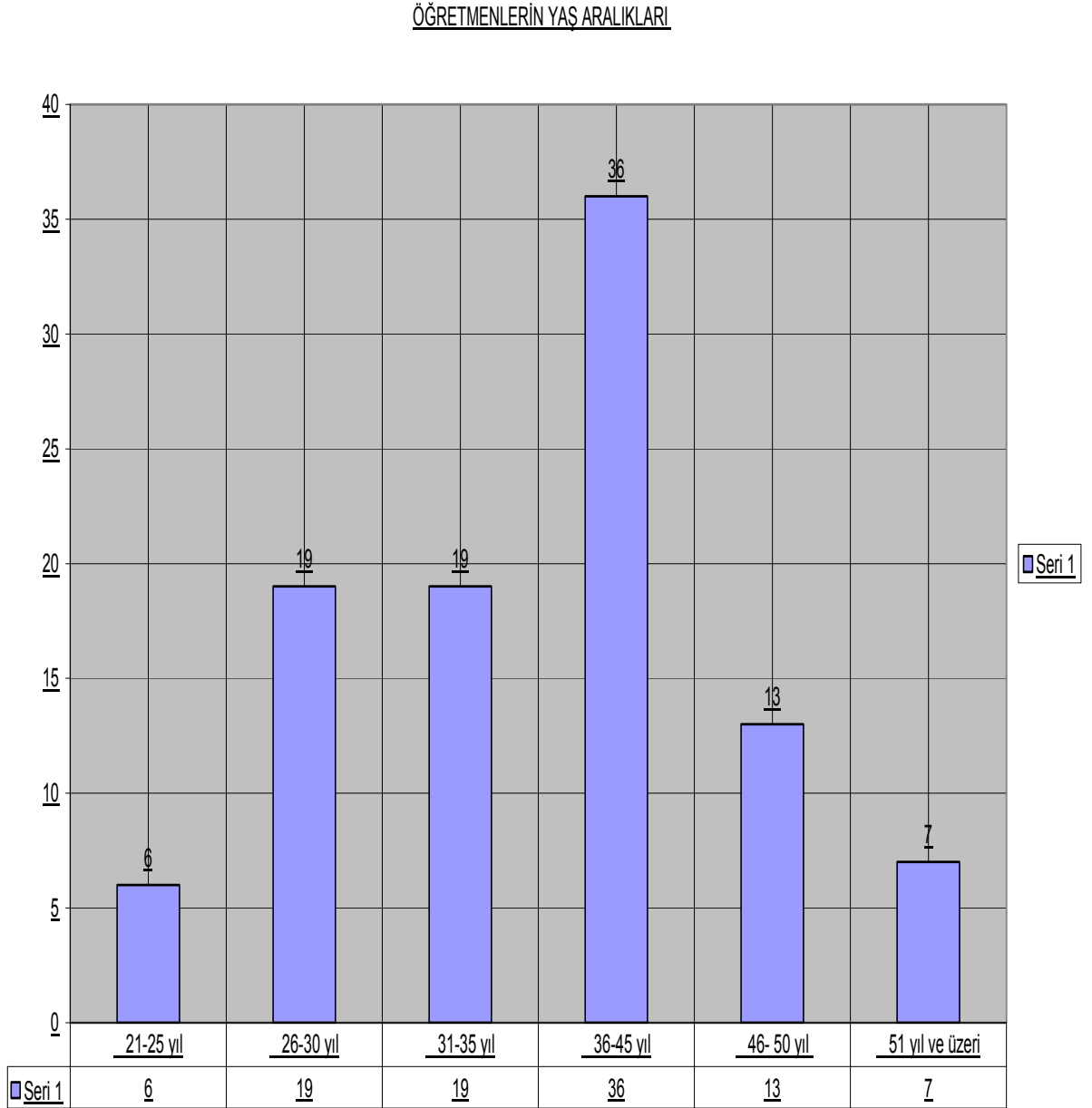
Aşağıdaki grafiklerde ankete katılan ve rast gele seçilen ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin (f: 100) cinsiyet / medeni hallerine göre grafiksel çözümler sunulmuştur.

Grafik 6.1.İlköğretim I.Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyet/Medeni Hal Grafiğı

Aşağıdaki grafiklerde ankete katılan ve rast gele seçilen ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin (f: 100) yaş dağılımlarının grafiksel çözümü sunulmuştur.

Grafik 6.2 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Yaş Dağılım Grafiği.

6.6 Bilgileri Toplama Araçları

Bilgi toplama amacıyla, Spielberg ve arkadaşları tarafından geliştirilip, Türkçe'ye Öner ve Le Compte tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Anketi” kullanılmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenleri olan halen görevde olan öğretmenlerin görev ve hizmet algılarını ölçmek için “Kendilerinin Görev Ve hizmet algılarını Değerlendirme Anketi” kullanılmıştır.

Anketin maddelerine göre ifade edilen duygu ve davranışlar, sıklık derecesine göre, (1) Hiç (2) Çok az, (3) Kısmen, (4) Büyük ölçüde, (5) Tamamen seçeneklerinden veya yeni üretilecek seçenek türlerinden herhangi birini işaretlemek suretiyle ifade edilir. (bkz.ek-1)

6.7 Bilgilerin Toplanması

Bu anketin uygulaması Aralık 2005’de yapılmıştır. Anketler İstanbul ili Kartal ilçesinde uygulanmıştır. Cevaplandırması anketler üzerine yapılmış ve ayrıca bir cevap kağıdı kullanılmamıştır. Ankete ek olarak görev ve hizmet algılarının maddesel listesi ekte anketi cevaplayan öğretmenlere sunulmuştur.

6.8 Bilgilerin Analizi

Uygulamalar sonucunda, anketin puanlanması ve her anket yapan eğitimcinin vermiş olduğu cevaplar MS Excel ortamına alınmış, daha sonra bütün bilgiler SPSS 14,0 İngilizce versiyonunda kodlanarak istatistik bölümü uzmanları tarafından analiz edilmiştir.

6.9 Veri Toplama Aracı

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algılarının ve sahip olması gereken yeterliliklerinin önemi/yararlarını öğretmen görüşlerine göre, belirlemek amacı ile gerekli olan verileri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen “görev ve hizmet algıları ” adlı bir anket taslağı oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan veri toplama aracı Ek I’de sunulmuştur. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünü araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin bireysel

bilgileri elde etmeye yönelik sorular oluşturmaktadır. İkinci bölümde ise, öğretmen görüşlerine göre ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algıları ile yeterliliklerini belirlemeye yönelik 9 soru maddesini içermektedir.

6.10 Veri Toplama Aracının Hazırlığı

Araştırmanın veri toplama aracının geliştirilmesinden önce öğretmenlerin görev ve hizmet algılarını ve özelliklerini belirlemeye yönelik kuramsal ve araştırmaya dayalı alan incelenerek araştırma probleminin çözülmesine yönelik kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Bu amaçla, İstanbul ve İzmir'deki üniversitelerin kütüphaneleri ile Eskişehir'de bulunan Anadolu ve Osmangazi Üniversitelerinin kütüphaneleri araştırmacı tarafından bizzat gidilerek taranmıştır. Alan yazından elde edilen bilgilerin yanı sıra eğitim yönetimi ve genel yönetim bilimleri alanında benzer nitelikteki ölçme araçları gözden geçirilerek 24 soru maddesinden oluşan bir taslak anket oluşturulmuştur. Ankete son şekli verilmeden önce oluşturulan taslak çoğaltılarak konu ile ilgili uzmanların görüş ve değerlendirmelerine sunulmuştur. Soru maddeleri ve anlatımların anlaşılır olup olmadığı, anketin ikinci bölümünde yer alan maddelerin görev ve hizmet algıları ile yeterliliklerini belirlemede yeterli olup olmadığı ve genel olarak ölçme aracının araştırmanın amacına uygun olup olmadığına odaklaştırılan uzman görüşlerine dayalı olarak sorular azaltılmış ve ifadeleri değiştirilerek 16 maddeden oluşan veri toplama aracına son şekli verilmiştir. Bu şekilde oluşturulan anketin güvenilirlik çalışması için veri toplama aracı, İstanbul ili Kartal ilçesindeki ilköğretim sınıf öğretmenlerinden oluşan 100 öğretmene uygulanmıştır.

6.11 Veri Toplama Aracının Güvenirlik Çalışması

Eksik ve yanlış kullanımdan ötürü (100) anket geçerli sayılmış ve aracın güvenilirliğini istatistiksel bakımdan belirlemek amacıyla Cronbach Alfa Katsayısı kullanılmıştır. Cronbach Alfa Katsayısı, veri toplama aracında yer alan sorunun türdeş bir yapıyı açıklamaya da sorgulamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarını sorgulamayı sağlar. Cronbach Alfa Katsayısı, 0 ile 1 arasında değişim gösterir (Özdamar, 1997, 493). Yapılan istatistiksel çözümler sonucu,

görev ve hizmet algıları ile yeterliliklerinin okullarında ne derece gerçekleştiğini *Değerler, Dil ve Semboller, Tören ve Toplantılar ile Normlar* boyutlarında belirlemek amacı ile hazırlanan 38 maddelik veri toplama aracının güvenilirlik katsayısı 95.56 olarak hesaplanmıştır.

Güvenirlilik testi sonunda tüm sorular güvenilir bulunduğundan anketin uygulanmasına geçilmiştir.

6.12 Verilerin Toplanması

Anketin birinci bölümünde altı soru maddesine yer verilmiştir. Kişisel bilgiler olarak adlandırılan bu bölümde, öğretmenlerin cinsiyetleri, mesleki kıdemleri, öğrenim durumları ve buldukları okuldaki çalışma yıllarını belirlemeye yönelik soru maddelerine yer verilmiştir.

Anketin ikinci bölümü, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görev ve hizmet algılarını ve yeterlilikleri belirlemek amacıyla yöneliktir. Bu bölümde 9 soru maddesine (9) maddeye yer verilmiştir. Öğretmenlerin görev ve hizmet algılarına ilişkin toplam puanlarının belirlenebilmesi için ikinci bölümde beşli Likert tipi dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her madde için beş seçeneğe göre görev ve hizmet algılarının özellikleri belirlenmiştir. Seçenekler, “hiç gerçekleşmemektedir”, “ az gerçekleşmektedir”, “orta derecede gerçekleşmektedir”, “çok gerçekleşmektedir”, “çok fazla gerçekleşmektedir” v.b. şeklinde derecelendirilmiştir. Her seçenek sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanarak değerlendirilmiştir. (bkz.ek-1)

Ankette yer alan maddelerin dizilişinde konu olarak ilgili soruların bir arada toplanmasına, böylece anketleri yanıtlayanlarda karışıklığa neden olmamasına özen gösterilmiştir. Anketin birinci bölümünde altı soru maddesine yer verilmiştir. Kişisel bilgiler olarak adlandırılan bu bölümde, öğretmenlerin cinsiyetleri, mesleki kıdemleri, öğrenim durumları ve buldukları okuldaki çalışma yıllarını belirlemeye yönelik soru maddelerine yer verilmiştir. Bu bölümde ki anket maddeleri 1,2,3,4,5,6 maddelerini içermektedir. Anketin ikinci bölümü, ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin görev ve hizmet algılarını ve yeterlilikleri belirlemek amacıyla

yöneliktir.Bu bölümde 9 soru maddesine (9) maddeye yer verilmiştir. Bu maddeler ise anketin 7,8,9,10,11,12,13,14,15,16 maddelerini kapsamaktadır. (bkz.ek-1)

6.13 Anketin Uygulanması

Veri toplama aracının uygulanmaya hazır hale getirilmesinden sonra, öğretmenlere uygulanabilmesi için İstanbul Valiliği ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne başvurularak, gerekli izin onayı alınmıştır.(EK III.)

Anket 2005-2006 öğretim yılı Aralık ayı içerisinde araştırma kapsamındaki okullara elden dağıtılıp toplanmıştır. Anketlerin dağıtılıp toplanması sırasında okullara gidilerek, okul yöneticilerine Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınan izin onay belgesi sunulmuş, anketin amacı, yanıtlanmasında dikkat edilecek konular ve geri toplama tarihi ile ilgili bilgiler verilmiştir.

Anketler Dokuz (9) ilköğretim okulunda görev yapan 125 öğretmene dağıtılarak bizzat araştırmacı tarafından uygulanması sağlanmıştır. Tablo 2'de görüldüğü gibi öğretmenlere uygulanan anketlerin geri dönüş oranı % 60.0 olarak gerçekleşmiştir. Geri dönen anketlerin yapılan kontrolleri sonucu 100'u (%83.1) değerlendirmeye alınarak çözümleme aşamasına getirilmiştir.

6.14 Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görev ve hizmet algılarının ve sahip olması gereken yeterliliklerinin önemi/yararlarının belirlenmesi amacı ile düzenlenen veri toplama aracı ile elde edilen veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda çözümlenmiştir.

Ankette yer alan 16 maddeye ilişkin yanıtlar, dereceleme ölçeği kullanılarak sayısallaştırılmıştır.

Tablo 6.2 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Yaptıkları Görevlerin Onların Kişisel Özelliklerine ve Bilgi Birikimine Uygun Olup Olmadığı * Öğretmenlerin Yaptıkları Görevin / Mesleğin Kendilerinden Neler Beklediğini / İstediklerinin Saptanmasının Dağılımı

	Tamamen		Büyük ölçüde		Kısmen		Çok az		Hiç		TOPLAM	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
4. ve 6. Soruya Verilen Yanıtlar N= 100 (Yanıt verenlerin sayısı)												
4. Yaptığınız görevin kişisel özelliklerinize ve sahip olduğunuz bilgi birikimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?	33	33	56	56	9	9	0	0	2	2	100	100
6.Yaptığınız görevin / mesleğin tam olarak sizden neler beklediğini / istediğini biliyor musunuz?	58	58	39	39	3	3	0	0	0	0	100	100

Anketin 4. ve 6.sorularında bölümünde, öğretmenlerin yaptıkları görevlerin onların kişisel özelliklerine ve bilgi birikimine uygun olup olmadığı * öğretmenlerin yaptıkları görevin / mesleğin kendilerinden neler beklediğini / istediğinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili sorular anketin 4. ve 6. soruları kapsamakta olup toplam 2 soruyu içermektedir. Bu sorunun bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.2.'ye göre öğretmenlerin 4.soru için vermiş oldukları cevapları ve görüşleri analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşleri ve bu alanda ki bulgular “Büyük Ölçüde” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Yaptığınız görevin / mesleğin tam olarak sizden neler beklediğini / istediğini biliyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin %

33'ü tamamen cevabını vermişlerdir. % 56 gibi kısmı ise büyük ölçüde yanıtı vermişlerdir. % 9'luk kesimi ise “kısmen”, % 2'lik kesimi “hiç” cevabını verirken hiçbir öğretmenin ise “hiç” seçeneğini işaretlemediğini görüyoruz.

Yine Tablo 6.2.'ye göre öğretmenlerin 6.soru için vermiş oldukları cevapları ve görüşleri analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşleri ve bu alanda ki bulgular “Tamamen” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Yaptığımız görevin kişisel özelliklerinize ve sahip olduğunuz bilgi birikimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz? Sorusuna öğretmenlerin % 58'i tamamen cevabını vermişlerdir. % 39'luk gibi kısmı ise büyük ölçüde yanıtı vermişlerdir. % 6'lık kesimi ise “kısmen”, “Çok Az” ve “hiç” cevabını hiçbir öğretmenin işaretlemediğini görmekteyiz.

Bu tablodan ise 4.soruya verilen yanıtlara bağlı olarak ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 56'lık kesimi yaptıkları görevin kişisel özelliklerine ve sahip oldukları bilgi birikimine uygun olduğu ve bunu ise “Büyük Ölçüde” seçeneğini işaretleyerek verdiklerini görmekteyiz. Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 58'lik kesimi yaptığınız görevin / mesleğin tam olarak sizden neler beklediğini / istediğini biliyor musunuz? Sorusuna “Tamamen” cevabını vermişlerdir.

Tablo 6.3 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Çalıştıkları Bölümün / Mesleğin Verimliliğinin Değerlendirilmesi * Öğretmenlerin Bireysel Verimliliklerinin Saptanmasının Dağılımı

	Çok Yüksek		Yüksek		Vasat		Düşük		Çok Düşük		TOPLAM	
	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
13. ve 14. Soruya Verilen Yanıtlar N= 100 (Yanıt verenlerin sayısı)												
13. Çalıştığınız bölümün / mesleğin verimliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?	9	9	60	60	28	28	2	2	1	1		
											100	100
14. Bireysel verimliliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?	17	17	76	76	7	7	0	0	0	0		
											100	100

Anketin 13. ve 14.sorularında bölümünde öğretmenlerin çalıştıkları bölümün / mesleğin verimliliklerinin değerlendirilmesi * öğretmenlerin bireysel verimliliklerinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili sorular anketin 13. ve 14. sorularını kapsamakta olup toplam 2 soruyu içermektedir. Bu sorunun bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.3' e göre öğretmenlerin 13.soru için vermiş oldukları cevapları ve görüşleri analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşleri ve bu alanda ki bulgular "Yüksek" seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Çalıştığınız bölümün / mesleğin verimliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin % 9'u "Çok Yüksek" cevabını vermişlerdir. % 60 gibi kısmı ise "Yüksek" yanıtını vermişlerdir. % 28 ilk kesimi

ise “Vasat”, % 2'lik kesimi “Düşük” cevabını verirken, “Çok Düşük ” seçeneğinin ise % 1'lik kesim tarafından işaretlendiğini görmekteyiz.

Yine Tablo 6.3' e göre öğretmenlerin 14.soru için vermiş oldukları cevapları ve görüşleri analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşleri ve bu alanda ki bulgular “Yüksek” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Bireysel verimliliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna öğretmenlerin % 17'si “Çok Yüksek” cevabını vermişlerdir. % 76'lık kısmı ise “Yüksek” yanıtı vermişlerdir. % 7'lik kesimi ise “Vasat”, “Düşük” ve “Çok Düşük ” cevaplarının hiçbir öğretmen tarafından işaretlenmediğini görmekteyiz.

Bu tablodan ise 13.soruya verilen yanıtlara bağlı olarak ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 60'lık kesimi çalıştığınız bölümün / mesleğin verimliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna “Yüksek” seçeneğini işaretleyerek cevap verdiklerini görmekteyiz. Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 76'lık kesimi bireysel verimliliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz? Sorusuna “Yüksek” cevabını verdiklerini görmekteyiz. Bireysel verimlilik ve çalıştıkları bölümün (İlköğretim) bölümü nün verimliliğini göz önüne alındığında “Yüksek” seçeneğinin ortalama olarak % 68 İşaretlendiğini görmekteyiz.

Tablo 6.4 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Mesleklerini Sürdürürken En Büyük Sıkıntıları / Rahatsızlıklarının Saptanmasının Dağılımı

2. Soruya Verilen Yanıtlar N= 97 (Yanıt verenlerin sayısı)		
12.Soru Mesleğinizi Sürdürürken En Büyük Sıkıntınız / Rahatsızlığınız Nedir?	F	%
Yaptığınız işin kişisel özelliklerinizle bağdaşmıyor olması	4	4,1
Okulun sosyal olanakları	29	29,9
Çalışma saatleri	6	6,2
Ücret	35	36,1
Kişisel sorunlar	2	2,1
Amirlerinin / Müdürün tutum ve davranışları	2	2,1
Birden Fazla	19	19,6
BOŞ	3	0,0
TOPLAMLAR	97	100

Anketin 12. sorusunda öğretmenlerin mesleklerini sürdürürken en büyük sıkıntılarının / rahatsızlıklarının saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili soru anketin12. sorusunu kapsamakta olup toplam 6 seçenek içermektedir. Bu sorunun bulgularını yorumlayacak olursak;

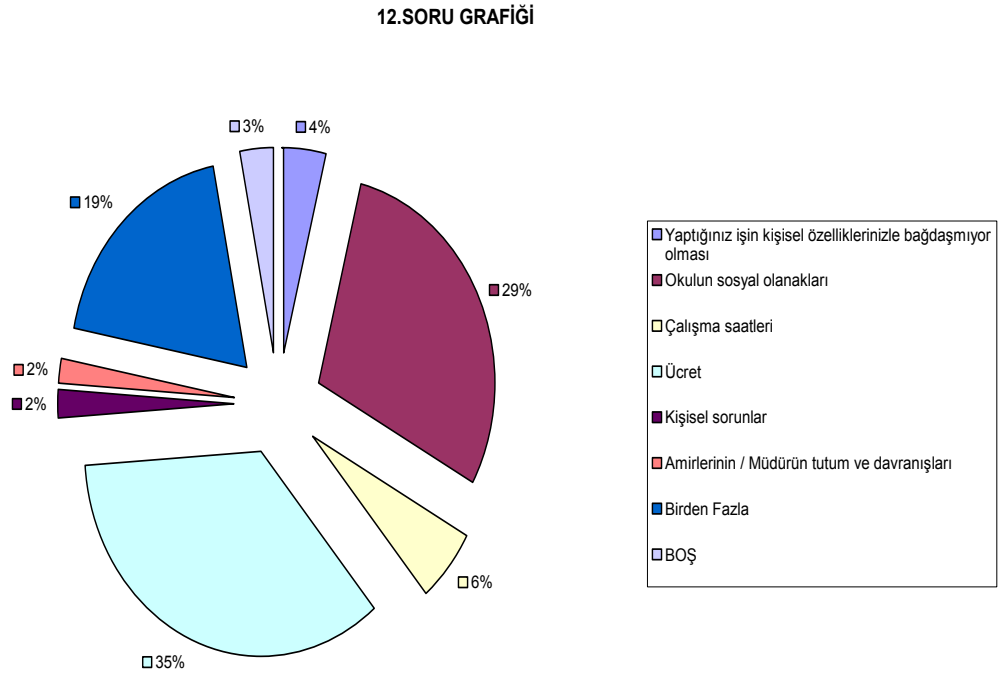
Tablo 6.4' e göre öğretmenlerin 12.soru için vermiş oldukları cevapları ve görüşleri analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşleri ve bu alanda ki bulgular “Ücret” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Mesleğinizi sürdürürken en büyük sıkıntınız / rahatsızlığınız nedir? Sorusuna öğretmenlerin % 4,1'i “Yaptığınız işin kişisel özelliklerinizle bağdaşmıyor olması” cevabını vermişlerdir. % 29,9'luk gibi kesimi

ise " Okulun sosyal olanakları" yanıtını vermişlerdir. % 6,2'lik kesimi ise "Çalışma saatleri", % 36,1'lik kesimi "Ücret" cevabını vermişlerdir, % 2,1'lik kesimi ise bu soruya "Kişisel sorunlar" cevabını verirken, yine % 2,1'lik kesim "Amirlerinin / Müdürün tutum ve davranışları" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu soruya % 19,6'lık kesim ise en az iki tanesini işaretlemiş işaretlenen seçeneklerin ise % 33'lük kesimi "Ücret ve Okulun Sosyal Olanakları" seçeneklerini işaretlendiğini görmekteyiz. Yine bu soruya 3 öğretmen adayının hiç yanıt vermediklerini görmekteyiz.

Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 36,1'lik kesimi görevlerini itfa ederken en büyük sıkıntılarının / rahatsızlıklarının "Ücret" sorunu ve % 29,9'luk kesimi ise "Okulun Sosyal Olanaklarının Yetersizliği" seçeneklerini işaretlediklerini bu oranların ise ortalamada % 33'lük bir orana denk geldiğini görürüz.

İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Mesleklerini Sürdürürken En Büyük Sıkıntıları / Rahatsızlıkları nelerdir? Sorusuna verilen yanıtlar aşağıdaki grafikte irdelenmiştir.

Grafik 6.3 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Mesleklerini Sürdürürken En Büyük Sıkıntıları / Rahatsızlıkları nelerdir?

İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Mesleklerini Sürdürürken En Büyük Sıkıntıları / Rahatsızlıklarının Saptanmasının Dağılımı konulu grafiğinin sunulmasının temel nedeni; görev ve hizmetlerin ircaa edilmesinde en büyük zorlukların bu sıkıntılardan / zorluklardan oluşmasından dolayı . (Cicioğlu,1985) söz konusu 12. sorunun ve verilen yanıtların daha somut olarak ortaya çıkartılması için grafiğe dökülmesi gerektiği düşünülmüştür.

Tablo 6.5 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Nasıl Değerlendirdiklerinin Saptanmasının Dağılımı

15. Soruya Verilen Yanıtlar N= 97 (Yanıt verenlerin sayısı)		
15. Soru: Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?	F	%
Evde müzik dinlerim	16	16,5
Kitap, Dergi, Gazete okurum	11	11,3
Televizyon seyredirim	9	9,3
Arkadaşlarımı ziyaret ederim	4	4,1
Sinemaya giderim	3	3,1
Kahveye giderim.	2	2,1
Camiye giderim	2	2,1
Spor yaparım	5	5,2
Bahçede çalışırım	1	1,0
Evde tamirat işleri yaparım	5	5,2
Toplantılara, konferanslara giderim	5	5,2
Diğer.	3	3,1
En Az Üçünü yapanlar	31	32,0
Boş	3	0
TOPLAM	97	100

Anketin 15. sorusunda öğretmenlerin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili soru anketin15. sorusunu kapsamakta olup toplam 12 seçenek içermektedir. Bu sorunun bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.5' e göre öğretmenlerin 15.soru için vermiş oldukları cevapları ve görüşleri analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşleri ve bu alanda ki bulgular “Evde müzik dinlerim” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Boş zamanlarınızı nasıl

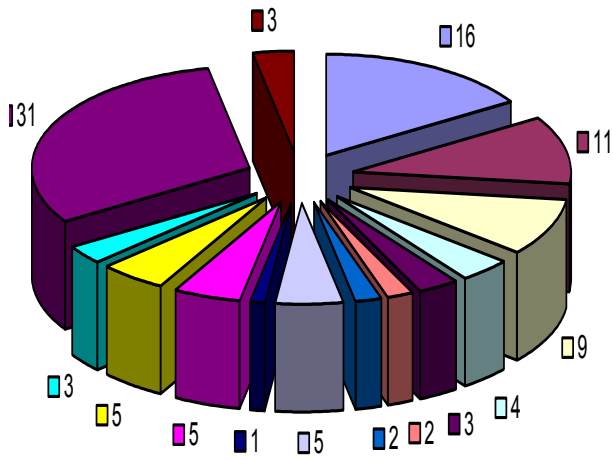
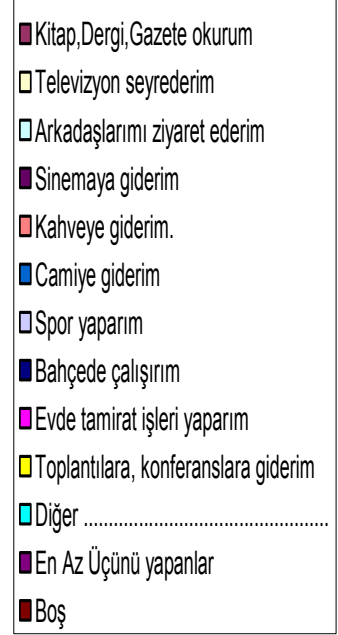
değerlendirirsiniz? Sorusuna öğretmenlerin % 16,5'i "Evde müzik dinlerim" cevabını vermişlerdir. % 11,3'lük gibi kesimi ise " Kitap, Dergi, Gazete okurum" yanıtını vermişlerdir. Bu seçenek ise soru ise kendi içinde 3 seçeneğe ayrıldığından % 5,3'lük kesimi "Kitap" % 3,7'lik kesimi "Dergi" % 2,3'lük kesimi ise "Gazete" seçeneğini işaretlemişlerdir. % 9,3'lük kesimi ise "Televizyon seyredirim", % 4,1'lik kesimi "Arkadaşlarımı ziyaret ederim" cevabını vermişlerdir, % 3,1'lik kesimi ise bu soruya "Sinemaya giderim" cevabını verirken, yine % 2,1'lik kesimi "Kahveye giderim" seçeneğini işaretlemişlerdir. % 2,1'lik kesimi ise "Camiye giderim " seçeneğini işaretlerken, % 5,2'lik kesim ise "Spor yaparım", seçeneğini işaretlemişlerdir. % 1'lik kesim "Bahçede çalışırım" cevabını vermişlerdir, % 5,2'lik kesimi ise bu soruya "Evde tamirat işleri yaparım" cevabını verirken, yine % 5,2'lik kesimi "Toplantılara, konferanslara giderim" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu seçeneklerden istediklerini bulamayanlar için 12.seçenek olan "diğer" seçeneği açılmış bu seçeneği ise % 3,1'lik kesim doldurmuştur. Bu seçeneği dolduranların hiç biri ise seçenekte boş bırakılan alanı doldurmamışlardır. Yine bu soruya en az üç seçeneği işaretleyenler % 32'lik kesimi oluşturmaktadır. En az üç seçeneği işaretleyenler % 12,3'lük eşit dağılım ile "Evde müzik dinlerim", "Kitap, Dergi, Gazete okurum" ve "Televizyon seyredirim" seçeneklerinde yoğunlaştıklarını görmekteyiz.

Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 32'lik kesimi görevlerini itfa ederken boş zamanları olduğunda bu boş zamanlarını "müzik dinleyerek, kitap, gazete, dergi okuyarak ve televizyon seyrederek" boş zamanlarını doldurduklarını görmekteyiz.

İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini saptamak için sorulan 15.soruya verilen yanıtları daha somut hale getirmek için 15. soru grafiğine ihtiyaç duyulmuştur. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin görevlerini irca ederken boş zamanları en önemli öğeyi oluşturmaktadır.(Akkutay, 1996) Bu nedenden ötürü 15.soru ve verilen yanıtların grafiğe dökülmesi ihtiyacı doğmuştur.

Grafik 6.4 Boş Zamanlarınızı Nasıl Değerlendirirsiniz?

15.SORU GRAFİĞİ

Tablo 6.6 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Eğitim İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” Göre İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı

	1.ÖNEM		2.ÖNEM		3.ÖNEM		4.ÖNEM		5.ÖNEM					
	SIRASI		SIRASI		SIRASI		SIRASI		SIRASI					
	18.MADDE		21.MADDE		34.MADDE		50.MADDE		52.MADDE		DİĞER		TOPLAM	
7. Soruya Verilen Yanıtlar N=100 (Yanıt verenlerin sayısı)	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
7. Eğitim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?	20	20	11	11	14	14	13	13	8	8	32	32	100	100

Anketin 7. sorusunda ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Eğitim İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” göre ilk beş maddesinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili soru anketin 7. Sorusunu kapsamakta olup eğitim ile ilgili yapmış oldukları görev ve hizmetlerin önem sırasına koymaları için ankete bağlı olarak öğretmenlere eğitimle ilgili olarak toplam 52 madde sıralı halde sunulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.6'ye göre öğretmenlerin 7.soru için maddeler arasından seçim yaparak vermiş oldukları sonuçlar analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşler ve bu alanda ki bulgular “Önem sırasına göre 1.sırada yazılan 18.madde Ahlak Eğitimi” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Eğitim İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” Göre İlk Beş Maddesini önem sırasına göre sıralayınız Sorusuna öğretmenlerin % 20,0 ‘si “18. madde olan Ahlak Eğitimi maddesini” 1.sıraya koymuşlardır. % 11'lik gibi kesimi ise “21. madde olan Bayrağa Saygı” yanıtını ikinci sırada yazmışlardır. % 14'lük kesim ise 34.Madde olan "Özgüven ve Cesaret Eğitimi"ni 3.önem sırasına yazmışlardır. % 13'lük kesim ise 4.önem sırasına “50.Madde Olan Vatan-Millet-Bayrak-Milli Birlik Şuurunu Verme” maddesini 4.sıraya yazmışlardır. Bu sorunun 5. önem sırasına ise % 8'lik kesim ise 52 .Madde olan "Sosyal kültürel faaliyetler” cevabını vermişlerdir. Yine aynı soruya bağlı olarak % 32'lik büyük bir kesim ise “maddelerin önem sırasına göre dizilişinde ilk 5 maddenin dışında sıralamalar yapmışlardır. Bu % 32'lik kesimin sıraladıkları maddeler göz önüne alındığında % 32'lik kesim içinde sadece % 3'lük kesimin aynı maddeyi sıraya koyduklarını diğer % 29'luk kesimin ise geriye kalan 46 madde içinde değişik maddeler yazdıklarını görmekteyiz.

Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 32'lik kesimi görevlerini itfa ederken. Eğitim ile ilgili yapmış olduğunuz görev ve hizmetlerinizin önem sırasına göre sıralamada büyük sıkıntı içinde olduklarını ancak % 20'lik kesimin 18. madde üzerinde 1. önem sırasına yerleştirdiklerini görmekteyiz...

Tablo 6.7 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı

	1.ÖNEM SIRASI		2.ÖNEM SIRASI		3.ÖNEM SIRASI		4.ÖNEM SIRASI		5.ÖNEM SIRASI		DİĞER MADD.		TOPLAM	
	2.MADDE		25.MADDE		37.MADDE		46.MADDE		50.MADDE		DİĞER MADD.		TOPLAM	
8. Soruya Verilen Yanıtlar N=100 (Yanıt verenlerin sayısı)	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
8. Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?	18	18	10	10	10	10	11	11	14	14	37	37	100	100

Anketin 8. sorusunda ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” ilk beş maddesinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili soru anketin 8. sorusunu kapsamakta olup ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” koymaları için ankete bağlı olarak öğretmenlere öğretim ile ilgili olarak toplam 67 madde sıralı halde sunulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.7'e göre öğretmenlerin 8.soru için maddeler arasından seçim yaparak vermiş oldukları sonuçlar analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşler ve bu alanda ki bulgular “Önem sırasına göre 1.sırada yazılan 2.madde olan “İlkokul Programına Göre Öğretim İlkeleri” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız? Sorusuna bağlı olarak % 18'lik kesim “2. madde olan İlkokul Programına Göre Öğretim İlkeleri” maddesini 1.sıraya koymuşlardır. % 10'luk gibi kesim ise “25. madde olan Yıllık Çalışma Programı” maddesini ikinci sırada yazmışlardır. Önem sırasına göre üçüncü sırada verilen yanıtlara bağlı olarak % 10'luk kesim ise “37. Madde olan Öğretim Ortamının Hazırlanması” maddesini 3.önem sırasına yazmışlardır. % 11'lik kesim ise 4.önem sırasına “46.Madde Olan Ders İçi Faaliyetler” maddesini 4. yazmışlardır. Yine aynı soruya bağlı olarak % 14'lük bir kesim ise maddelerin önem sırasına göre 5.ve en son sıraya %14'lük bir oran ile “50. madde olan Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi” maddesini yazmışlardır. Yine aynı soruya bağlı kalarak Maddelerin dizilişinde ilk 5 maddenin dışında sıralamalar da yine bu soruda yapılmıştır. % 37'lik büyük bir kesimin sıraladıkları maddeler göz önüne alındığında % 37'lik kesim içinde sadece % 8'lik kesimin aynı maddeyi sıraya koyduklarını diğer % 29'luk kesimin ise geriye kalan 62 madde içinde değişik maddeler yazdıklarını görmekteyiz.

Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 37'lik kesimi görevlerini itfa ederken.” Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinde Önem Sırasına Göre” sıralamada büyük sıkıntı içinde olduklarını ancak % 18'lik kesimin ise 2. madde üzerinde uzlaşmaya vararak söz konusu maddeyi 1. önem sırasına yerleştirdiklerini görmekteyiz...

Tablo 6.8 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı

	1.ÖNEM		2.ÖNEM		3.ÖNEM		4.ÖNEM		5.ÖNEM					
	SIRASI		SIRASI		SIRASI		SIRASI		SIRASI					
	8.MADDE		31.MADDE		29.MADDE		39.MADDE		41.MADDE		DİĞER MADD.		TOPLAM	
9. Soruya Verilen Yanıtlar N=100 (Yanıt verenlerin sayısı)	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
9. Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?	17	17	12	12	8	8	16	16	20	20	24	24		
													100	100

Anketin 9. sorusunda ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” ilk beş maddesinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili soru anketin 9. Sorusunu kapsamakta olup “Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetleri Önem Sırasına” koymaları için ankete bağlı olarak öğretmenlere öğrenci kişilik hizmetleri ile ilgili olarak toplam 41 madde sıralı halde sunulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.8'e göre öğretmenlerin 9.soru için maddeler arasından seçim yaparak vermiş oldukları sonuçlar analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşler ve bu alanda ki bulgular. Önem sırasına göre 1.sırada yazılan 8.madde olan “Eğitim Hakkını Kullandırma” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız? Sorusuna bağlı olarak % 17'lik kesim “8. madde olan Eğitim Hakkını Kullandırma” maddesini 1.sıraya koymuşlardır. % 12'lik gibi kesim ise 31. madde olan “Temizlik, Tertip ve Düzen” maddesini ikinci sırada yazmışlardır. Bu sorunun üçüncü önem sırasına ise % 8'lik kesimin 29.Madde olan “Gözlem planı ” cevabını verdiklerini görmekteyiz. . Önem sırasına göre dördüncü sırada verilen yanıtlara bağlı olarak % 16'lık kesim ise 39.Madde olan “Davranış Bozuklukları” maddesini 4.önem sırasına yazmışlardır. % 20'lik kesim ise 5.önem sırasına 41.madde olan “Öğrencileri Zararlı Maddelerden Koruma” maddesini 5.ve son sıraya yazmışlardır. Yine aynı soruya bağlı olarak % 32'lik büyük bir kesim ise maddelerin önem sırasına göre dizilişinde ilk 5 maddenin dışında sıralamalar yapmışlardır. Bu % 24'lük kesimin sıraladıkları maddeler göz önüne alındığında % 24'lük kesim içinde sadece % 6'lık kesimin aynı maddeyi sıraya koyduklarını diğer % 18'lik kesimin ise geriye kalan 36 madde içinde değişik maddeler yazdıklarını görmekteyiz.

Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç İlköğretim sınıf Öğretmenlerinin % 24'lük kesimi görevlerini itfa ederken. “Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerini Önem Sırasına” göre sıralamada büyük sıkıntı içinde olduklarını ancak % 17'lik kesimin 8. madde üzerinde uzlaşmaya vararak söz konusu maddeyi 1. önem sırasına yerleştirdiklerini görmekteyiz...

Tablo 6.9 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” göre İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı

	1.ÖNEM SIRASI		2.ÖNEM SIRASI		3.ÖNEM SIRASI		4.ÖNEM SIRASI		5.ÖNEM SIRASI					
	1.MADDE		12.MADDE		30.MADDE		27.MADDE		33.MADDE		DİĞER MADD.		TOPLAM	
10. Soruya Verilen Yanıtlar N= 100 (Yanıt verenlerin sayısı)	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
10. Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?	27	27	10	10	10	10	12	12	7	7	34	34		
													100	100

Anketin 10. sorusunda ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına” göre ilk beş maddesinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili soru anketin 10. Sorusunu kapsamakta olup ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili

Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” koymaları için ankete bağlı olarak öğretmenlere okul yönetim hizmetleri ile İlgili olarak toplam 99 madde sıralı halde sunulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.9'a göre öğretmenlerin 10.soru için 99 madde arasından seçim yaparak vermiş oldukları sonuçlar analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşler ve bu alanda ki bulgular önem sırasına göre 1.sırada yazılan 1.madde olan Sınıf ve Şubelerde Görevlendirme” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız? Sorusuna bağlı olarak % 27'lik kesim “1. madde olan Sınıf ve Şubelerde Görevlendirme” maddesini 1.sıraya koymuşlardır. % 10'luk gibi kesim ise “12. madde olan Yetiştirme ve Hazırlık Kurslarında Görevlendirme” maddesini ikinci sırada yazmışlardır. Önem sırasına göre üçüncü sırada verilen yanıtlara bağlı olarak % 10'luk kesim ise “30. Madde olan Veli Toplantısı” maddesini 3.önem sırasına yazmışlardır. % 12'lik kesim ise 4.önem sırasına 27.Madde Olan "Zümre Öğretmenler Kurulu” maddesini 4. sırada yazmışlardır. Yine aynı soruya bağlı olarak % 7'lik bir kesim ise maddelerin önem sırasına göre 5.ve en son sıraya %7'lik bir oran ile “33. madde olan Okul İçi Toplantılar” maddesini son sıraya yazmışlardır. Yine aynı soruya bağlı kalarak maddelerin dizilişinde ilk 5 maddenin dışında sıralamalar da yine bu soruda yapılmıştır. % 34'lük büyük bir kesimin sıraladıkları maddeler göz önüne alındığında % 34'lük kesim içinde sadece % 5'lik kesimin aynı maddeyi sıraya koyduklarını diğer % 29'luk kesimin ise geriye kalan 94 madde içinde değişik maddeler yazdıklarını görmekteyiz.

Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 34'lük kesimi görevlerini itfa ederken. “Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin” önem sırasına göre sıralamasında büyük sıkıntı içinde olduklarını ancak yine aynı soruya bağlı olarak % 27'lik kesimin ise 1. madde üzerinde uzlaşmaya vararak söz konusu maddeyi 1. önem sırasına yerleştirdiklerini görmekteyiz...

Tablo 6.10 İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin “Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” göre İlk Beş Maddesinin Saptanmasının Dağılımı

	1.ÖNEM		2.ÖNEM		3.ÖNEM		4.ÖNEM		5.ÖNEM					
	SIRASI		SIRASI		SIRASI		SIRASI		SIRASI					
	2.MADDE		9.MADDE		3.MADDE		5.MADDE		BOŞ BIRAKILAN		DİĞER MADD.		TOPLAM	
11. Soruya Verilen Yanıtlar N= 100 (Yanıt verenlerin sayısı)	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%	F	%
11. Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?	16	16	12	12	9	9	9	9	18	18	35	35	100	100

Anketin 11. sorusunda ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetlerin Önem Sırasına Göre” göre ilk beş maddesinin saptanması incelenmiştir. Bu alanla ilgili soru anketin 11. sorusunu kapsamakta olup ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Yapmış Oldukları Görev ve Hizmetleri Önem Sırasına Göre” koymaları için ankete bağlı olarak öğretmenlere okul dışı hizmetleri ilgili olarak toplam 57 madde sıralı halde sunulmuştur. Bu soruya verilen yanıtların bulgularını yorumlayacak olursak;

Tablo 6.10’a göre öğretmenlerin 11.soru için maddeler arasından seçim yaparak vermiş oldukları sonuçlar analiz edildiğinde bu konu hakkındaki görüşler ve bu

alanda ki bulgular önem sırasına göre 1.sırada yazılan 2.madde “Çocuk ve Çevre Kulüpleri” seçeneğinde yoğunlaşmıştır. Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız? Sorusuna öğretmenlerin % 16 ‘sı 2. madde olan “Çocuk ve Çevre Kulüpleri” 1.sıraya koymuşlardır. % 12'lik gibi kesimi ise 9. madde olan “Hizmetiçi Eğitim” yanıtını ikinci sırada yazmışlardır. Bu sorunun üçüncü önem sırasına ise % 9'luk kesim ise 3.Madde olan ” Kitap inceleme komisyonu üyeliği ” cevabını vermişlerdir. % 9'luk kesim ise 5.Madde olan “Merkezi Sistemle Yapılan Sınavlar” maddesini 4.önem sırasına yazmışlardır. % 18'lik kesim ise 5.önem sırasına hiçbir madde yazmayarak 5.seçenek grubunu boş bıraktıklarını görmekteyiz. Bu sorunun en çok kritik noktası olan bu sonuncu önem sırasının % 18'lik kesim tarafından boş bırakılması 57 madde arasından hiç biri üzerinde uzlaşa sağlanamaması okul dışı hizmetler ile ilgili olan 57 maddenin önem sırasının öğretmenler tarafından ya hiç yapılamadığı yada yapılmasında zorluk yaşandığının bir göstergesidir.

Burada 1. ve 3. önem sırasındaki maddelerin 2. madde yani; “Çocuk ve Çevre Kulüpleri” olması öğretmenlerin aynı maddenin tam önem sırasını belirlemede zorluk yaşadıklarının bir göstergesi olarak varsayılabilir. Yine aynı soruya bağlı olarak % 32'lik büyük bir kesim ise maddelerin önem sırasına göre dizilişinde ilk 5 maddenin dışında sıralamalar yapmışlardır. Bu % 35'lik kesimin sıraladıkları maddeler göz önüne alındığında % 35'lik kesim içinde sadece % 4'lük kesimin aynı maddeyi sıraya koyduklarını diğer % 31'lik kesimin ise geriye kalan 54 madde içinde değişik maddeler yazdıklarını görmekteyiz.

Yine aynı tabloya bağlı olarak çıkacak sonuç ilköğretim sınıf öğretmenlerinin % 35'lik kesimi görevlerini itfa ederken. “Eğitim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına” göre sıralamada büyük sıkıntı içinde olduklarını ancak % 16'lık kesimin 2. maddeyi yani “Çocuk ve Çevre Kulüpleri” maddesinin üzerinde uzlaşya vardıklarını ve 1. önem sırasına yerleştirdiklerini görmekteyiz.

BÖLÜM 7

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

7.1 Sonuç

Günümüz önceki dönemlere göre çok daha hızlı bir gelişim göstermekte ve buna bağlı olarak artan bilgi hızı ve değişimle karşı karşıya bulunmaktadır. İnsan da bu değişimden etkilenerek hayatındaki bu hızlı değişim, insan faktörü üzerine eğilmeyi ve bu faktörü daha yararlı ve güçlü hale getirmeyi gerektirmektedir. Hızlı gelişim karşısında eğitim kurumlarında ya da iş yerlerinde edinilmiş olan mesleki bilgiler ya değişmiş ya da yetersiz hale gelmiştir. İşletmeler, çağı yakalamanın ve rekabet etme gücünü kaybetmemenin, öğrenme sürecinin iş yaşamı içerisinde de devamlı olmasına bağlı olduğunu anlamışlardır.

Eğitim ve teknoloji, bireylerin yaşamlarını, ulusların arasındaki siyasal-ekonomik-kültürel ilişkileri ve toplumların sosyal refah düzeylerini belirlemede en önemli faktörler arasındadır. Özellikle teknolojiye yaşanan değişim ve gelişmeler eğitim, bağlı olarak da toplumu etkilemektedir. Bu nedenle teknoloji ve eğitim birbirleriyle ilintili kavramlardır.(Özkul,Girginer,2001) İlköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenleri de günümüz teknolojisine ayak uydurmak zorundadır.

Eğitim faaliyetlerinin başarıya ulaşabilmesinin ilk koşulu, bu çabaların sürekli olmasıdır. Özellikle hızlı değişim ve gelişim gösteren endüstrilerde bulunan örgütler, kendilerini yenileyebilmek, teknolojik ve ekonomik gelişmeleri yakından izleyebilmek için sürekli bir eğitime ihtiyaç duyarlar. Etkin ve verimli bir eğitim uygulaması ve eğitim faaliyetlerinin koordineli bir şekilde yürütülebilmesi için öncelikle bu faaliyetlerin planlanması gerekir. Eğitim planlaması, işletmenin hedeflerine ulaşmasına, kaynaklarını en etkin biçimde kullanmasına, sistemin geliştirilmesine ve diğer unsurlar arasında etkili bir koordinasyon sağlanmasına olanak verir.

Birçok kişi elde ettiği imkan ve başarıyı eğitime borçludur. Eğitim yoluyla insanin sahip olacağı meslek çok kere kişiyi ruhsal açıdan doyurur ve maddi olarak rahatlatır. Bu durumun sağlayacağı imkanlar kişinin hayattan daha fazla zevk almasını mümkün kılar. İyi bir eğitim hayat standardını yükseltir. Yüksek öğretim hayattaki çeşitli olaylar arasındaki gerçekleri, bağlantıları ve ilkeleri görmek ve anlamak becerisini kazandırır. İyi bir eğitim aynı zamanda kişide yeni ilgi alanlarının gelişmesine yardım ederek hayatı daha zevkli ve ilginç kılar. Eğitim insanın bilerek düşünce üretmesine ve yaratıcılığa yönelmesine imkan verir. İnsanın kafasındaki kalıpları kırmasına ve dünyaya daha esnek ve geniş açıdan bakmasına imkan verir. Eğitim olmazsa insan bildikleriyle sınırlı kalır, dünyanın zenginliliğini ve çeşitliliğini mutlaka kendi kafasındaki kalıplara oturtmak için çaba harcar. Buna "Yüzeysellik" denir. Yüzeyselliği aşmak ancak eğitimle, okumakla ve okuduğunu özümlemekle mümkün olur. Bilgi farklılık yaratan farktır. İşte tüm bu işlevlerin ilk başlangıç noktası ilköğretim birinci kademedir. Bu kademedeki görev yapan öğretmenlerimizin görev ve hizmet algılarını tam olarak kavrayarak bu hizmetleri yerine getirmeleri gerekmektedir.

Çağdaş eğitim anlayışında, "eğitim" ve "yönetim ve denetim" olmak üzere iki temel boyutu vardır. Yöneticiler gerekli eğitim araç ve gereçlerini temin ederek, öğretmen-öğrenci-veli arasındaki işbirliği düzeyinin artırılmasına ortam hazırlayarak, eğitim sürecini denetim altında tutarak, sunulan eğitim hizmetinin kalitesini yükseltme imkanına sahiptirler.

Eğitim kalitesinin artırılmasında etkili olan bir diğer unsur da araç ve gereçlerdir. Eğitim hizmetinin sunumunda kullanılan araçların, çağın teknolojisine uygun olmaları ve tüm öğrencilerin bu araçlardan eşit şekilde yararlandırılması gerekir. İletişim sağlama, motive etme, davranış geliştirme ve öğrenci seviyesine uygunluk özelliklerine sahip olmalarına bağlıdır. İlköğretim birinci kademedeki görev yapan öğretmenlerin en çok ücret ve görev yaptıkları kurumdan şikayetçi oldukları düşünülürse öncelikle bu kurumların ve kurum amirlerinin durumları gözden geçirilmelidir.

Eğitimin önemi; demografik yapılanmalar göz önüne alındığında, ihtiyaçlar ortaya konulduğunda, geniş görüşlülük belirlendiğinde, eşitlik ilkesi öne çıkarıldığında daha da fazla artmaktadır. Okulların gösterdikleri çabalara rağmen, günümüz eğitim sistemlerinin çağın değişim ve gelişmelerine uymada, ihtiyaçları karşılamada yetersiz kaldıkları çok açıktır. Eğitim modelleri öğrenme kültürü geliştirmekten çok okul ve öğretmen hakimiyeti üzerine yoğunlaşmıştır. Oysaki okul kavramının dar bir biçimde belirlenmiş çerçevesi öğrenmenin daha geniş bir anlamda desteklenmesi fikrine izin vermemektedir. Bu durum eğitim sistemlerine yeni uygulamaların katılmasını zorunlu kılmaktadır(Göçmenler,2001).

Bilgisayarlı eğitim de geleneksel eğitimden sonra en yaygın olan eğitim uygulaması olarak sisteme yerleşecektir. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmeni yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının teknolojik alt yapıları ve öğretmen yetiştirme sistemleri de göz önüne alınması gereken önemli koşullar arasında sayılmaktadır. O zaman ancak yetişen yeni genç dinamik öğretmenlerin kendilerinden istenilen görev ve hizmetlerini tam ve bilinçli olarak yapmaları sağlanacak, ulusumuzun eğitim adına daha iyi yerlere gelmesine bir ön koşul olacaktır.

İlköğretim süreci; bireylerin zihinsel, duyuşsal ve bedensel yönlerden gelişmelerine hizmet eden en önemli örgün eğitim basamağı olarak nitelenebilir.

İlköğretim programındaki derslerin öğrencilere sunulmasında, teknoloji ürünlerinden yararlanılması büyük önem taşımaktadır. Çünkü öğrenilenlerin %83'ü görme, %11'i işitme, %3,5'i koklama, %1,5'i dokunma, %1,0'i de tatma yaşantılarıyla öğrenilmektedir. Ayrıca, bir öğretme etkinliği ne kadar çok duyu organına yönelik olarak gerçekleştirilirse öğrenme daha kalıcı ve izli olmakta, unutmada o kadar geç olmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Texas Üniversitesinde Philips tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre insanlar; okuduklarının %10'nunu, görüp işittiklerinin %50'sini, işittiklerinin %20'sini, söylediklerinin %70'ini, gördüklerinin %30'unu, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar. Zaman faktörü sabit tutularak elde edilen bu oranlar, sınıf içinde çok ortamlı öğretme durumunun düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir(Yürütücü,2002). Bu konuda da ilköğretim birinci kademedeki görev yapan sınıf öğretmenlerinin durumu tekrar gözden geçirilmelidir.

İlköğretim birinci kademedeki öğrenciler ilk defa yeni bir ortam ile karşı karşıya gelmişlerdir. Bu ortamda görev yapan öğretmenler kendi görev ve hizmet alanları gereği bu ortamı etkileşim ve iletişim alanına dönüştürmeleri istenen durumdur.

“ Kuyunun dibinde yaşayan bir kurbağa asla gökyüzünün sınırsızlığını anlayamaz.” Sözüden hareketle ilköğretim birinci sınıf öğretmenleri ilk defa farklı insanlarla bir araya gelen öğrencilerine aynı zamanda dünyanın sonsuz çeşitliliğini algılama fırsatı verir. Eğitim yoluyla insan, bireysel farklılıkları anlamayı, hoş görmeyi ve bundan yeni sentezler yaparak, yaşamın tadına varmayı öğrenir. Eğitim, yaşamı kontrol etmeyi kolaylaştırır.

İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri kendi görevlerini, hizmetlerini tam bir şekilde tatbik edebilmeleri gerekmektedir. Aksi takdirde istenmeyen durumlar ile karşılaşmak olası durumdur. Aynı zamanda ilköğretim birinci kademe sınıf öğretmenleri düşünme ufku genişletmek için iyi bir eğitim, okumak ve daha çok bilmek bugüne kadar keşfedilmiş yeniliklere açık olmaları gerekmektedir. Topluma katkıda bulunabilmek için de bireyin kendisinin olgunlaşması gerekir. Olgunlaşmadan insan ancak canını vererek topluma katkıda bulunabilir. Oysa artık günümüzde canını değil, beynini adayarak topluma katkıda bulunacak öğretmenlere ihtiyaç vardır. Kahramanlara ihtiyaç göstermeyen bir toplum yaratmak, iyi eğitim görmüş öğretmenlerin çabalarıyla mümkün olacaktır.

Öncelikle nitelikli öğretmen yetiştirilmesi ve mevcut eğitim sisteminde bulunan öğretmenlerimizin hizmetiçi eğitime tabi tutularak gerekli deneyimin sağlanması gerekmektedir. Çocuklarımızı bugünden başlayarak araştırmayı, öğrenmeyi bilen ve dünyayı tanıyan bireyler olarak yetiştirmek artık eğitimin vazgeçilmez koşulu haline gelmiştir.

7.2 ÖNERİLER

7.2.1.Zorunlu eğitim yeniden düzenlenmeli, sistemin diğer alt sitemlerine de yansıtılarak gerekli ve yeterli değişiklikler yapılmalıdır.

7.2.2.Eğitim fakültelerinin ilköğretim birinci kademe bölümlerini kapsayan yeni sisteme göre yeniden yapılandırılmalı, ilköğretim bölümü kapsamındaki anabilim dalları birleştirilerek gelişmiş ülkelerde ki eğitim sistemine benzer bir düzenleme ile 4–8 yaş, 8–12 ya da 12–14 yaş öğrencilerine eğitim verebilecek şekilde yetiştirilmelidir. Bu değişiklik ve gelişme öğretmen istihdamında ileride oluşabilecek problemleri önleyecektir.

7.2.3.Şu anda konu alanı ve öğretim elemanı ağırlıklı olan sınıf öğretmenliği anabilim dalı ders programları uygulama-teori dengesini sağlayacak şekilde birleştirilmiş bir program yapısına kavuşturulmalıdır.

7.2.4.Sınıf öğretmenliği anabilim dallarında ilköğretime yönelik özel kütüphane, bilgisayar ve diğer öğretim teknolojilerinin bulunduğu son derece donanımlı derslikler oluşturulmalıdır.

7.2.5.Sınıf öğretmeni adaylarının her türlü koşul ve ortamlarda uygulama çalışmalarını yapabileceği, projeye dayalı, meslekî deneyimlerini geliştirebileceği esnek ve güvenilir fakülte-okul iş birliği programları sağlanmalıdır.

7.2.6.Sınıf öğretmenliği anabilim dallarına bu alanda iyi yetişmiş öğretim elemanları alınarak akademik kadroları geliştirilmelidir.

7.2.7.İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin ücret durumu iyileştirilmelidir.

7.2.8. İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin hizmet ve görev alanları ile ilgili yeni kurs, seminer, v.b. toplantılar düzenlenmelidir.

7.2.9.Anketi yanıtlayan öğretmenler, öğretmenlerin karşılaştıkları zorlukların ve sorunların üstesinden gelebilmek için eğitim sisteminde bir reforma ihtiyaç bulunduğunu belirtmektedirler. Ayrıca; yeni ders programlarının hazırlanması, öğretmenlerin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanması, eğitimle ilgili yasa ve yönetmeliklerde gerekli değişikliklerin yapılması ve yeni bir atama-yer değiştirme politikasının düzenlenmesi yapılan diğer öneriler olarak karşımıza çıkmaktadır.

7.2.10. Katılımcıların ısrarla belirttikleri bir başka husus da öğretmenlerin “meslekî konuları ve sınıflarında karşılaştıkları sorunları tartışma, eğitsel materyallerle ilgili fikir alış verişi yapma, ders planlarını birlikte hazırlama, çeşitli sınıf içi etkinlikleri birlikte uygulamaya koyma ve birbirlerinin sınıflarında ders verme” ve benzeri paylaşımlarla birbirlerinin öğretmenlik uygulamalarını geliştirebileceklerini vurgulamalarıdır.

Sonuç olarak Eğitimin geliştirilmesinde öğretmenin rolü günümüzde herkes tarafından bilinmektedir. Bir toplumun kalkınması için öncelikle yetişmiş insan gücüne ihtiyaç vardır. Yetişmiş insan gücü ise iyi okullarda mümkündür. Bir okulun iyi olabilmesi de, yani öğrencilerinin iyi yetiştirilmesi de öğretmenler tarafından verilen eğitimin kalitesine bağlıdır. Öğretmenin verdiği eğitimin kaliteli olabilmesi için de öğretmenin bizzat kendisinin iyi yetiştirilmiş olması gerekir. Öğretmenin iyi olması ise onun hem hizmet öncesinde iyi yetiştirilmesi, hem de hizmet içinde kendisini geliştirecek olanaklardan yararlanmasını sağlamakla olasıdır. Bunun için de öğretmene her yönden destek olunmalıdır ki, öğretmen kendisini hem kişisel olarak hem de meslekî açıdan geliştirebilsin. O zaman ilköğretim birinci kademede görev yapan sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları şartlar iyileştirilmelidir...

EKLER

EK 1:

Çalıştığınız Kurum			Medeni hali				Hizmet Yılı				
İl	İlçe	Köy	Evlü	Bekar	Dul	Ayrılmış	1-5	5-10	10-15	15-20	20 +
()	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()	()

1. Cinsiyetiniz?

Kadın

Erkek

2. Yaşınızın dahil olduğu aralık?

21 – 25

36 – 45

26 – 30

46 – 50

31 – 35

51 ve üzeri

3. Eğitim durumunuz?

Ön Lisans

Lisans

Yüksek Lisans

Doktora

Diğer (.....

4. Yaptığınız görevin kişisel özelliklerinize ve sahip olduğunuz bilgi birikimine uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

Tamamen

Büyük ölçüde

Kısmen

Çok az

Hiç

5. Yaptığınız işle ilgili hizmetiçi veya özel eğitim aldınız mı?

- Hiç Üzeri 1 Kez 2 Kez 3 Kez 3 ve

6. Yaptığınız görevin / mesleğin tam olarak sizden neler beklediğini / istediğini biliyor musunuz ?

- Tamamen Büyük ölçüde Kısmen Çok az Hiç

[7-11] maddeler arasındaki soruları anketin arkasında ek olarak verilen: ilköğretimle ilgili mevzuat, program, öğretmenler kurulu kararı, komisyon kararları, amirlerce verilen sözlü yazılı emir ve kişisel sorumluluğunuzdan kaynaklanan durumları göz önüne alarak cevaplayınız.

7. Eğitim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?

- 1-.....madde,
2-.....madde,
3-.....madde,
4-.....madde,
5-.....madde.

8. Öğretim İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?

- 1-.....madde,
2-.....madde,
3-.....madde,
4-.....madde,
5-.....madde.

9. Öğrenci Kişilik Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?

- 1-.....madde,
2-.....madde,
3-.....madde,
4-.....madde,
5-.....madde.

10. Okul Yönetim Hizmetleri İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?

- 1-.....madde,
2-.....madde,
3-.....madde,
4-.....madde,
5-.....madde.

11.Okul Dışı Hizmetler İle İlgili Yapmış Olduğunuz Görev ve Hizmetlerinizin Önem Sırasına Göre İlk Beş Tanesini Madde Olarak Yazınız?

- 1-.....madde,
- 2-.....madde,
- 3-.....madde,
- 4-.....madde,
- 5-.....madde.

12. Mesleğinizi Sürdürürken En Büyük Sıkıntınız / Rahatsızlığınız Nedir?

- Yaptığınız işin kişisel özelliklerinizle bağdaşmıyor olması
- Okulun sosyal olanakları
- Çalışma saatleri
- Ücret
- Kişisel sorunlar
- Amirlerinin / Müdürün tutum ve davranışları

13.Çalıştığınız bölümün / mesleğin verimliliğini nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Çok yüksek Yüksek Vasat Düşük Çok Düşük

14. Bireysel verimliliğinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Çok yüksek Yüksek Vasat Düşük Çok Düşük

15. Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?

1.Evde müzik dinlerim	()	7. Camiye giderim	()
2.Kitap (),Dergi (),Gazete (), okurum	()	8. Spor yaparım	()
3.Televizyon seyredirim	()	9. Bahçede çalışırım	()
4.Arkadaşlarımı ziyaret ederim	()	10. Evde tamirat işleri yaparım	()
5.Sinemaya giderim	()	11. Toplantılara, konferanslara giderim	()
6.Kahveye giderim.	()	12. Diğer.....	()

16.Mesleğinize Karşı İlgil / tutumlarınızı ilgili kategoriye uygun olarak doldurunuz!

İlgil / tutum Artarsa	Artar	Aynı kalır	Azalı
<i>Teknoloji</i>	()	()	()
<i>Ücret</i>	()	()	()
<i>Kalite</i>	()	()	()
<i>Sosyal Olanaklar</i>	()	()	()
<i>Sınıf Mevcudu</i>	()	()	()
<i>Rekabet</i>	()	()	()
<i>Maliyetler</i>	()	()	()
<i>Kişisel Sorunlar</i>	()	()	()
<i>Çalışma saatleri</i>	()	()	()

[ANKET BİTİMİŞTİR]
ANKET SORULARINA YANIT VERDİĞİNİZ İÇİN;
TEŞEKKÜR EDERİM.

EK 2 :

OKUL HİZMETLERİ

A. Sınıf Öğretmenlerinin Eğitimle ilgili Görevleri:

1. Eğitici kol Görevleri
2. Milli Bayramlara Hazırlık ve katılma
3. Törenler:
4. Belirli Haftalar
5. Belirli Günler
6. Folklor Çalışması ve Yarışmaları
7. Müsamere Çalışması
8. Sportif Çalışmalar
9. İzcilik
10. Konferans ve Grup Tartışması
11. Resim Sergileri
12. Sergiler
13. Fen ve Teknoloji Projeleri
14. Satranç Oyunu
15. Gazete,Dergi ve Yıllıklar
16. Gösteriler
17. Zarf, Pul Ve Rozet Dağıtımı-Satışı
18. Ahlak Eğitimi
19. Değer Eğitimi
20. Öğrenci Andı
21. Bayrağa Saygı
22. Dil Eğitimi
23. Ders Araçlarını kullandırma Eğitimi
24. Beslenme Eğitimi
25. Sağlık Eğitimi
26. Temizlik Eğitimi
27. Vatandaşlık Eğitimi
28. Öğrencileri Madde Bağımlılığından Koruma

29. Sanat Eğitimi
30. Serbest Zaman Eğitimi
31. Standardizasyon Eğitimi
32. Sivil Savunma Eğitimi
33. Tasarruf Eğitimi
34. Özgüven ve Cesaret Eğitimi
35. Zorunlu Eğitim
36. Fırsat Eğitimi
37. Teknoloji Eğitimi
38. Çevre Eğitimi
39. Trafik eğitimi
40. İmla Eğitimi
41. Uygulamalı Eğitim
42. Model (Örnek) Olma
43. Özel Eğitim
44. Özel Yetenekli Öğrencileri Yetiştirme
45. İlk Yardım Eğitimi
46. Okul Dışı Eğitim
47. İstiklal Marşı
48. Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi
49. İdeolojik ve Politik Telkinler
50. Vatan-Millet-Bayrak-Milli Birlik Şuurunu Verme
51. Milli kültürü tanıtmaya
52. Sosyal kültürel Faaliyetler

B. Sınıf Öğretmenlerinin Öğretimle İlgili Görevleri

1. Öğretim Amaçlarını Bütünleştirme
2. İlkokul Programına Göre Öğretim İlkeleri
3. Çevreyi İnceleme
4. Ders Yılı Süresini Belirleme
5. Sınıf Ortamını Düzenleme
6. Sınıf kitaplığı Oluşturma

7. Sınıf Köşeleri Hazırlama
8. Tarihi ve Türk Büyüklerine Ait Tablolar
9. Okul Olgunluğunu Tespit
10. Seviye Gruplarının Oluşturulması
11. Sınıf Yükseltme
12. Ders Araçları
13. Öğrencilere Aldırılacak Ders Araçları
14. Ders Araçlarını Kullanma
15. Ders Araçlarının Kontrolü
16. Ders kitapları
17. Bulundurulacak Kitaplar
18. Liste Hazırlama
19. İlkokul Programını İnceleme ve Uygulama
20. Ders Dağıtım Çizelgesi
21. İş Takvimi
22. Yıllık Ders Yüklerinin Hesaplanması
23. Zaman Çizelgesi
24. Haftalık Ders Programı
25. Yıllık Çalışma Programı
26. Yıllık Plan
27. Ünite Planı
28. Günlük Plan
29. Deney Planı
30. Gezi Planı
31. Gözlem Planı
32. İnceleme ve Araştırma Planı
33. Bireysel Plan
34. Küme Planı
35. Ders Hazırlığı
36. Öğrencilerin Derse Hazırlanması.
37. Öğretim Ortamının Hazırlanması
38. Sınıfın Derse Hazırlanması

39. Öğrenme-Öğretme Teorileri
40. Öğretim Yöntemleri
41. Müstakil Sınıflarda Ders Verme
42. Birleştirilmiş Sınıflarda Ders Verme
43. Teorik Dersler
44. Uygulamalı Dersler
45. Tarım Çalışmaları
46. Ders İçi Faaliyetler
47. Ölçme ve Değerlendirme
48. Not Verme
49. Sınavlar
50. Öğrenci Davranışlarının Değerlendirilmesi
51. Kanaat Dönemi Notu
52. Yıl Sonu Notu
53. Ödüllendirme
54. Öğrenci Başarısı ve Sınıf Geçme
55. Okulu Dışarıdan Bitirme
56. Diploma Derecelerinin Belirlenmesi
57. Ders Gezileri
58. Deneyler
59. Ödevlendirme
60. Gözlem
61. Gösterme
62. Oyun
63. Günlük Olaylar
64. Beslenme Uygulamaları
65. Tenefüsler
66. Etüdler
67. Ağır Öğrenen Öğrencilere Bireysel Yardım

C. Sınıf Öğretmenlerinin Yönetimle ilgili Görevleri

1. Sınıf ve Şubelerde Görevlendirme
2. Öğretmensiz Derslerde Görevlendirme
3. Labaratuvar Derslerinde Görevlendirme
4. Resim-İş Derslerinde Görevlendirme).
5. Müzik Derslerinde Görevlendirme
6. Beden Eğitimi Derslerinde Görevlendirme
7. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Görevlendirme
8. İş Eğitimi Derslerinde Görevlendirme
9. Ek Ders Görevi
10. Bilgisayar Derslerinde Görevlendirme
11. Yetiştirici ve Tamamlayıcı Sınıf ve Kurslarda Görevlendirme
12. Yetiştirme ve Hazırlık Kurslarında Görevlendirme
13. Aday Sınıf Öğretmenlerine Rehberlik Görevi
14. Geçici Görevlendirme
15. Yurtdışında Görevlendirme
16. Nöbetçi Öğretmenlik
17. Sivil Savunma ve Yangın Ekiplerinde Görevlendirme
18. Muhakkiklik Görevi
19. Bilirkişilik Görevi
20. Vekalet
21. Kayıt Kabul
22. Törenler
23. Seminer Çalışması
24. Mutemetlik
25. Okul İçi İlişkiler ve Uyum
26. Öğretmenler Kurulu
27. Zümre Öğretmenler Kurulu
28. Okul-Aile Birliğiyle İşbirliği
29. Eğitici kol Genel Kurulu
30. Veli Toplantısı
31. Milli Eğitim Müdürlüğü Toplantıları

32. Dar Bölge Toplantıları
33. Okul İçi Toplantılar
34. Özel Görüşmeler
35. Satın Alma Komisyonu
36. Muayene ve Teslim Alma Komisyonu
37. Sınav Komisyonu
38. Sayım Komisyonu
39. Ders Kitaplarını Seçme Komisyonu
40. Eğitim Araçlarını İnceleme Komisyonu
41. Resim Seçme Komisyonu
42. Değerlendirme Jürisi
43. Kutlama Komitesi
44. Taşınmalı Eğitim Komisyonu
45. Okul Koruma Derneği
46. Okul Kooperatifi
47. Sınıf Öğretmenliğine Müracaat
48. Göreve Başlama
49. Adres Beyanı
50. Atama ve Yer Değiştirme
51. Basılı Malzemeleri Kullanma
52. Cezalar
53. Devir –Teslim
54. Denetim
55. Devam Takip
56. Dergi ve Kitap Satışı
57. Disiplin ve Sicil Amirleri
58. Ek Ders ve Maaş Karşılığı Okutulacak Dersler
59. Emirler
60. Emeklilik
61. İzinler
62. İstifa
63. Müstafi

64. İtirazlar
65. İntibak İşlemleri
66. İkamet Mecburiyeti
67. İkrarlar
68. İnkılap Kanunlarına Riayet
69. Kılık ve Kıyafet Mecburiyeti
70. Mesai Saatleri
71. Özür Bildirme
72. Mal Bildirimi
73. Müracaat ve Şikayetler
74. Müdür ve Müdür Yardımcılığına Atanma
75. Müsabakalarda Disiplin Sağlama
76. Nakiller
77. Not İşlemleri
78. Okulu Kapatılan Öğretmenin Durumu
79. Öğrenci Kayıtları
80. Öğretmenler Gününü Kutlama
81. Ödüllendirme
82. Personel Kimlik Kartı
83. Raporlar
84. Sağlık Karnesi
85. Rapora Bağlı Ders Azaltma
86. Sicil
87. Sınıf Başkanı Seçimi
88. Verdiği Zararları karşılama
89. Tarihçe ve Albüm Hazırlama
90. Tasarruf Tedbirleri
91. Tatiller
92. Tebligat
93. Taşınmalı İlköğretim
94. Ücretler
95. Yangın Söndürme Ekipleri

96. Yabancı Dil Bilen Sınıf öğretmenleri

97. Yasakları Uyum

98. Yardım Toplama Zorunlu Hizmet

Ç. Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci Kişilik Hizmetleriyle ilgili Görevleri

1. Aşı Kampanyası
2. Beslenme Saati
3. Bahçe Düzenlemesi
4. Okulda Cenaze Merasimi
5. Çalışan Öğrenciler
6. Cezalandırma
7. Ek Süre Tanıma
8. Eğitim Hakkını Kullandırma
9. Güvenlik Hizmetleri
10. Gece Nöbetleri
11. Hastalanan Öğrenciler
12. İlk Yardım
13. İçme Suyu Şebekesi, Kanalizasyon ve Fosseptik Çukurlar
14. İzinli ve Raporlu Öğrencileri Takip
15. Öğrencileri Okul Kooperatifinden Yararlandırma
16. Kılık-Kıyafet
17. Korunmaya Muhtaç Çocuklar
18. Yoksul öğrencilerin Desteklenmesi
19. Öğrenci Pasoları ve Kimlik Kartları
20. Müracaat ve Başvurular
21. Öğrencilerin uyumu
22. Nöbet Hizmetleri
23. Okul Ortamı
24. Okul Koruma Derneği ile İşbirliği
25. Okul ve Sınıf Kitaplıkları
26. Öğretmen Çocukları
27. Öğrenci Dosya ve Gözlem Defterlerini işleme

28. Öğrencilerin Yaz Tatillerini Değerlendirmeleri
29. Rehberlik
30. Servis Araçları
31. Temizlik, Tertip ve Düzen
32. Sınıf Mevcudu
33. Sınıf Yasası
34. Öğrencilerin Örnek Davranışlarını Diğerlerine Emsal Gösterme
35. Yardımlar
36. Yönlendirme ve Yönelme
37. Öğrenci Tanıma Çalışmaları
38. Görüşmeler
39. Davranış Bozuklukları
40. Sağlık Taraması
41. Öğrencileri Zararlı Maddelerden Koruma

OKUL DIŞI HİZMETLER

A. Öğrenciye Yönelik

1. Belletici Öğretmenlik
2. Çocuk ve Çevre Kulüpleri
3. Kitap İnceleme Komisyonu Üyeliği
4. Lig Heyeti Üyeliği
5. Merkezi Sistemle Yapılan Sınavlar
6. Refakatçi Öğretmenlik

B. Mesleğe Yönelik

7. Öğretmenlik Andı
8. Adaylık Eğitimi
9. Hizmetiçi Eğitim
10. Fen ve Teknoloji Araçlarını Kullanma Kursu
11. Türk Halk Oyunları Öğreticiliği Kursu
12. Milli Eğitim Müdürlüklerince Açılan Hizmetiçi Eğitim

13. İşbaşında Eğitim
14. Uzaktan Eğitim
15. Lisans Tamamlama
16. İlköğretim Müfettiş Yardımcılığı
17. TODAİE’de Yüksek Lisans
18. Devlet Lisan Okulu
19. Yurtdışında Eğitim
20. Okul İçi Seminer Çalışmaları
21. Meslek İçi İletişim ve Etkileşim
22. Mesleki kaynakları Takip Etme
23. İtibar ve Meslek Onurunu Koruma
24. İl Milli Eğitim Danışma Kurulu Üyeliği
25. Kitap Yazma ve Yayınlama
26. Milli Eğitim komisyonu
27. Milli Eğitim Şurası
28. Program Geliştirme Komisyonu
29. Okul Dışı Görevlendirme
30. Okul Dışı Ders Verme
31. Öğretmen Evleri
32. Özel İhtisas Komisyonları
33. Taşınmalı İlköğretim Komisyonu Üyeliği
34. Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerine Kılavuzluk

C. Topluma Yönelik

35. Askerlik
36. Çelenk Koyma
37. Ceza ve Tutukevi Öğretmenliği
38. Dernek Üyeliği
39. İLKSAN Faaliyetleri
40. Köy ihtiyar Heyeti Üyeliği
41. Milli Eğitim Vakfı
42. Okulu Dışardan Bitirme

43. TEGEM’de Görevlendirme
44. Türk Dil Kurumu Üyeliği
45. Türk Tarih Kurulu Üyeliği
46. Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Görevlendirme
47. Tabiat ve Kùltür Varlıklarını Koruma
48. Cenaze Merasimi
49. Yetişkin Kursları
50. Yetişkin ve Gençleri Yönlendirme
51. Yurt Dışında Yaşayan Türk Vatandaşları
52. Nüfus Sayımı
53. Seçmen Kayıtları
54. Sandık Kurulu Üyeliği Başkanlığı
55. Sürücü Kurslarının Sınavı Temsilciliği
56. Resmi-Özel Kurum ve Kuruluşlarla İşbirliği
57. Geziler

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/69
Konu : Anket (Aycan AKBABA)

17 /01/2006

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
Fen Edebiyat Fakültesi Dekanlığı

- İlgi: a) Valilik Makamının 17.01.2006 tarih ve 580/68 sayılı onayı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün 2430 sayılı emri.
c) Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğünün 06.12.2005 tarih ve 5946 sayılı yazısı.

Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi yüksek lisans öğrencisi Aycan AKBABA'nın "İlköğretim f. Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Görev ve Hizmet Algıları" konusunda anket çalışması yapmasının uygun görüldüğü hakkındaki (a) Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, gereğinin ilgi (a) Valilik Onayı doğrultusunda, İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin bilgisinden sonra Okul Müdürlüklerine gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

M. Hayri BİLİCİ
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER :

- Ek-1. İLGİ (a) Valilik Onayı.
Ek-2. Anket

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82
E-Mail: kultur34@meb.gov.tr Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

4440632

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/68
Konu : Anket (Aycan AKBABA)

A /01/2006

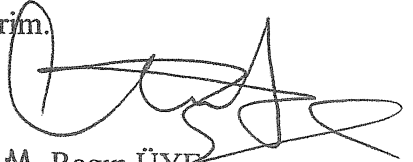
VALİLİK MAKAMINA

- İLGİ: a) Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün 2430 sayılı emri.
b) Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğünün 06.12.2005 tarih ve 5946 sayılı yazısı.

Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi yüksek lisans öğrencisi Aycan AKBABA'nın "İlköğretim 1. Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Görev ve Hizmet Algıları" konusunda anket çalışması yapmak isteği hakkındaki (b) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

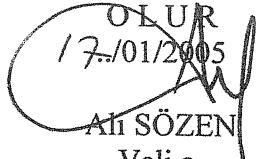
Adı geçen in yukarıda belirtilen konuda, eğitim-öğretimi aksatmamak koşulu ile ve okul müdürlerinin gözetim ve sorumluluğunda, anket yapılan kişilere ait kimlik bilgilerinin yazılmaması kaydıyla, EK-3/b/c/d/e/f/g/h/ı/i/j/k/l/m'de belirtilen sorulardan ibaret anket çalışmasını ilimiz kartal ilçesine bağlı EK-3'de isimleri yazılı ilköğretim okullarında uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

M. Ragıp ÜYE
Millî Eğitim Müdür V.

EKLER :

Ek-1. İLGİ(b) yazı ve ekleri

OLUR
17.01/2005

Ali SÖZEN
Vali a.
Vali Yardımcısı

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.

Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82

E-Mail: kultur34@meb.gov.tr Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

440632

KAYNAKLAR

1948 İlkokul Programı, MEB, İstanbul, 1948.

1968 İlkokul Programı, MEB, İstanbul, 1968.

1997 İlköğretim Programları, MEB, İstanbul, 2000.

2001 Yılı Başında Milli Eğitim, MEB, APK, Ankara, 2000.

2002 Yılı Başında Milli Eğitim, MEB, APK, Ankara, 2001.

Oktaç, “**Türkiye’de Öğretmen Eğitimi**”, Millî Eğitim (137, 1998)

ÂDEM, M. **Atatürkçü Düşünce Işığında Eğitim Politikamız**, Ankara, 1999

Akkök, F., Askar, P., Sucuoğu, B. (1995) **Safe schools require the contributions of everybody: the picture in Turkey. Thresholds in Education.**

AKKUTAY, Ü. **Milli Eğitimde Yabancı Uzman Raporları**, Ankara, 1996

AKTÜRK, B. DAĞLI, N. **Hükümetler ve Programları**, II. Cilt, Ankara, 1988

AKYÜZ, Y. **Anaokullarının Türkiye’de Kuruluş ve Gelişim Tarihçesi**, Millî Eğitim, Ekim, Kasım, Aralık 1996, Sayı 132

AKYÜZ, Y. **Cumhuriyetin Başında Türk Çocuğunun “Yaşam İlkeleri”ne İlişkin Orijinal Bir Belge ve Bazı Yabancı Örnekler**, Millî Eğitim, Ocak, Şubat, Mart 1999, Sayı 141.

AKYÜZ, Y. **Darülmualiminin ilk Nizamnamesi (1851), Önemi ve Ahmet Cevdet Paşa**, Millî Eğitim, Mart 1990, Sayı 95.

AKYÜZ, Y. **İlk Çağdaş Eğitim Bilimcimiz Vizeli Selim Sabit Efendi, Tarih ve Toplum**, Eylül 2000, Sayı 201.

AKYÜZ, Y. **İlköğretimin Yenileşme Tarihinde Bir Adım: Nisan 1847 Talimatı**, OTAM, 1994, Sayı 5.

AKYÜZ, Y. **Osmanlı Son Döneminde Kızların Eğitimi ve Öğretmen Faika Ünlüer’in Yetişmesi ve Meslek Hayatı**, Millî Eğitim, Temmuz, Ağustos, Eylül 1999, Sayı 143.

- AKYÜZ, Y. **Öğretmen Okulu Dışından İlk Kez Öğretmen Atanmasına İlişkin Orijinal Belgeler (1860–1861) ve Tarihî Gelişim**, Millî Eğitim, Ocak, Şubat, Mart 1998, Sayı 137.
- AKYÜZ, Y. **Resimli İlk Türkçe Alfabe ve Okuma Kitabımız ve Türk Eğitim Tarihindeki Önemi**, Millî Eğitim, Tem. Ağ. Eyl. 2000, Sayı 147.
- AKYÜZ, Y. **Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2001’e)**, 8. Baskı (ALFA Yay.) İstanbul, 2001.
- AKYÜZ, Y. **Türk Eğitim Tarihinde Öğretimde Ezbercilik ve Kaynakları, XI. Türk Tarih Kongresi**, Ankara, 1994.
- AKYÜZ, Y. **Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri (1848–1940)** Ankara, 1978.
- Amerikan Heyeti Raporu**. Maarif İşleri, MEB, Ankara, 1939.
- ARSLAN, M. **Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları ve Belli Başlı Özellikleri, Milli Eğitim**, Sayı: 146, Nisan, Mayıs, Haziran 2000.
- ATAÜNAL, A. **İlkokul Öğretmeni Yetiştirme Sorunu**, MEB, Ankara, 1994.
- ATAÜNAL, A, ÖZALP, R. **Türk Milli Eğitim Sisteminde Düzenleme Teşkilatı**. İstanbul, 1977
- Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı**. Ankara Üniversitesi, Ankara, 2001.
- Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Eğitim Sistemleri**. MEB, Ankara 1996.
- Avrupa Birliği Ve Türkiye**. Başbakanlık, Ankara, 1999.
- AYAS, N. **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi**. Kuruluşlar ve Tarihçeler, 1948.
- Bandura, A. (1997) **Self Efficacy: The Exercise of Control**. New York: W.H. Freeman and Company.
- BAŞGÖZ, İ, WILSON, H. E. **Türkiye Cumhuriyetinde Milli Eğitim ve Atatürk**, Ankara, 1968.
- BİLGİN, H. N. **İlköğretim Okulu Araştırması**, Cilt I, MEB, Ankara, 1986.

- BİNBAŞIOĞLU, C. **Cumhuriyet Döneminde İlkokul Programları, Cumhuriyetin 75. Yılında Eğitim**, İş Bankası Yayınları, İstanbul, 1999.
- BİNBAŞIOĞLU, C. **Türkiye’de Eğitim Bilimleri Tarihi**, İstanbul, 1995.
- CIRITLI, H. H. İlköğretim. **Cumhuriyet Devrinde Eğitim**, MEB, Ankara, 1983.
- CİCİOĞLU, H. **Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişimi)**, Ankara, 1982
- Cumhuriyet Devrinde Eğitim**, MEB, Ankara, 1983.
- Cumhuriyet Döneminde Eğitim II**, MEB, Ankara, 1999.
- ÇAĞLAR, A. **75. Yılında Cumhuriyetin İlköğretim Birikimi, Cumhuriyetin 75. Yılında Eğitim**. İş Bankası Yayınları, İstanbul, 1999.
- DAĞLI, N. AKTÜRK, B. Hükûmetler ve Programları **TBMM**, Ankara, 1988.
- DİLAVER, H. **Türkiye’de Öğretmen Yetiştirme Ve İstihdam Şartları**, İstanbul, 1994.
- DOĞAN, H. KÜLAHÇI, Ş. İlköğretim Okulu Araştırması, MEB, Ankara, 1986.
- Eğitimde Yansımalar: V**, 21.Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi, Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Ankara, 1999.
- Eğitimde Yansımalar: VI**, 2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi, Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı, Ankara, 2001.
- ERGİT, Ş. **Milli Eğitim İle İlgili Mevzuat I,II, III**. İstanbul, 2000.
- ERGÜN, M. **Atatürk Devri Türk Eğitimi**, Ankara, 1982.
- GELİŞLİ, Y. **Osmanlı İlköğretim Kurumlarından Sıbyan Mektepleri, Türkler Ansiklopedisi**, C.15, Ankara, 2002,
- GÖKÇE, E. GÜRKAN, T. **Türkiye’de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim**, Ankara, 1999.
- Hükümet Programları**, APK. Ankara, 1997.
- İcra Planları**, DPT, Ankara
- İlköğretim Birleştirilmiş Sınıflar İçin Öğretmen Kılavuz Kitabı**. MEB, Ankara, 2000.
- İlköğretim Kurumları Yönetmeliği**. MEB, İstanbul, 1997.

- John Dewey'in Raporları**, Maarif İşleri, MEB, Ankara, 1939.
- Kalkınma Planları, (I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII)**, DPT, Ankara.
- KARABIYIK, E. Ü, TEKIŞIK, H. H. **Kanunlar**, İstanbul, 1969.
- KAVAK, Y. **Dünyada ve Türkiye'de İlköğretim**, Ankara,199.
- KOÇER, H. A. **Türk Milli Eğitim Teşkilatı**, Ankara,1981.
- BİLEN, M. **Plandan Uygulamaya Öğretim** (4. Bas. Özel Yay. Aydan Web Tes. Ankara,1996)
- Maarif Sergisi Rehberi**, Devlet Matbaası. İstanbul, 1933.
- Milli Eğitim Bakanlığı 2001–2005 Çalışma Programı**, Ankara,2001.
- Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müfettişleri Başkanlıkları Yönetmeliği**, Tebliğler Dergisi, Sayı:2521,Şubat 2001.
- Millî Eğitim Dergisi**. Sayı:125, 1993.
- Milli Eğitim Şuraları (I, II, III, IV, V,VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI.)**, MEB, Ankara.
- Milli Eğitimle İlgili Kanunlar I**, MEB, İstanbul, 1981.
- OKUTURLAR, Ş. **İlköğretim Kılavuzu**. Şaka Matbaası. İstanbul, 1953.
- Öğretmen Yetiştirmede Koordinasyon**. MEB, Ankara, 1992.
- ÖZTÜRK, C. **Atatürk Devri Öğretmen Yetiştirme Politikası**, Ankara, 1996.
- ÖZTÜRK, C. **Türkiye'de Dünden Bugüne Öğretmen Yetiştirme**, 1998.
- PALAZOĞLU, A. B. **Atatürk'ün Eğitim İle İlgili Düşünceleri**, Ankara, 1999.
- OKÇABOL, R. **“Türkiye'de Öğretmen Profili Araştırması Ve Öğretmen Yetiştirmede Yeni Arayışlar”** VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 9–11 Eylül 1998 (Cilt 1 Selçuk Ün. Yay. Konya, 1998)
- Sekiz Yıllık Kesintisiz İlköğretim**, APK, Ankara, 1999.
- SORGUÇ, B. **Cumhuriyetin 75.Yılında MEB**, İstanbul, 1995.
- SORGUÇ, B. **Milli Eğitimle İlgili Kanunlar I**,

- SOYUTÖRK, A. **Türkiye’de Öğretmen Eğitimi**, Samsun, 1986.
- TAYMAZ, H. **Eğitim Sisteminde Teftiş**, Ankara, 1997.
- TEKİŞİK, H. H, **Eğitimde yansımalar** Ankara, 2000.
- TEKİŞİK, H. H, **Eğitimde yansımalar** Ankara, 2001.
- Temel Eğitim Programı ve Bilgi Teknolojisi**, MEB, 2000.
- UNAT, F. R. **Türkiye Eğitim Sistemine Tarihi Bir Bakış**, Ankara, 1964.
- YÜCEL, H. A. **Türkiye’de Ortaöğretim, İstanbul, 1938.**

ÖZGEÇMİŞ
Aycan AKBABA

Kişisel Bilgiler:

Doğum Tarihi : 09.02.1970
Doğum Yeri : Geçitveren
Medeni Durumu : Evli

Eğitim:

İlkokul	1975-1980	Geçitalan Köyü İlkokulu
Orta Okul	1980-1984	Taşlıçay Ortaokulu
Lise	1984-1987	Taşlıçay Lisesi
Lisans	1989-1993	Atatürk Üniversitesi, Ağrı Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü
Yüksek Lisans	2004-D.E.	Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bil. Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Çalıştığı Kurumlar:

05/10/1993- 30/09/1996	Çatalbadem İlköğretim Okulu Ermenek/Karaman
01/10/1996-04/09/1997	Güneyyurt Yenimahalle İlköğretim Okulu Ermenek/Karaman
07/09/1997-08/09/1997	Mustafa Kemal Atatürk İlköğretim Okulu Ağrı
08/09/1997-13/09/1999	Yavuz Selim İlköğretim Okulu Ağrı
13/09/1999-17/09/2001	Hürriyet İlköğretim Okulu Ağrı
24/09/2001-12/07/2004	Beşeylül İlköğretim Okulu Pazaryeri/Bilecik
12/07/2004-21/09/2004	Saraylar İlköğretim Okulu Marmara/Balıkesir
21/09/2004-D.E	Ş.Er Hasan Genç İlköğretim Okulu Kartal/İstanbul